

ЗАКОН УКРАЇНИ
Про судоустрій і статус суддів
(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 41-42,
N 43, N 44-45, ст.529)

Цей Закон визначає правові засади організації судової влади та здійснення правосуддя в Україні з метою захисту прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина, прав та законних інтересів юридичних осіб, інтересів держави на засадах верховенства права, визначає систему судів загальної юрисдикції, статус професійного судді, народного засідателя, присяжного, систему та порядок здійснення суддівського самоврядування і встановлює систему і загальний порядок забезпечення діяльності судів та регулює інші питання судоустрою і статусу суддів.

Розділ I

Засади організації судової влади

Стаття 1. Судова влада

1. Судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними згідно із законом.

2. Судову владу реалізують професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур.

3. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Стаття 2. Завдання суду

1. Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих Конституцією (254к/96-ВР) і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Судова система України

1. Судову систему України складають суди загальної юрисдикції та суд конституційної юрисдикції.

2. Суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему судів. Єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні є Конституційний Суд України.

3. Судова система забезпечує доступність правосуддя для кожної особи в порядку, встановленому Конституцією (254к/96-ВР) та законами України.

4. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається.

5. Порядок організації і діяльності Конституційного Суду України встановлюється Конституцією України (254к/96-ВР) та Законом України "Про Конституційний Суд України" (422/96-ВР).

Стаття 4. Законодавство про судоустрій і статус суддів

1. Судоустрій і статус суддів в Україні визначаються Конституцією України (254к/96-ВР), цим Законом та іншими законами України.

Стаття 5. Здійснення правосуддя

1. Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.

2. Особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність, установлену законом.

3. Народ бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Стаття 6. Самостійність судів

1. Суди здійснюють правосуддя самостійно. Здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі Конституції (254к/96-ВР) і законів України, забезпечуючи при цьому верховенство права.

2. Звернення до суду громадян, організацій чи посадових осіб, які відповідно до закону не є учасниками судового процесу, з приводу розгляду конкретних справ судом не розглядаються, якщо інше не передбачено законом.

3. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою завдання шкоди авторитету суддів чи впливу на безсторонність суду забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.

4. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів відповідно до цього Закону діє суддівське самоврядування.

Стаття 7. Право на судовий захист

1. Кожному гарантується захист його прав, свобод та законних інтересів незалежним і безстороннім судом, утвореним відповідно до закону.

2. Для забезпечення справедливого та неупередженого розгляду справ у розумні строки, встановлені законом, в Україні діють суди першої, апеляційної, касаційної інстанцій і Верховний Суд України.

3. Кожен має право на участь у розгляді своєї справи у визначеному процесуальним законом порядку в суді будь-якої інстанції.

4. Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи мають право на судовий захист в Україні нарівні з громадянами і юридичними особами України.

Стаття 8. Право на повноважний суд

1. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до підсудності якого вона віднесена процесуальним законом.

2. Суддя розглядає справи, одержані згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. На розподіл судових справ між суддями не може впливати бажання судді чи будь-яких інших осіб.

Стаття 9. Рівність перед законом і судом

1. Правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.

Стаття 10. Правова допомога при реалізації права на справедливий суд

1. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно.

2. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Порядок та умови надання правової допомоги визначаються законом.

3. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах в Україні діє адвокатура.

Стаття 11. Ефективність і відкритість судового процесу

Стаття 11. Гласність і відкритість судового процесу

1. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Кожен, хто не є стороною у справі, має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом.

2. Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених процесуальним законом. Учасники судового процесу та інші особи, присутні на відкритому судовому засіданні, можуть використовувати портативні аудіотехнічні засоби. Проведення в залі судового засідання фото- і кінозйомки, відеозапису, а також транслявання судового засідання допускається за рішенням суду.

3. Розгляд справи у закритому судовому засіданні допускається за вмотивованим рішенням суду у випадках, передбачених процесуальним законом.

4. При розгляді справ перебіг судового процесу фіксується технічними засобами в порядку, встановленому процесуальним законом.

Стаття 12. Мова судочинства і діловодства в судах

1. Судочинство і діловодство в судах України провадиться державною мовою.

2. Суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою.

3. Суди використовують державну мову в процесі судочинства та гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють.

4. У судах, поряд з державною, можуть використовуватися регіональні мови або мови меншин відповідно до Закону України "Про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин" (802-15) в порядку, встановленому процесуальним законом.

5. Використання в судочинстві регіональних мов або мов меншин гарантується державою та забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 13. Обов'язковість судових рішень

1. Судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України.

2. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання усіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається процесуальним законом.

3. Судові рішення інших держав є обов'язковими до виконання на території України за умов, визначених законом, відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

4. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 14. Право на оскарження судового рішення

1. Учасники судового процесу та інші особи у випадках і порядку, встановлених процесуальним законом, мають право на апеляційне та касаційне оскарження судового рішення, а також на перегляд справи Верховним Судом України.

Стаття 15. Одноособовий та колегіальний розгляд справ

1. Справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, - колегією суддів, а також за участю народних засідателів і присяжних.

2. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд.

3. У судах загальної юрисдикції функціонує автоматизована

система документообігу.

Персональний склад суду для розгляду конкретної справи визначається автоматизованою системою документообігу за принципом вірогідності розподілу справ під час реєстрації в суді позовних заяв, клопотань та скарг.

4. При визначенні персонального складу суду для розгляду конкретної справи автоматизованою системою документообігу забезпечується врахування ступеня завантаженості кожного судді, спеціалізації, а також вимог процесуального закону.

5. Положення про автоматизовану систему документообігу затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України з урахуванням специфіки спеціалізації судів.

Стаття 16. Символи судової влади

1. Символами судової влади є державні символи України - Державний Герб України і Державний Прапор України.

2. Суддя здійснює правосуддя в мантиї та з нагрудним знаком. Зразки мантиї та нагрудного знака затверджуються Радою суддів України.

Розділ II

Суди загальної юрисдикції

Глава 1

Організаційні основи системи судів загальної юрисдикції

Стаття 17. Система судів загальної юрисдикції

1. Система судів загальної юрисдикції відповідно до Конституції України (254к/96-ВР) будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності.

2. Систему судів загальної юрисдикції складають:

- 1) місцеві суди;
- 2) апеляційні суди;
- 3) вищі спеціалізовані суди;
- 4) Верховний Суд України.

3. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі спеціалізовані суди.

4. Єдність системи судів загальної юрисдикції забезпечується:

єдиними засадами організації та діяльності судів;

єдиним статусом суддів;

обов'язковістю для всіх судів правил судочинства, визначених законом;

забезпеченням Верховним Судом України однакового застосування судами (судом) касаційної інстанції норм матеріального права;

обов'язковістю виконання на території України судових рішень;

єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності судів;

фінансуванням судів виключно з Державного бюджету України;

вирішенням питань внутрішньої діяльності судів органами суддівського самоврядування.

Стаття 18. Спеціалізація судів загальної юрисдикції

1. Суди загальної юрисдикції спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

також справ про адміністративні правопорушення.

2. У судах загальної юрисдикції може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ.

Стаття 19. Порядок утворення і ліквідації судів загальної юрисдикції

1. Суди загальної юрисдикції утворюються і ліквідовуються Президентом України за поданням Міністра юстиції України на підставі пропозиції голови відповідного вищого спеціалізованого суду.

2. Місцезнаходження, територіальна юрисдикція і статус суду визначаються з урахуванням принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності.

3. Підставами для утворення чи ліквідації суду є зміна визначеної цим Законом системи судів, потреба поліпшити доступність правосуддя або зміна адміністративно-територіального устрою.

4. Кількість суддів у суді визначається Державною судовою адміністрацією України за поданням Міністра юстиції України на підставі пропозиції голови відповідного вищого спеціалізованого суду, з урахуванням обсягу роботи суду та в межах видатків, затверджених у Державному бюджеті України на утримання судів.

Стаття 20. Порядок призначення суддів на адміністративні посади

1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.

2. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники призначаються на посади строком на п'ять років із числа суддів цього суду та звільняються з посад Вищою радою юстиції за поданням відповідної ради суддів.

Суддя не може обіймати одну адміністративну посаду відповідного суду більш як два строки підряд.

3. Голова Верховного Суду України, заступник Голови Верховного Суду України обираються на посади і звільняються з посад Пленумом Верховного Суду України у порядку, встановленому цим Законом.

4. Призначення судді на адміністративну посаду без додержання вимог цього Закону не допускається.

5. Перебування судді на адміністративній посаді в суді не звільняє його від здійснення повноважень судді відповідного суду, передбачених цим Законом.

6. Звільнення судді з адміністративної посади не припиняє його повноважень судді. Звільнення з посади судді, а також закінчення строку, на який суддю призначено (обрано) на адміністративну посаду в суді, припиняє здійснення ним повноважень на адміністративній посаді.

Глава 2 Місцеві суди

Стаття 21. Види і склад місцевих судів

1. Місцевими загальними судами є районні, районні у містах, міські та міськрайонні суди.

2. Місцевими господарськими судами є господарські суди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.

3. Місцевими адміністративними судами є окружні адміністративні суди, а також інші суди, передбачені процесуальним законом.

4. Місцевий суд складається з суддів місцевого суду, з числа яких призначаються голова та заступник голови суду. У місцевому суді, кількість суддів в якому перевищує п'ятнадцять, може бути призначено не більше двох заступників голови суду.

Стаття 22. Повноваження місцевого суду

1. Місцевий суд є судом першої інстанції і розглядає справи, віднесені процесуальним законом до його підсудності.

2. Місцеві загальні суди розглядають цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, передбачених процесуальним законом.

3. Місцеві господарські суди розглядають справи, що виникають із господарських правовідносин, а також інші справи, віднесені процесуальним законом до їх підсудності.

4. Місцеві адміністративні суди розглядають справи адміністративної юрисдикції (адміністративні справи).

5. Підсудність окремих категорій справ місцевим судам, а також порядок їх розгляду визначаються процесуальним законом.

Стаття 23. Суддя місцевого суду

1. Суддя місцевого суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 24. Голова місцевого суду

1. Голова місцевого суду:

1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;

2) визначає адміністративні повноваження заступника голови місцевого суду;

3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить керівникові територіального управління Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) видає на підставі акта про призначення (обрання) суддею чи звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України про наявність вакантних посад у суді в десятиденний строк з дня їх утворення;

6) забезпечує виконання рішень зборів суддів місцевого суду;

7) контролює ведення в суді судової статистики, дбає про інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

8) забезпечує виконання вимог щодо підвищення кваліфікації суддів місцевого суду;

9) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова місцевого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови суду виконання його обов'язків здійснюється відповідно до встановленого ним розподілу обов'язків щодо організації діяльності суду.

Стаття 25. Заступник голови місцевого суду

1. Заступник голови місцевого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 3 Апеляційні суди

Стаття 26. Види і склад апеляційних судів

Стаття 26. Види і склад апеляційних судів

1. У системі судів загальної юрисдикції діють апеляційні суди як суди апеляційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ, справ про адміністративні правопорушення.

2. Апеляційними судами з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є: апеляційні суди областей, апеляційні суди міст Києва та Севастополя, Апеляційний суд Автономної Республіки Крим.

3. Апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються в апеляційних округах відповідно до указу Президента України.

4. До складу апеляційного суду входять судді, які мають стаж роботи на посаді судді не менше п'яти років, з числа яких призначаються голова суду та його заступники. В апеляційному суді, кількість суддів в якому перевищує тридцять п'ять, може бути призначено не більше трьох заступників голови суду.

5. У складі апеляційного суду можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ у межах відповідної судової юрисдикції. Судову палату очолює секретар судової палати, який призначається з числа суддів цього суду. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про призначення секретаря судової палати приймаються зборами суддів апеляційного суду за пропозицією голови суду. Секретар судової палати організовує роботу відповідної палати, контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати, інформує збори суддів апеляційного суду про діяльність судової палати.

Стаття 27. Повноваження апеляційного суду

1. Апеляційний суд:

1) розглядає справи відповідної судової юрисдикції в апеляційному порядку згідно з процесуальним законом;

2) у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядає справи відповідної судової юрисдикції як суд першої інстанції;

3) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику;

4) надає місцевим судам методичну допомогу в застосуванні законодавства;

5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 28. Суддя апеляційного суду

1. Суддя апеляційного суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 29. Голова апеляційного суду

1. Голова апеляційного суду:

1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;

2) визначає адміністративні повноваження заступників голови апеляційного суду;

3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді чи

звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України про наявність вакантних посад у апеляційному суді в десятиденний строк з дня їх утворення;

6) забезпечує виконання рішень зборів суддів апеляційного суду;

7) контролює ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, дбає про інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

8) забезпечує виконання вимог щодо підвищення кваліфікації суддів апеляційного суду;

9) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова апеляційного суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови апеляційного суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 30. Заступники голови апеляційного суду

1. Заступники голови апеляційного суду здійснюють адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 4

Вищі спеціалізовані суди

Стаття 31. Види і склад вищих спеціалізованих судів

1. У системі судів загальної юрисдикції діють вищі спеціалізовані суди як суди касаційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ.

2. Вищими спеціалізованими судами є: Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України.

3. До складу вищого спеціалізованого суду входять судді, обрані на посаду судді безстроково, з числа яких призначаються голова суду та його заступники. У вищому спеціалізованому суді, кількість суддів у якому перевищує сорок п'ять, може бути призначено не більше трьох заступників голови суду.

4. У вищому спеціалізованому суді утворюються палати з розгляду окремих категорій справ у межах відповідної судової юрисдикції. Судову палату очолює секретар судової палати, який призначається з числа суддів цього суду. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про призначення секретаря судової палати приймаються зборами суддів вищого спеціалізованого суду за пропозицією голови суду. Секретар судової палати організовує роботу відповідної палати, контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати, інформує збори суддів вищого спеціалізованого суду про діяльність судової палати.

5. У вищому спеціалізованому суді діє пленум вищого спеціалізованого суду для вирішення питань, визначених цим Законом. Склад і порядок діяльності пленуму вищого спеціалізованого суду визначаються цим Законом.

6. При вищому спеціалізованому суді утворюється Науково-консультативна рада, статус якої визначається цим Законом.

7. Вищий спеціалізований суд має офіційний друкований орган та може бути співзасновником інших друкованих видань.

Стаття 32. Повноваження вищого спеціалізованого суду

1. Вищий спеціалізований суд:

1) розглядає справи відповідної судової юрисдикції в касаційному порядку згідно з процесуальним законом;

2) у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядає справи відповідної судової юрисдикції як суд першої або апеляційної інстанції;

3) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику;

4) надає методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм Конституції (254к/96-ВР) та законів України у судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики; дає спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційні роз'яснення з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової юрисдикції;

5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 33. Суддя вищого спеціалізованого суду

1. Суддя вищого спеціалізованого суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 34. Голова вищого спеціалізованого суду

1. Голова вищого спеціалізованого суду:

1) представляє відповідні спеціалізовані суди як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;

2) визначає адміністративні повноваження заступників голови вищого спеціалізованого суду;

3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді чи звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України про наявність вакантних посад у вищому спеціалізованому суді в десятиденний строк з дня їх утворення;

6) вносить відповідно до цього Закону пропозиції щодо утворення відповідних місцевих та апеляційних судів, зміни їх територіальної юрисдикції, а також щодо кількості суддів у них;

7) скликає пленум вищого спеціалізованого суду; вносить на розгляд пленуму подання про призначення на посаду секретаря пленуму; вносить на розгляд пленуму питання та головує на його засіданнях;

8) інформує пленум вищого спеціалізованого суду про стан правосуддя у відповідній судовій юрисдикції та практику вирішення окремих категорій справ;

9) забезпечує виконання рішень зборів суддів вищого спеціалізованого суду;

10) контролює ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, дбає про інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;

11) забезпечує виконання вимог щодо підвищення кваліфікації суддів вищого спеціалізованого суду;

12) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова вищого спеціалізованого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови вищого спеціалізованого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 35. Заступники голови вищого спеціалізованого суду

1. Заступники голови вищого спеціалізованого суду здійснюють адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Стаття 36. Пленум вищого спеціалізованого суду

1. Пленум вищого спеціалізованого суду діє у складі всіх суддів вищого спеціалізованого суду для вирішення питань, пов'язаних із забезпеченням єдності судової практики у справах відповідної судової юрисдикції, та інших питань, віднесених до його повноважень цим Законом.

2. Пленум вищого спеціалізованого суду:

1) призначає за поданням голови вищого спеціалізованого суду з числа суддів вищого спеціалізованого суду та звільняє з посади секретаря пленуму вищого спеціалізованого суду;

2) узагальнює з метою забезпечення однакового застосування норм права при вирішенні справ відповідної судової юрисдикції практику застосування матеріального і процесуального закону;

3) заслуховує інформацію про стан правосуддя у відповідній судовій юрисдикції та практику вирішення окремих категорій справ;

4) приймає рішення про звернення до Верховного Суду України про направлення конституційного подання щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та щодо офіційного тлумачення Конституції (254к/96-ВР) та законів України;

5) затверджує Регламент пленуму вищого спеціалізованого суду;

6) за результатами узагальнення судової практики дає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування спеціалізованими судами законодавства при вирішенні справ відповідної судової юрисдикції;

7) затверджує положення про Науково-консультативну раду вищого спеціалізованого суду та визначає її персональний склад;

8) визначає персональний склад редакційної колегії друкованого органу вищого спеціалізованого суду;

9) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

3. Пленум вищого спеціалізованого суду скликається головою вищого спеціалізованого суду в разі потреби або на вимогу не менш як п'ятої частини від складу суддів вищого спеціалізованого суду, але не рідше двох разів на рік. Про день і час скликання пленуму його учасники повідомляються не пізніше як за десять днів до засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд пленуму.

4. Засідання пленуму вищого спеціалізованого суду є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу пленуму.

5. На засідання пленуму можуть бути запрошені судді судів відповідної спеціалізації, представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

6. Постанови пленуму приймаються відкритим голосуванням більшістю голосів членів пленуму, підписуються головуючим на засіданні пленуму та секретарем пленуму і публікуються в

засідання пленуму та секретарем пленуму та публікуються в офіційному друкованому органі вищого спеціалізованого суду.

7. Секретар пленуму вищого спеціалізованого суду організує роботу секретаріату пленуму, підготовку засідань пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих пленумом вищого спеціалізованого суду.

Стаття 37. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган вищого спеціалізованого суду

1. Науково-консультативна рада утворюється при вищому спеціалізованому суді з числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для попереднього розгляду проектів постанов вищого спеціалізованого суду, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням, що затверджується пленумом вищого спеціалізованого суду.

3. Вищий спеціалізований суд має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики вищого спеціалізованого суду та інших судів відповідної судової юрисдикції, матеріали з питань організації діяльності судів відповідної судової юрисдикції та інші матеріали.

Глава 5 Верховний Суд України

Стаття 38. Верховний Суд України - найвищий судовий орган

1. Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції.

2. Верховний Суд України:

1) переглядає справи з підстав неоднакового застосування судами (судом) касаційної інстанції однієї і тієї ж норми матеріального права у подібних правовідносинах у порядку, передбаченому процесуальним законом;

2) переглядає справи у разі встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом;

3) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

4) звертається до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції (254к/96-ВР) та законів України.

Стаття 39. Склад Верховного Суду України

1. До складу Верховного Суду України входять двадцять суддів - по п'ять суддів від кожної спеціалізованої юрисдикції (цивільної, кримінальної, господарської, адміністративної), з числа яких обираються Голова Верховного Суду України та його заступник.

2. Суддею Верховного Суду України може бути особа, яка має стаж роботи на посаді судді не менше п'ятнадцяти років або суддя Конституційного Суду України.

3. У Верховному Суді України діє Пленум Верховного Суду України для вирішення питань, визначених Конституцією України (254к/96-ВР) та цим Законом. Склад і порядок діяльності Пленуму Верховного Суду України визначаються цим Законом.

4. При Верховному Суді України утворюється Науково-консультативна рада, статус якої визначається цим Законом.

5. Верховний Суд України має офіційний друкований орган та може бути співзасновником інших друкованих видань.

Стаття 40. Суддя Верховного Суду України

1. Суддя Верховного Суду України:

- 1) бере участь у розгляді справи в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) бере участь у розгляді питань, що виносяться на засідання Пленуму Верховного Суду України;
- 3) аналізує судову практику, вносить у встановленому порядку пропозиції щодо вдосконалення законодавства та його застосування;
- 4) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 41. Голова Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України:

- 1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;
- 2) визначає адміністративні повноваження заступника Голови Верховного Суду України;
- 3) скликає Пленум Верховного Суду України; вносить на розгляд Пленуму подання щодо призначення на посаду секретаря Пленуму; вносить на розгляд Пленуму питання та головує на його засіданнях;
- 4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді Верховного Суду України або звільнення судді з посади відповідний наказ;
- 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України про наявність вакантних посад у Верховному Суді України в десятиденний строк з дня їх утворення;
- 6) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
- 7) інформує Пленум Верховного Суду України про діяльність Верховного Суду України;
- 8) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова Верховного Суду України з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності Голови Верховного Суду України його адміністративні повноваження здійснює заступник Голови Верховного Суду України, а за відсутності заступника Голови - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 42. Порядок обрання Голови Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

2. Пленум Верховного Суду України з питання обрання Голови Верховного Суду України скликається не пізніше одного місяця з дня припинення повноважень попереднього Голови Верховного Суду України.

3. Процедура обрання на посаду Голови Верховного Суду України та звільнення його з посади встановлюється Регламентом Пленуму Верховного Суду України (v0007700-02), що затверджується Пленумом. Зміна регламентної процедури менше ніж за шість місяців до закінчення строку повноважень Голови Верховного Суду України не допускається.

Стаття 43. Порядок дострокового звільнення

з посади Голови Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України може бути достроково звільнений з посади з підстав, встановлених законом. Повноваження Голови Верховного Суду України також припиняються достроково внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду України.

2. Порядок дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду України визначається виключно цією статтею. Регламент Пленуму Верховного Суду України (v0007700-02) щодо цього порядку не застосовується.

3. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України розглядається Пленумом Верховного Суду України за поданням не менш як п'ятої частини суддів від складу Пленуму Верховного Суду України, скріпленим їх підписами. Подання має бути вмотивованим.

4. Для проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України судді, визначені в частині третій цієї статті, створюють організаційний комітет та призначають його голову і заступника, про що складається протокол.

5. Організаційний комітет забезпечує підготовку і проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України у двадцятиденний термін з дня його створення. Учасники засідання Пленуму Верховного Суду України повідомляються організаційним комітетом про день і час скликання Пленуму Верховного Суду України та питання, що виносяться на його розгляд, з надсиланням відповідних матеріалів у порядку, встановленому цим Законом. Внесення до порядку денного Пленуму Верховного Суду України інших питань, крім висловлення недовіри Голові Верховного Суду України, забороняється.

6. Засідання Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому більше половини суддів від складу Пленуму Верховного Суду України. На засіданні Пленуму Верховного Суду України головує голова організаційного комітету, а в разі його відсутності - заступник голови організаційного комітету.

7. Головуючий виносить на затвердження Пленуму Верховного Суду України пропозиції щодо секретаря засідання Пленуму Верховного Суду України, персонального складу лічильної комісії, а також форми бюлетня та протоколу голосування, які затверджуються відкритим голосуванням.

8. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України розглядається за участі Голови Верховного Суду України або без його участі. Голова Верховного Суду України по суті порушених питань може також надати письмові пояснення, які висвітлюються ним або уповноваженою ним особою на засіданні Пленуму Верховного Суду України.

9. Організаційний комітет визначає порядок проведення засідання та процедуру голосування з урахуванням вимог цього Закону та здійснює контроль за її дотриманням.

10. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України приймається шляхом таємного голосування більшістю голосів від складу Пленуму Верховного Суду України.

11. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України оформлюється Постановою Пленуму Верховного Суду України, яка підписується головуючим та секретарем засідання, обраним Пленумом Верховного Суду України за пропозицією головуючого.

12. Висловлення недовіри Голові Верховного Суду України не позбавляє його повноважень судді Верховного Суду України. У разі дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України обрання Голови Верховного Суду України здійснюється в порядку, встановленому цим Законом.

13. Питання про недовіру Голові Верховного Суду України не може ініціюватися протягом року з дня його розгляду на засіданні Пленуму Верховного Суду України.

14. Порядок звільнення з посади Голови Верховного Суду України з підстав, не пов'язаних з висловленням йому недовіри Пленумом Верховного Суду України, визначається законом та Регламентом Пленуму Верховного Суду України (v0007700-02).

Стаття 44. Заступник Голови Верховного Суду України

1. Заступник Голови Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

2. Заступник Голови Верховного Суду України може бути достроково звільнений з посади у порядку, встановленому Регламентом Пленуму Верховного Суду України (v0007700-02).

3. Заступник Голови Верховного Суду України здійснює адміністративні повноваження, визначені Головою Верховного Суду України, та інформує Пленум Верховного Суду України про свою діяльність.

Стаття 45. Пленум Верховного Суду України

1. Пленум Верховного Суду України є колегіальним органом, повноваження якого визначаються Конституцією України (254к/96-ВР) та цим Законом. До складу Пленуму Верховного Суду України входять усі судді Верховного Суду України.

2. Пленум Верховного Суду України:

1) обирає на посади та звільняє з посад Голову Верховного Суду України, його заступника у порядку, встановленому цим Законом;

2) призначає на посаду з числа суддів Верховного Суду України за поданням Голови Верховного Суду України та звільняє з посади секретаря Пленуму Верховного Суду України;

3) заслуховує інформацію Голови Верховного Суду України, заступника Голови Верховного Суду України про їх діяльність;

4) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судової системи та діяльності Верховного Суду України;

5) приймає рішення про звернення до Конституційного Суду України з питань конституційності законів та інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення Конституції (254к/96-ВР) та законів України;

6) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

7) затверджує Регламент Пленуму Верховного Суду України (v0007700-02).

3. Засідання Пленуму Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу Пленуму, крім випадків, встановлених цим Законом.

4. На засідання Пленуму можуть бути запрошені представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

5. Пленум Верховного Суду України скликається Головою Верховного Суду України в разі потреби або на вимогу не менш як четвертої частини від складу суддів Верховного Суду України, але не рідше одного разу на три місяці. У разі відсутності Голови Верховного Суду України Пленум скликається його заступником. Законом також може бути встановлена інша процедура скликання Пленуму Верховного Суду України. Про день і час скликання Пленуму та питання, що виносяться на його розгляд, учасники засідання Пленуму повідомляються не пізніше як за десять днів до засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд Пленуму.

6. Засідання Пленуму веде Голова Верховного Суду України, а в

разі його відсутності - заступник Голови Верховного Суду України відповідно до Регламенту (v0007700-02). У випадках, встановлених цим Законом, засідання Пленуму веде голова організаційного комітету, створеного для проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України, або його заступник.

7. Порядок роботи Пленуму Верховного Суду України встановлюється цим Законом та прийнятим відповідно до нього Регламентом Пленуму Верховного Суду України (v0007700-02).

8. Пленум Верховного Суду України приймає з розглянутих питань постанови. Постанови Пленуму Верховного Суду України підписуються головуючим на засіданні Пленуму та секретарем Пленуму і публікуються в офіційному друкованому органі Верховного Суду України.

9. Секретар Пленуму Верховного Суду України організовує роботу секретаріату Пленуму, підготовку засідань Пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду України.

10. Особливості проведення Пленуму Верховного Суду України з розгляду окремих питань, у тому числі щодо процедури скликання, повноважності засідання, порядку роботи, процедури голосування, порядку прийняття рішень та підписання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду України, встановлюються законом.

Стаття 46. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду України

1. Науково-консультативна рада утворюється при Верховному Суді України з числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для попереднього розгляду проектів постанов Пленуму Верховного Суду України стосовно надання висновків щодо проектів законодавчих актів та з інших питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням (v0033700-07), що затверджується Пленумом Верховного Суду України.

3. Верховний Суд України має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики Верховного Суду України та інших судів загальної юрисдикції, матеріали з питань організації діяльності судів загальної юрисдикції та інші матеріали.

Розділ III

Професійні судді, народні засідателі та присяжні

Глава 1

Загальні положення статусу судді

Стаття 47. Незалежність судді

1. Суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції (254к/96-ВР) і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.

2. Суддя не зобов'язаний давати жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у його провадженні, крім випадків, установлених законом.

3. Суддя має право звернутися з повідомленням про загрозу його незалежності до Ради суддів України, яка зобов'язана невідкладно перевірити і розглянути таке звернення за участю судді та вжити необхідних заходів для усунення загрози.

4. Незалежність судді забезпечується:

1) особливим порядком його призначення, обрання, притягнення до відповідальності та звільнення;

- 2) недоторканністю та імунітетом судді;
- 3) незмінюваністю судді;
- 4) порядком здійснення судочинства, визначеним процесуальним законом, таємницею ухвалення судового рішення;
- 5) заборонаю втручання у здійснення правосуддя;
- 6) відповідальністю за неповагу до суду чи судді;
- 7) окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом;
- 8) належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді;
- 9) функціонуванням органів суддівського самоврядування;
- 10) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту;
- 11) правом судді на відставку.

5. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також фізичні і юридичні особи та їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність судді і не посягати на неї.

6. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених Конституцією України (254к/96-ВР) гарантій незалежності судді.

Стаття 48. Недоторканність судді

1. Суддя є недоторканим. Суддя не може бути без згоди Верховної Ради України затриманий чи заарештований до винесення судом обвинувального вироку.

2. Суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна чи адміністративна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи. Суддя не може бути підданий приводу чи примусово доставлений до будь-якого органу чи установи, крім суду.

3. Кримінальна справа щодо судді може бути порушена лише Генеральним прокурором України або його заступником.

4. Відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на підставі вмотивованої постанови Генерального прокурора України.

5. Проникнення в житло або інше володіння судді чи його службове приміщення, особистий чи службовий транспорт, проведення там огляду, обшуку чи виїмки, прослуховування його телефонних розмов, особистий обшук судді, а так само огляд, виїмка його кореспонденції, речей і документів можуть провадитися лише за судовим рішенням.

6. Підсудність справи щодо обвинувачення судді у вчиненні злочину визначається Головою Верховного Суду України. Справа не може розглядатися тим судом, у якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді.

7. За шкоду, завдану судом, відповідає держава на підставах та в порядку, встановлених законом.

Стаття 49. Відповідальність за неповагу до суду чи судді

1. Прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 50. Посвідчення судді

1. Судді, голови судів та їх заступники, судді у відставці, народні засідателі та присяжні мають посвідчення, зразки яких затверджуються Радою суддів України.

2. Посвідчення судді, голови суду, заступника голови суду, судді у відставці підписує керівник органу, який його призначив чи обрав на посаду.

3. Посвідчення Голови Верховного Суду України, його заступника підписує секретар Пленуму Верховного Суду України.

4. Посвідчення народних засідателів, присяжних підписує голова суду, в якому народний засідатель, присяжний здійснює правосуддя.

5. Вручення посвідчення здійснює особа, яка його підписала, або за її дорученням інша особа.

Глава 2 Суддя

Стаття 51. Статус судді

1. Суддею є громадянин України, який відповідно до Конституції України (254к/96-ВР) та цього Закону призначений чи обраний суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

2. Судді в Україні мають єдиний статус незалежно від місця суду в системі судів загальної юрисдикції чи адміністративної посади, яку суддя обіймає в суді.

Стаття 52. Незмінюваність судді

1. Судді, який обіймає посаду безстроково, гарантується перебування на посаді до досягнення ним шістдесяти п'яти років, за винятком випадків звільнення судді з посади або відставки судді відповідно до цього Закону.

2. Суддю не може бути переведено до іншого суду без його згоди.

Стаття 53. Вимоги щодо несумісності

1. Перебування на посаді судді несумісне із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування та з представницьким мандатом.

2. Суддя не має права поєднувати свою діяльність з підприємницькою або адвокатською діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою (крім викладацької, наукової і творчої діяльності), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

3. Суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках.

4. Суддю за його заявою може бути відряджено для роботи у Вищій раді юстиції, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Національній школі суддів України зі збереженням заробітку за основним місцем роботи.

Стаття 54. Права та обов'язки судді

1. Права судді, пов'язані зі здійсненням правосуддя, визначаються Конституцією України (254к/96-ВР), процесуальним та іншими законами.

2. Суддя має право брати участь у суддівському самоврядуванні для вирішення питань внутрішньої діяльності суду в порядку, встановленому законом. Судді можуть утворювати об'єднання та брати участь у них з метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення професійного рівня.

3. Суддя має право вдосконалювати свій професійний рівень та проходити з цією метою відповідну підготовку.

4. Суддя зобов'язаний:

1) своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад

1 правил судочинства;

2) дотримуватися правил суддівської етики;

3) виявляти повагу до учасників процесу;

4) додержуватися присяги судді;

5) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, в тому числі і таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання;

6) дотримуватися вимог щодо несумісності;

7) подавати щорічно не пізніше 1 квітня до Державної судової адміністрації України для оприлюднення на офіційному веб-порталі судової влади, ведення якого забезпечує Державна судова адміністрація України, декларацію про майновий стан.

5. Декларація про майновий стан повинна містити відомості про доходи, цінні папери, нерухоме, цінне рухоме майно, вклади у банках, фінансові зобов'язання судді, членів його сім'ї та осіб, з якими він спільно проживає або поєднаний спільним побутом, та про видатки судді, якщо разові видатки перевищують розмір його місячного заробітку. Форма декларації та порядок її заповнення затверджуються Міністерством фінансів України.

6. Суддя, призначений на посаду судді вперше, проходить щорічну двотижневу підготовку у Національній школі суддів України. Суддя, який обіймає посаду судді безстроково, проходить двотижневу підготовку у Національній школі суддів України не менше, ніж раз на три роки.

7. Суддя до виходу у відставку або на пенсію може бути нагороджений державними нагородами, а також будь-якими іншими нагородами, відзнаками, грамотами органів державної влади та органів місцевого самоврядування, окрім тих державних, або будь-яких інших нагород, відзнак, грамот, пов'язаних зі здійсненням ним правосуддя.

Стаття 55. Присяга судді

1. Особа, вперше призначена на посаду судді, набуває повноважень судді після складення присяги судді такого змісту:

"Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно та справедливо здійснювати правосуддя, підкоряючись лише закону та керуючись принципом верховенства права, чесно і сумлінно виконувати обов'язки судді, дотримуватися морально-етичних принципів поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді та принижують авторитет судової влади".

2. Суддя складає присягу під час урочистої церемонії у присутності Президента України. Текст присяги підписується суддею і зберігається в його особовій справі.

Стаття 56. Етика судді

1. Питання етики суддів визначаються Кодексом суддівської етики (п0004415-02), що затверджується з'їздом суддів України.

Глава 3

Народні засідателі та присяжні

Стаття 57. Статус народного засідателя

1. Народним засідателем є громадянин України, який у випадках, визначених процесуальним законом, вирішує справи у складі суду разом із суддею, забезпечуючи згідно з Конституцією України (254к/96-ВР) безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

2. Народні засідателі під час розгляду і вирішення справ користуються повноваженнями судді. Народні засідателі виконують обов'язки, визначені пунктами 1-5 частини четвертої статті 54 цього Закону.

Стаття 58. Список народних засідателів

1. До списку народних засідателів у кількості, зазначеній у поданні голови суду, включаються громадяни, які постійно проживають на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду, відповідають вимогам статті 59 цього Закону і дали згоду бути народними засідателями.

2. Список народних засідателів затверджується рішенням відповідної місцевої ради на чотири роки і переглядається у разі необхідності, але не рідше ніж раз на два роки.

3. Список народних засідателів публікується в друкованих засобах масової інформації відповідної місцевої ради.

Стаття 59. Вимоги до народного засідателя

1. Народним засідателем може бути громадянин України, який досяг тридцятирічного віку і постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду.

2. Не підлягають включенню до списків народних засідателів громадяни:

- 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;
- 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків народного засідателя;
- 3) які мають не зняту чи не погашену судимість;
- 4) народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, судді, прокурори, працівники органів внутрішніх справ та інших правоохоронних органів, військовослужбовці, працівники апаратів судів, інші державні службовці, адвокати, нотаріуси;
- 5) громадяни, які досягли шістдесяти п'яти років;
- 6) особи, які не володіють державною мовою.

3. Особа, включена до списку народних засідателів, зобов'язана повідомити суд про обставини, що унеможливають її участь у здійсненні правосуддя, у разі їх наявності.

Стаття 60. Підстави і порядок увільнення від виконання обов'язків народного засідателя

1. Особа, яка відповідно до цього Закону не може бути включена до списку народних засідателів, але включена до нього, увільняється від виконання обов'язків народного засідателя головою відповідного суду.

2. Від виконання обов'язків народного засідателя головою відповідного суду увільняються:

- 1) особи, які перебувають у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, у відпустці по догляду за дитиною, а також які мають дітей дошкільного чи молодшого шкільного віку або утримують дітей-інвалідів, інших хворих або членів сім'ї похилого віку;
- 2) керівники та заступники керівників органів місцевого самоврядування;
- 3) особи, які через свої релігійні переконання вважають для себе неможливою участь у здійсненні правосуддя;
- 4) інші особи, якщо голова суду визнає поважними причини, на які вони посилаються.

3. Особи, зазначені в частині другій цієї статті, увільняються від виконання обов'язків народного засідателя за їхньою заявою, поданою до початку виконання цих обов'язків.

4. Увільнення від виконання обов'язків народного засідателя внаслідок відводу (самовідводу) у конкретній справі здійснюється в порядку, встановленому процесуальним законом.

Стаття 61. Залучення народних засідателів до виконання обов'язків у суді

1. Суд залучає народних засідателів до здійснення правосуддя

у порядку черговості на строк не більше одного місяця на рік, крім випадків, коли продовження цього строку зумовлено необхідністю закінчити розгляд справи, розпочатий за їхньої участі.

2. Письмове запрошення для участі у здійсненні правосуддя надсилається судом народному засідателю не пізніше ніж за сім днів до початку судового засідання. У запрошенні зазначаються права та обов'язки народного засідателя, перелік вимог до народних засідателів, а також підстави для увільнення їх від виконання обов'язків. Одночасно із запрошенням надсилається письмове повідомлення для роботодавця про залучення особи як народного засідателя.

3. Роботодавець зобов'язаний звільнити народного засідателя від роботи на час виконання ним обов'язків зі здійснення правосуддя. Відмова у звільненні від роботи вважається неповагою до суду.

4. Народний засідатель зобов'язаний вчасно з'явитися на запрошення суду для участі в судовому засіданні. Неявка без поважних причин у судове засідання вважається неповагою до суду.

Стаття 62. Гарантії прав народних засідателів

1. Народним засідателям за час виконання ними обов'язків у суді виплачується винагорода в розмірі їх середньомісячного заробітку чи пенсії, але не менше прожиткового мінімуму для працездатної особи. Їм відшкодовуються витрати на проїзд і наймання житла, а також виплачуються добові. Зазначені виплати здійснюються територіальними управліннями Державної судової адміністрації України за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. За народними засідателями і присяжними на час виконання ними обов'язків у суді за місцем основної роботи зберігаються всі гарантії та пільги, передбачені законом. Час виконання народним засідателем чи присяжним обов'язків у суді зараховується до всіх видів трудового стажу. Звільнення народного засідателя з роботи або переведення на іншу роботу без його згоди під час виконання ним обов'язків у суді не допускається.

3. На народних засідателів поширюються гарантії незалежності і недоторканності суддів, установлені законом, на час виконання ними обов'язків зі здійснення правосуддя. За обґрунтованим клопотанням народного засідателя заходи безпеки щодо нього можуть вживатися і після закінчення виконання цих обов'язків.

Стаття 63. Присяжні

1. Присяжними визнаються громадяни України, які у випадках, передбачених процесуальним законом, залучаються до здійснення правосуддя, забезпечуючи згідно з Конституцією України (254к/96-ВР) безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

Розділ IV

Порядок зайняття посади судді суду загальної юрисдикції

Глава 1

Загальні положення

Стаття 64. Вимоги до кандидатів на посаду судді

1. На посаду судді може бути рекомендований громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи в галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє державною мовою.

2. Не можуть бути рекомендовані на посаду судді громадяни:

- 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;
- 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків судді;
- 3) які мають не зняту чи не погашену судимість.

3. Додаткові вимоги до кандидатів на посаду судді у судах вищого рівня встановлюються цим Законом.

4. Для цілей цієї статті вважається:

1) вищою юридичною освітою - вища юридична освіта, здобута в Україні за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста або магістра, а також вища юридична освіта за відповідним освітньо-кваліфікаційним рівнем, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку;

2) стажем роботи у галузі права - стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти за освітньо-кваліфікаційним рівнем не нижче спеціаліста.

Стаття 65. Добір кандидатів на посаду судді

1. Добір кандидатів на посаду судді здійснюється з числа осіб, які відповідають вимогам, установленим Конституцією України (254к/96-ВР) та статтею 64 цього Закону, за результатами проходження спеціальної підготовки та складення кваліфікаційного іспиту відповідно до вимог цього Закону.

2. При доборі кандидатів на посаду судді забезпечується рівність їхніх прав незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак.

3. Кожен, хто відповідає встановленим вимогам до кандидата на посаду судді, має право звернутися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з заявою про участь у доборі кандидатів на посаду судді.

Глава 2

Призначення на посаду судді

Стаття 66. Порядок призначення на посаду судді вперше

1. Призначення на посаду судді вперше здійснюється виключно в порядку, визначеному цим Законом, та включає такі стадії:

1) розміщення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на своєму веб-порталі оголошення про проведення добору кандидатів на посаду судді з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад суддів та опублікування такого оголошення в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр";

2) подання особами, які виявили бажання стати суддею, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідної заяви та документів, визначених цим Законом;

3) здійснення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на основі поданих кандидатами на посаду судді документів перевірки відповідності осіб вимогам, установленим до кандидата на посаду судді, та організація проведення стосовно них спеціальної перевірки в порядку, визначеному законом;

4) складення особами, які відповідають установленим вимогам до кандидата на посаду судді, іспиту перед Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на виявлення рівня загальних теоретичних знань у галузі права;

5) направлення кандидатів, які успішно склали іспит та пройшли необхідні перевірки, для проходження спеціальної підготовки у спеціалізованому юридичному вищому навчальному закладі четвертого рівня акредитації;

6) направлення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України кандидатів на посаду судді після успішного проходження ними підготовки у спеціалізованому юридичному вищому навчальному закладі четвертого рівня акредитації для проходження спеціальної підготовки у Національній школі суддів України;

7) допуск кандидатів, які успішно пройшли спеціальну підготовку, до складення кваліфікаційного іспиту перед Вищою кваліфікаційною комісією суддів України;

8) визначення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рейтингу кандидатів на посаду судді за результатами складення кваліфікаційного іспиту, зарахування їх до резерву на заміщення вакантних посад судді;

9) оголошення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у разі відкриття вакантних посад суддів конкурсу на заміщення таких посад серед кандидатів, які перебувають у резерві;

10) проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, виходячи з рейтингу кандидата відповідно до кількості наявних вакантних посад судді добору серед кандидатів, які взяли участь у конкурсі, та внесення рекомендації Вищій раді юстиції про призначення кандидата на посаду судді;

11) розгляд на засіданні Вищої ради юстиції відповідно до рекомендації Вищої кваліфікаційної комісії суддів України питання про призначення кандидата на посаду судді та внесення в разі прийняття позитивного рішення подання Президентові України про призначення кандидата на посаду судді;

12) прийняття Президентом України рішення про призначення кандидата на посаду судді.

Стаття 67. Подання кандидатом на посаду судді документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Для участі у доборі кандидатів на посаду судді особа подає:

1) письмову заяву про участь у доборі кандидатів на посаду судді;

2) копію паспорта громадянина України;

3) анкету кандидата на посаду судді, що містить інформацію про нього;

4) копії дипломів про освіту, науковий ступінь або вчене звання;

5) виписку з трудової книжки про стаж роботи в галузі права;

6) висновку медичної установи про стан здоров'я кандидата (медичні установи, що надають такий висновок, а також форма висновку визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням з уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я);

7) письмову згоду на збирання, зберігання та використання інформації про кандидата з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді та проведення щодо нього спеціальної перевірки.

Форма і зміст заяви про участь у доборі кандидатів на посаду судді, анкети кандидата на посаду судді затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-порталі.

Вимагати від кандидата надання документів, не передбачених цією частиною, забороняється.

2. Приймання документів завершується за два дні до проведення добору кандидатів. Заяви, що надійшли після зазначеного строку, не розглядаються.

3. До добору кандидатів на посаду судді допускаються особи, які подали всі необхідні документи. У разі відмови в допуску Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення.

Стаття 68. Порядок проведення добору кандидатів на посаду судді

1. Добір кандидатів на посаду судді полягає у проходженні ними анонімного тестування (іспиту) з метою виявлення рівня їх загальних теоретичних знань та проведенні щодо них спеціальної перевірки відповідності їх установленим вимогам до кандидата на посаду судді. Проведення спеціальної перевірки здійснюється і щодо відомостей, поданих кандидатами особисто, у порядку, встановленому законом.

2. Для проведення спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України має право збирати інформацію про кандидата, звертатися із запитом для отримання інформації про кандидата на посаду судді до підприємств, установ, організацій усіх форм

власності. За результатами розгляду таких запитів відповідна інформація подається у десятиденний строк до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Ненадання такої інформації або надання її з порушенням встановленого строку тягне за собою відповідальність, передбачену законом.

3. Організації та громадяни мають право подавати до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України інформацію про кандидатів на посаду судді.

4. Особи, які відповідають встановленим вимогам до кандидата на посаду судді, допускаються до складення іспиту.

Стаття 69. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді

1. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді включає теоретичну підготовку судді у спеціалізованому юридичному вищому навчальному закладі четвертого рівня акредитації та практичну підготовку в Національній школі суддів України.

2. Програма та порядок проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням зі спеціалізованими юридичними вищими навчальними закладами четвертого рівня акредитації та Національною школою суддів України.

3. Спеціальна підготовка проводиться протягом шести місяців за рахунок коштів Державного бюджету України. На період проходження кандидатом підготовки за ним зберігається основне місце роботи, виплачується стипендія в розмірі не менше двох третин від посадового окладу судді місцевого суду загальної юрисдикції.

4. За результатами спеціальної підготовки кандидати отримують відповідний документ встановленого зразка. Матеріали щодо кандидатів, які успішно пройшли спеціальну підготовку, направляються до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для складення кваліфікаційного іспиту.

5. У разі порушення кандидатом на посаду судді порядку проходження спеціальної підготовки, що призвело до його відрахування, або в разі припинення кандидатом проходження такої підготовки за власною ініціативою він повинен відшкодувати кошти, витрачені на його підготовку.

Стаття 70. Кваліфікаційний іспит

1. Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка пройшла спеціальну підготовку і виявила бажання бути рекомендованою для призначення на посаду судді.

2. Кваліфікаційний іспит полягає у виявленні належних теоретичних знань та рівня професійної підготовки кандидата на посаду судді, ступеня його готовності здійснювати правосуддя з питань юрисдикції відповідного суду, а також особистих і моральних якостей кандидата.

3. Кваліфікаційний іспит проводиться шляхом складення кандидатом на посаду судді письмового анонімного тестування та виконання практичного завдання з метою виявлення рівня практичних навичок та умінь у застосуванні закону.

4. Письмове анонімне тестування проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у спеціально відведеному для цього приміщенні, хід тестування фіксується за допомогою технічних засобів відео- та звукозапису.

5. Порядок складення кваліфікаційного іспиту, методика оцінювання визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

6. Результати кваліфікаційного іспиту дійсні протягом трьох років.

7. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складення такого іспиту повторно не раніш як через рік. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит повторно, може бути допущена до наступного іспиту не раніш як через два роки.

8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України відповідно до

о. Вища кваліфікаційна комісія суддів України відповідно до кількості набраних кандидатами на посаду судді балів за результатами складення кваліфікаційного іспиту визначає рейтинг кандидатів та зараховує їх до резерву на заміщення вакантних посад суддів.

9. Інформація про результати кваліфікаційного іспиту та місце кандидата на посаду судді за рейтингом є загальнодоступною і розміщується на офіційному веб-порталі Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

10. Результати кваліфікаційного іспиту можуть бути оскаржені до Вищої ради юстиції, яка може скасувати рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та зобов'язати її провести повторний кваліфікаційний іспит кандидата на посаду судді, який подав скаргу.

Стаття 71. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді

1. Для проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України розміщує відповідну інформацію на своєму офіційному веб-порталі та публікує таке оголошення в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" не пізніше ніж за місяць до проведення конкурсу.

2. В оголошенні про конкурс зазначаються найменування судів, де є вакантні посади судді, кількість таких посад, умови проведення конкурсу, дата, час і місце проведення конкурсу.

3. Кандидати на посаду судді, які перебувають у резерві та виявили бажання взяти участь у конкурсі на заміщення вакантних посад судді, у встановлений строк подають до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України письмові заяви.

4. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить конкурс на заміщення вакантних посад судді та здійснює добір кандидатів з урахуванням результатів кваліфікаційного іспиту і кількості набраних кандидатами балів. Кількість набраних балів є першочерговим критерієм при проведенні Вищою кваліфікаційною комісією суддів України конкурсного добору кандидатів на зайняття вакантних посад судді. У разі набрання кандидатами однакової кількості балів перевага надається тому кандидату, який має більший стаж роботи у галузі права.

5. За результатами конкурсного добору Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає до Вищої ради юстиції відповідно до кількості вакантних посад судді рекомендації про призначення кандидатів суддями.

6. Відповідно до внесеної Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рекомендації Вища рада юстиції на своєму засіданні розглядає питання про призначення кандидата на посаду судді та в разі прийняття позитивного рішення вносить подання Президенту України про призначення кандидата на посаду судді.

Стаття 72. Призначення на посаду судді

1. Призначення на посаду судді здійснюється Президентом України на підставі подання Вищої ради юстиції протягом тридцяти днів з дня отримання такого подання.

Стаття 73. Переведення судді до іншого суду в межах п'ятирічного строку

1. Суддя у межах п'ятирічного строку може бути переведений на роботу на посаді судді до іншого місцевого суду за його письмовою заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування його на посаду судді відповідного суду.

2. Переведення судді на роботу на посаді судді до іншого суду здійснюється за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді.

3. У разі участі в конкурсі на заміщення вакантної посади судді в іншому суді того ж рівня і юрисдикції за бажанням судді можуть бути враховані результати його попереднього кваліфікаційного іспиту.

4. За однакових результатів конкурсу перевага надається тому

кандидату, який має більший стаж роботи на посаді судді.

5. Переведення судді у межах п'ятирічного строку на роботу на посаді судді до суду іншої юрисдикції здійснюється за результатами складення суддею кваліфікаційного іспиту відповідно до цього Закону.

6. Переведення судді у межах п'ятирічного строку здійснюється Президентом України.

Глава 3

Розгляд питання про обрання на посаду судді безстроково

Стаття 74. Порядок обрання на посаду судді безстроково

1. Порядок обрання на посаду судді безстроково встановлюється цим Законом та Регламентом Верховної Ради України (1861-17).

2. Суддя, строк повноважень якого закінчився, за його заявою має бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання його Верховною Радою України на посаду судді безстроково, якщо відсутні визначені законом обставини, що перешкоджають цьому.

3. Обрання на посаду судді безстроково здійснюється в такому порядку:

1) кандидат звертається з письмовою заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування його для обрання на посаду судді безстроково;

2) Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про підготовку матеріалів щодо кандидата на посаду судді безстроково на своєму офіційному веб-порталі та в офіційних засобах масової інформації;

3) Вища кваліфікаційна комісія суддів України перевіряє відомості про кандидата, враховує показники розгляду кандидатом справ;

4) Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні його для обрання на посаду судді безстроково і в разі рекомендування направляє відповідне подання до Верховної Ради України;

5) Верховна Рада України відповідно до подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає рішення про обрання на посаду судді безстроково в порядку, встановленому законом.

Стаття 75. Звернення кандидата на посаду судді безстроково до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Кандидат на посаду судді безстроково не пізніше ніж за шість місяців до закінчення строку перебування на посаді судді звертається до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із заявою про рекомендування його для обрання на посаду судді безстроково.

2. Із заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування для обрання на посаду судді безстроково може звернутися також кандидат, якого звільнено з посади судді у зв'язку із закінченням строку, на який його було призначено, та який раніше не звертався до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із заявою про обрання його на посаду судді безстроково, протягом трьох років з часу звільнення.

3. Кандидат, час звільнення якого з посади судді у зв'язку із закінченням строку, на який його було призначено, перевищує зазначений у частині другій цієї статті строк, може бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді безстроково після складення кваліфікаційного іспиту відповідно до вимог цього Закону.

4. Для участі у доборі кандидат на обрання суддею безстроково подає:

1) письмову заяву про рекомендування кандидата для обрання на посаду судді безстроково;

- 2) копію паспорта громадянина України;
- 3) анкету кандидата на посаду судді безстроково, що містить інформацію про нього;
- 4) копії дипломів про освіту, науковий ступінь або вчене звання;
- 5) виписку з трудової книжки про стаж роботи на посаді судді;
- 6) висновок медичної установи про стан здоров'я кандидата (медичні установи, що надають такий висновок, а також його форма визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням з уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я);
- 7) декларацію про майновий стан;
- 8) письмову згоду на збирання, зберігання та використання інформації про нього з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді безстроково.

Форма і зміст заяви про рекомендування кандидата для обрання на посаду судді безстроково, анкети кандидата на посаду судді безстроково затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-порталі.

5. Вимагати від кандидата надання документів, не передбачених цією статтею, забороняється, крім випадків необхідності надання пояснень у зв'язку з інформацією щодо його діяльності на посаді судді.

Стаття 76. Порядок розгляду Вищою кваліфікаційною комісією суддів України питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про підготовку матеріалів щодо кандидата на посаду судді безстроково на своєму офіційному веб-порталі та в офіційних засобах масової інформації.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає питання, пов'язані з обранням кандидата на посаду судді безстроково, не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку перебування його на посаді судді.

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України здійснює перевірку дотримання кандидатом на посаду судді безстроково вимог статті 127 Конституції України (254к/96-ВР), статей 53, 64 цього Закону, а також розглядає звернення громадян, громадських організацій, підприємств, установ, організацій усіх форм власності, органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо діяльності кандидата.

4. Кандидат, стосовно якого розглядається питання про обрання на посаду судді безстроково, має право ознайомитися з інформацією щодо його діяльності, запитами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та відповідями на них.

Стаття 77. Прийняття рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково

1. Рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково приймається у присутності кандидата в порядку, встановленому Регламентом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (п0048695-10), на засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та оголошується відразу після прийняття.

2. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково може бути оскаржено до Вищої ради юстиції у порядку, встановленому Законом України "Про Вищу раду юстиції" (22/98-ВР).

3. У разі залишення Вищою радою юстиції рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково в

силі Вища рада юстиції вносить Президентові України подання про звільнення цього кандидата з посади судді.

Стаття 78. Подання про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та прийняте нею рішення про рекомендації кандидата для обрання на посаду судді безстроково направляється до Верховної Ради України не пізніше як за місяць до закінчення строку перебування такого кандидата на посаді судді.

2. У поданні зазначаються прізвище, ім'я, по батькові кандидата, найменування та місцезнаходження суду, до якого пропонується обрати кандидата.

Стаття 79. Розгляд питання та прийняття Верховною Радою України рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Порядок розгляду питання та прийняття Верховною Радою України рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково встановлюється цим Законом та Регламентом Верховної Ради України (1861-17).

2. Питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково розглядається на пленарному засіданні Верховної Ради України без висновку комітетів Верховної Ради України та будь-яких перевірок.

3. Розгляд питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково на пленарному засіданні Верховної Ради України починається з доповіді Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який діє за його дорученням.

4. Рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково приймається більшістю від конституційного складу Верховної Ради України і оформляється постановою Верховної Ради України.

5. Особа, обрана на посаду судді безстроково, набуває статусу судді з дня набрання чинності відповідною постановою Верховної Ради України.

6. У разі неодержання кандидатом на посаду судді безстроково кількості голосів, визначеної частиною четвертою цієї статті, знову проводиться голосування.

Стаття 80. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду

1. Переведення судді, обраного безстроково, з одного суду до іншого суду того самого рівня і спеціалізації здійснюється Президентом України за письмовою заявою судді. До заяви додається довідка Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про наявність вакантних посад у суді, до якого переводиться такий суддя.

2. Переведення судді, обраного безстроково, до суду іншого рівня тієї ж судової спеціалізації здійснюється Верховною Радою України з дотриманням порядку, встановленого цим Законом та Регламентом Верховної Ради України (1861-17) для обрання судді.

3. Переведення судді, обраного безстроково, до суду іншої спеціалізації здійснюється Верховною Радою України за поданням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами складення суддею кваліфікаційного іспиту відповідно до цього Закону.

Розділ V

Забезпечення належного кваліфікаційного рівня судді

Глава 1

Національна школа суддів України

Стаття 81. Статус і структура Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України є державною установою зі спеціальним статусом, що забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів для судової системи та здійснює

висококваліфікованих кадрів для судової системи та здійснює науково-дослідну діяльність. На Національну школу суддів України не поширюється законодавство про вищу освіту.

2. Національна школа суддів України утворюється при Вищій кваліфікаційній комісії суддів України і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону та статуту, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

3. Національну школу суддів України очолює ректор, який призначається на посаду Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Проректори Національної школи суддів України призначаються на посади Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за поданням ректора Національної школи суддів України.

4. Працівники Національної школи суддів України за умовами оплати праці прирівнюються до державних службовців.

5. Національна школа суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державного казначейства України та може мати регіональні відділення.

Стаття 82. Завдання Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України здійснює:

1) практичну підготовку кандидатів на посаду судді;

2) підготовку суддів:

яких призначено на посаду судді вперше;

яких обрано на посаду судді безстроково;

яких призначено на адміністративні посади в судах;

3) періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації;

4) підготовку працівників апаратів судів;

5) проведення наукових досліджень з питань удосконалення судочинства;

6) вивчення міжнародного досвіду організації діяльності судів;

7) науково-методичне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції.

Розділ VI

Дисциплінарна відповідальність судді

Глава 1

Підстави та порядок застосування до суддів дисциплінарної відповідальності

Стаття 83. Підстави дисциплінарної відповідальності судді

1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності у порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:

1) істотні порушення норм процесуального права при здійсненні правосуддя, пов'язані, зокрема, з відмовою у доступі особи до правосуддя з підстав, не передбачених законом, порушення вимог щодо розподілу та реєстрації справ у суді, правил підсудності чи підвідомчості, необґрунтоване вжиття заходів забезпечення позову;

2) невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом;

3) порушення вимог щодо неупередженого розгляду справи, зокрема порушення правил щодо відводу (самовідводу);

4) систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя;

5) розголошення таємниці, що охороняється законом, в тому числі таємниці нарадчої кімнати або таємниці, яка стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні;

6) неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації про майновий стан, відображення в ній завідомо неправдивих відомостей.

2. Скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Стаття 84. Дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження - це процедура розгляду органом, визначеним законом, звернення, в якому містяться відомості про порушення суддею вимог щодо його статусу, посадових обов'язків чи присяги судді.

2. Право на звернення зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, має кожен, кому відомі такі факти. Вища кваліфікаційна комісія суддів України затверджує та розміщує на своєму офіційному веб-порталі зразок скарги (заяви) щодо неналежної поведінки судді, який може використовуватися для повідомлення Вищій кваліфікаційній комісії суддів України відомостей про порушення суддею вимог щодо його статусу, посадових обов'язків чи присяги судді.

3. Не допускається зловживання правом звернення до органу, уповноваженого здійснювати дисциплінарне провадження, у тому числі ініціювання питання відповідальності судді без достатніх підстав, використання такого права як засобу тиску на суддю у зв'язку з здійсненням ним правосуддя.

4. Дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за заявою чи повідомленням, що не містять відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді, а також за анонімними заявами та повідомленнями.

Стаття 85. Органи, що здійснюють дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють:

1) Вища кваліфікаційна комісія суддів України - щодо суддів місцевих та апеляційних судів;

2) Вища рада юстиції - щодо суддів вищих спеціалізованих судів та суддів Верховного Суду України.

Стаття 86. Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді передбачає здійснення перевірки даних про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, відкриття дисциплінарної справи, її розгляд і прийняття рішення органом, що здійснює дисциплінарне провадження.

2. Перевірка даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарної справи та притягнення судді місцевого чи апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності здійснюється членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, встановленому цим Законом.

3. Під час здійснення перевірки член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право ознайомлюватися з матеріалами судових справ, робити з них копії, опитувати суддів та інших осіб, яким відомі обставини вчинення діяння, що має ознаки дисциплінарного проступку, отримувати за письмовим запитом від органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадян та їх об'єднань необхідну для проведення перевірки інформацію.

4. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування. об'єднань

позалінійної суд форм власності та підприємств, як і суди громадян, громадяни, яким направлено запит члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, зобов'язані протягом десяти днів з дня його отримання надати відповідну інформацію. У разі необхідності зазначений строк може бути подовжений до тридцяти днів, про що член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повідомляє безпосередньо у запиті.

5. Ненадання члену Вищої кваліфікаційної комісії суддів України інформації, а також надання завідомо недостовірної інформації тягне за собою притягнення винних осіб до відповідальності, встановленої законом.

6. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за результатами перевірки складає висновок з викладенням фактів та обставин, виявлених у ході перевірки, та пропозицією про відкриття чи відмову у відкритті дисциплінарної справи. Висновок члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та зібрані у процесі перевірки матеріали передаються на розгляд Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

7. Питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті вирішує Вища кваліфікаційна комісія суддів України.

8. Копія рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про відкриття дисциплінарної справи не пізніше як через три дні з дня його прийняття надсилається судді, щодо якого відкрито дисциплінарну справу, та особі, за зверненням якої порушено справу. До рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, яке надсилається судді, додається висновок члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, складений за результатами перевірки.

9. Розгляд дисциплінарної справи відбувається на засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на яке запрошуються особа, за зверненням якої відкрито справу, суддя, стосовно якого відкрито справу, а в разі необхідності й інші заінтересовані особи.

10. У разі неможливості з поважних причин взяти участь у засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України суддя, справа стосовно якого розглядається, може надати по суті порушених питань письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи. Письмові пояснення судді оголошуються на засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в обов'язковому порядку. Повторна неявка цього судді на засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України є підставою для розгляду дисциплінарної справи за його відсутності.

11. Розгляд дисциплінарної справи стосовно судді відбувається на засадах змагальності. На засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України заслуховуються повідомлення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який здійснював перевірку, про результати перевірки, пояснення судді, стосовно якого розглядається справа, та/або його представника, а також інших заінтересованих осіб.

12. Суддя, стосовно якого розглядається питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, та/або його представник мають право надавати пояснення, ставити запитання учасникам провадження, висловлювати заперечення, заявляти клопотання і відводи.

13. Перебіг розгляду дисциплінарної справи стосовно судді та оголошення результатів її розгляду фіксуються технічними засобами.

14. Вища рада юстиції здійснює дисциплінарне провадження стосовно суддів Верховного Суду України та суддів вищих спеціалізованих судів у порядку, встановленому Законом України "Про Вищу раду юстиції" (22/98-ВР).

Стаття 87. Рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України обговорює результати розгляду дисциплінарної справи за відсутності судді, стосовно якого розглядалася справа, і запрошених осіб. Рішення у дисциплінарній справі приймається Вищою кваліфікаційною комісією суддів України більшістю від загального складу Комісії.

2. При обранні дисциплінарного стягнення стосовно судді

враховуються характер проступку, його наслідки, особа судді, ступінь його вини, обставини, що впливають на можливість притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

3. Якщо Вищою кваліфікаційною комісією суддів України прийнято рішення про відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, Комісія припиняє дисциплінарне провадження та повідомляє про це заінтересованих осіб.

4. Дисциплінарне стягнення до судді застосовується не пізніше шести місяців із дня відкриття Вищою кваліфікаційною комісією суддів України провадження в дисциплінарній справі, але не пізніше року з дня вчинення проступку, без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування судді у відпустці.

5. За наслідками дисциплінарного провадження Вища кваліфікаційна комісія суддів України може прийняти рішення про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади за наявності для цього підстав.

6. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України викладається в письмовій формі, підписується головуючим і членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які брали участь у розгляді дисциплінарної справи, і оголошується на засіданні. Рішення у дисциплінарній справі повинно містити:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові і посаду судді, який притягається до дисциплінарної відповідальності;
- 2) встановлені обставини у справі з посиланням на докази;
- 3) мотиви, з яких ухвалено рішення;
- 4) суть рішення за результатами розгляду із зазначенням дисциплінарного стягнення в разі його застосування;
- 5) порядок і строк оскарження рішення.

7. За наявності окремої думки вона викладається членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у письмовій формі і додається до справи, про що головуючий повідомляє на засіданні. Зміст окремої думки оголошенню на засіданні не підлягає.

8. Копія рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вручається судді, стосовно якого розглядалася дисциплінарна справа, а в разі його відсутності під час оголошення рішення надсилається у семиденний строк поштою.

Стаття 88. Дисциплінарне стягнення стосовно судді та порядок його зняття

1. До суддів може застосовуватися дисциплінарне стягнення у виді догани.

2. Інформація про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності оприлюднюється на офіційному веб-порталі Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Ця інформація повинна містити дані про суддю, якого притягнуто до дисциплінарної відповідальності, накладене дисциплінарне стягнення та копію рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про накладення такого стягнення.

3. Якщо протягом року з дня накладення дисциплінарного стягнення суддю не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, він вважається таким, який не має дисциплінарного стягнення.

4. Дисциплінарне стягнення, накладене на суддю, може бути достроково знято Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за пропозицією відповідної ради суддів.

Стаття 89. Оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Суддя місцевого чи апеляційного суду може оскаржити рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення його до дисциплінарної відповідальності до Вищої ради юстиції або Вишого адміністративного суду України не пізніше одного місяця з дня вручення йому чи отримання поштою копії рішення.

2. Скарга до Вищої ради юстиції подається суддею через Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніш як у триденний строк після отримання скарги надсилає її разом із матеріалами дисциплінарної справи до Вищої ради юстиції.

4. Розгляд скарг Вищою радою юстиції здійснюється в порядку, визначеному Законом України "Про Вищу раду юстиції" (22/98-ВР).

5. Розгляд адміністративного позову щодо оскарження рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності здійснюється у порядку, передбаченому процесуальним законом.

6. Подання скарги до Вищої ради юстиції чи адміністративного позову до суду на рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності зупиняє застосування дисциплінарного стягнення.

Глава 2

Вища кваліфікаційна комісія суддів України

Стаття 90. Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є постійно діючим органом у системі судоустрою України.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державного казначейства України.

3. Порядок роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначається її регламентом, прийнятим більшістю від загального складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 91. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України:

1) веде облік даних про кількість посад судді у судах загальної юрисдикції, в тому числі вакантних;

2) веде облік даних про кількість адміністративних посад у судах загальної юрисдикції та негайно повідомляє відповідну раду суддів, Вищу раду юстиції про утворення вакантної посади голови суду, заступника голови суду;

3) проводить добір кандидатів на посаду судді вперше, в тому числі організовує проведення щодо них спеціальної перевірки відповідно до закону та приймає кваліфікаційний іспит;

4) вносить до Вищої ради юстиції рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді для подальшого внесення відповідного подання Президентіві України;

5) надає рекомендацію про обрання на посаду судді безстроково або відмовляє у наданні такої рекомендації;

6) визначає потреби в державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді у Національній школі суддів України;

7) приймає рішення про відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованої постанови Генерального прокурора України;

8) розглядає заяви та повідомлення про дисциплінарну відповідальність суддів місцевих та апеляційних судів та за наявності підстав порушує дисциплінарні справи і здійснює дисциплінарне провадження;

9) приймає рішення за результатами дисциплінарного провадження і за наявності підстав застосовує дисциплінарне

стягнення до суддів місцевих та апеляційних судів;

10) приймає рішення про дострокове зняття застосованого до судді дисциплінарного стягнення;

11) здійснює інші повноваження, передбачені законом.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України для здійснення своїх повноважень має право витребовувати та одержувати необхідну інформацію від суддів, Державної судової адміністрації України, органів суддівського самоврядування та інших судових органів, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, об'єднань громадян та окремих фізичних осіб, ненадання якої тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 92. Склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України діє у складі одинадцяти членів, які є громадянами України, мають вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менше двадцяти років. До складу Комісії входять:

- 1) шість суддів, які призначаються з'їздом суддів України;
- 2) дві особи, які призначаються з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ;
- 3) одна особа, яка призначається Міністром юстиції України;
- 4) одна особа, яка призначається Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини;
- 5) одна особа, яка призначається Головою Державної судової адміністрації України.

2. Строк повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України становить три роки з дня призначення. Одна і та сама особа не може здійснювати повноваження члена Комісії два строки підряд.

3. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на час здійснення повноважень відряджаються до Комісії і не можуть виконувати професійних повноважень за основним місцем роботи.

4. За членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на час здійснення повноважень зберігаються статус та місце роботи.

Стаття 93. Порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з числа суддів призначаються з'їздом суддів України відкритим або таємним голосуванням. З'їзд суддів може обрати більше ніж шість суддів на випадок вибуття одного або кількох членів зі складу Комісії, призначених за квотою з'їзду суддів України, визначивши черговість їх включення до складу Комісії. Такі особи автоматично набувають повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в разі вибуття одного або кількох членів Комісії, обраних за квотою з'їзду суддів України. Особи, призначені з'їздом суддів України до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на випадок вибуття одного або кількох її членів, продовжують виконувати обов'язки судді до моменту зайняття ними посади члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідно до встановленої черговості.

2. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ відкритим або таємним голосуванням.

3. Міністр юстиції України призначає члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїм наказом.

4. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини призначає члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїм розпорядженням.

5. Голова Державної судової адміністрації України призначає

члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїм наказом.

6. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути призначені народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, голови судів, їх заступники, секретарі судових палат, члени Ради суддів України, Вищої ради юстиції, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, а також посадові особи, які мають дисциплінарне стягнення.

7. Вища кваліфікаційна комісія суддів України вважається повноважною за умови призначення до її складу не менше восьми членів.

Стаття 94. Організація роботи та засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України обирає зі свого складу відкритим або таємним голосуванням голову Комісії, одного заступника голови, секретаря Комісії. Обраним вважається кандидат, за якого проголосувала більшість від загального складу Комісії.

2. Голова Комісії організовує роботу Комісії, визначає обов'язки заступника, веде засідання Комісії. Обов'язки голови Комісії в разі його відсутності виконує заступник голови Комісії, а за відсутності заступника голови - член Комісії, обраний за квотою з'їзду суддів України, який має більший стаж роботи на посаді судді.

3. Для здійснення перевірки даних щодо наявності підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України діє автоматизована система визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який проводитиме таку перевірку. Положення про автоматизовану систему визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України.

4. Секретар Комісії здійснює підготовку засідань Комісії та несе відповідальність за організацію діловодства Комісії.

5. Порядок роботи Комісії визначається її Регламентом, прийнятим більшістю від загального складу Комісії.

6. Засідання Комісії проводяться відкрито і гласно, крім випадків, установлених законом. Засідання Комісії є повноважним, якщо в ньому бере участь не менше двох третин від загального складу Комісії.

7. Голова Комісії визначає дату, час і місце проведення засідання Комісії, перелік питань, що виносяться на засідання, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляє про це особу, щодо якої має розглядатися питання.

Стаття 95. Права члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право:

1) знайомитися з матеріалами, поданими на розгляд Комісії, брати участь у їх дослідженні та перевірці;

2) наводити свої мотиви та міркування, а також подавати додаткові документи з питань, що розглядаються;

3) вносити пропозиції щодо проекту рішення Комісії з будь-яких питань та голосувати за або проти того чи іншого рішення;

4) висловлювати письмово окрему думку щодо рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

5) здійснювати інші повноваження, встановлені законом.

Стаття 96. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права проводити перевірку щодо наявності підстав для притягнення

судді місцевого, апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності, брати участь у розгляді питання та прийнятті рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо будуть установлені обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. За наявності таких обставин член Комісії повинен заявити самовідвід. З тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання.

2. Відвід має бути вмотивованим і поданим до початку розгляду питання у формі письмової заяви на ім'я голови Комісії. Головуючий на засіданні зобов'язаний ознайомити із заявою про відвід члена Комісії, якому заявлено відвід.

3. Рішення про відвід (самовідвід) приймається більшістю голосів членів Комісії, які беруть участь у засіданні. Голосування проводиться за відсутності члена Комісії, щодо якого вирішується питання про відвід (самовідвід).

Стаття 97. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймається більшістю від її загального складу. Голосування проводиться за відсутності особи, щодо якої вирішується питання, і запрошених осіб.

2. Рішення Комісії викладаються в письмовій формі. У рішенні зазначаються дата і місце прийняття рішення, склад Комісії, питання, що розглядалося, мотиви прийнятого рішення. Рішення підписується головою і членами Комісії, які брали участь у засіданні.

3. За наявності окремої думки вона викладається членом Комісії у письмовій формі і додається до справи, про що головуєчий повідомляє на засіданні, але зміст окремої думки виголошенню на засіданні не підлягає.

4. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути оскаржене до суду в порядку, встановленому процесуальним законом.

5. У випадках, передбачених цим Законом, рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути оскаржене до Вищої ради юстиції.

Стаття 98. Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Для організаційного забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України створюється секретаріат.

2. З метою здійснення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України належної перевірки наявності підстав для притягнення суддів місцевих та апеляційних судів до дисциплінарної відповідальності діє служба дисциплінарних інспекторів, до складу якої входять тридцять три дисциплінарних інспектори. За кожним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України закріплюється три дисциплінарних інспектори.

3. Працівники секретаріату призначаються на посаду та звільняються з посади головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Дисциплінарні інспектори призначаються на посаду та звільняються з посади головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за пропозицією відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

4. Розмір заробітної плати працівників секретаріату та дисциплінарних інспекторів, їх побутове забезпечення і рівень соціального захисту визначаються Законом України "Про державну службу" (3723-12), іншими нормативно-правовими актами і не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців апаратів центральних органів виконавчої влади.

5. За членами Комісії зберігаються гарантії матеріального, соціального та побутового забезпечення, передбачені законодавством відповідно для суддів, працівників Міністерства юстиції України, Державної судової адміністрації України та представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. При цьому заробітна плата (грошове забезпечення) виплачується виходячи з окладів за посадами, які обіймають ці особи в органах, з яких вони

відряджені. Членам Комісії, які призначені з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, виплачується заробітна плата у розмірі середньомісячної заробітної плати інших членів Комісії.

6. Виплата грошового забезпечення провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 99. Служба дисциплінарних інспекторів

1. Дисциплінарні інспектори за дорученням члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України попередньо аналізують заяви та повідомлення про неправомірні дії суддів з метою виявлення підстав для відкриття дисциплінарних справ та здійснення перевірок; готують проекти висновків про наявність підстав для притягнення суддів місцевих та апеляційних судів до дисциплінарної відповідальності; виконують інші доручення члена Комісії в ході дисциплінарного провадження відповідно до цього Закону.

Розділ VII

Звільнення судді суду загальної юрисдикції з посади

Глава 1

Загальні положення

Стаття 100. Загальні умови звільнення судді з посади

1. Суддя суду загальної юрисдикції звільняється з посади органом, який його обрав або призначив, виключно з підстав, передбачених частиною п'ятою статті 126 Конституції України (254к/96-ВР), за поданням Вищої ради юстиції.

Стаття 101. Звільнення судді з посади у разі закінчення строку, на який його призначено

1. Вища рада юстиції вносить подання Президентові України про звільнення судді з посади в разі закінчення строку, на який його призначено, якщо:

1) суддя за повідомленням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своєчасно не подав без поважних причин заяву про обрання його на посаду судді безстроково;

2) щодо судді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України прийнято рішення про відмову у рекомендуванні його для обрання на посаду судді безстроково.

2. Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді з посади у зв'язку з закінченням строку призначення із зазначенням дати, з якої суддя має бути звільнений.

3. Суддя звільняється з посади Президентом України.

4. Якщо суддю з будь-яких причин не звільнено з посади, він не може виконувати свої повноваження із здійснення правосуддя з наступного дня після закінчення строку, на який його було призначено.

Стаття 102. Звільнення судді з посади за віком

1. Суддя звільняється з посади за віком з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніше як за місяць до дня, зазначеного у частині першій цієї статті, зобов'язана повідомити Вищу раду юстиції про наявність підстави для звільнення судді.

3. Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді у зв'язку з досягненням ним шістдесяти п'яти років до органу, який обрав або призначив суддю, не пізніше як за п'ятнадцять днів до дня, зазначеного у частині першій цієї статті.

4. Якщо суддю з будь-яких причин не звільнено з посади, він не може здійснювати свої повноваження зі здійснення правосуддя з наступного дня після досягнення шістдесяти п'яти років.

Стаття 103. Звільнення судді з посади за станом здоров'я

1. Суддя звільняється з посади у разі неможливості здійснювати повноваження за станом здоров'я за наявності медичного висновку, що надається медичною комісією, утвореною спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, або за рішенням суду про визнання судді обмежено дієздатним або недієздатним, яке набрало законної сили.

2. Визнавши, що стан здоров'я не дає змоги судді протягом тривалого часу або постійно здійснювати свої повноваження, Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді до органу, який його обрав або призначив.

Стаття 104. Звільнення судді з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності

1. Суддя звільняється з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності за поданням Вищої ради юстиції, яке вноситься до органу, який обрав або призначив суддю, в порядку, встановленому Законом України "Про Вищу раду юстиції" (22/98-ВР).

Стаття 105. Звільнення судді з посади у разі порушення ним присяги

1. Відповідно до пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України (254к/96-ВР) суддя звільняється з посади у зв'язку з порушенням ним присяги судді.

2. Факти, які свідчать про порушення суддею присяги, мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України або Вищою радою юстиції.

3. Звільнення судді з посади на підставі порушення ним присяги судді відбувається за поданням Вищої ради юстиції після розгляду цього питання на її засіданні відповідно до Закону України "Про Вищу раду юстиції" (22/98-ВР).

4. На підставі подання Вищої ради юстиції Президент України видає указ про звільнення судді з посади.

5. На підставі подання Вищої ради юстиції Верховна Рада України приймає постанову про звільнення судді з посади.

Стаття 106. Звільнення судді з посади у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього

1. Суд, який ухвалив обвинувальний вирок щодо судді, негайно повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.

2. У разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про це Вищу раду юстиції, яка вносить подання про звільнення судді з посади.

3. Суддя, щодо якого обвинувальний вирок суду набрав законної сили, не може продовжувати здійснювати свої повноваження і втрачає передбачені законом гарантії незалежності і недоторканності судді, право на грошове та інше забезпечення.

Стаття 107. Звільнення судді з посади у разі припинення його громадянства

1. Суддя звільняється з посади за поданням Вищої ради юстиції у разі припинення його громадянства відповідно до Закону України "Про громадянство України" (2235-14).

2. Суддя з моменту припинення його громадянства не може продовжувати здійснювати свої повноваження.

Стаття 108. Звільнення судді з посади у разі визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим

1. Суд, який ухвалив рішення про визнання судді безвісно відсутнім або оголосив його померлим, негайно повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України. У разі набрання таким рішенням законної сили Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про це Вищу раду юстиції, яка вносить подання про звільнення судді з посади.

Стаття 109. Звільнення судді з посади за його заявою

про відставку або про звільнення з посади
за власним бажанням

1. Суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше двадцяти років, що визначається статтею 131 цього Закону, має право подати заяву про відставку.

2. Суддя має право у будь-який час перебування на посаді незалежно від мотивів подати заяву про звільнення з посади за власним бажанням.

3. Заява про відставку, заява про звільнення з посади за власним бажанням подається суддею безпосередньо до Вищої ради юстиції, яка протягом одного місяця з дня надходження відповідної заяви вносить до органу, який обрав або призначив суддю, подання про звільнення судді з посади. У разі звільнення судді з посади в результаті внесення такого подання Вища рада юстиції повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.

4. Суддя продовжує здійснювати свої повноваження до прийняття рішення про його звільнення.

5. За суддею, звільненим за його заявою про відставку, зберігається звання судді та гарантії недоторканності, встановлені для судді до його виходу у відставку.

Стаття 110. Вимоги до подання про звільнення судді з посади

1. У поданні Вищої ради юстиції про звільнення судді з посади зазначаються:

- 1) дата внесення подання;
- 2) прізвище, ім'я та по батькові судді;
- 3) рік народження судді;
- 4) відомості про перебування на посаді судді;
- 5) назва суду;

6) підстава внесення подання про звільнення, визначена частиною п'ятою статті 126 Конституції України (254к/96-ВР);

7) фактичні обставини (у разі внесення подання про звільнення судді за особливих обставин, визначених Законом України "Про Вищу раду юстиції") (22/98-ВР);

8) інші відомості, визначені законом.

Стаття 111. Розгляд питання та прийняття Верховною Радою України рішення про звільнення з посади судді, обраного безстроково

1. Порядок розгляду питання та прийняття Верховною Радою України рішення про звільнення з посади судді, обраного безстроково, встановлюється цим Законом та Регламентом Верховної Ради України (1861-17).

2. Питання про звільнення з посади судді, обраного безстроково, розглядається на пленарному засіданні Верховної Ради України без висновку комітетів Верховної Ради України та будь-яких перевірок.

3. Розгляд питання про звільнення з посади судді, обраного безстроково, на пленарному засіданні Верховної Ради України починається з доповіді Голови Вищої ради юстиції або члена Вищої ради юстиції, який діє за його дорученням.

4. Рішення про звільнення з посади судді приймається більшістю від конституційного складу Верховної Ради України і оформляється постановою Верховної Ради України.

5. У разі недержання кількості голосів народних депутатів України, передбачених частиною четвертою цієї статті, щодо звільнення з посади судді, обраного безстроково, проводиться повторне голосування.

6. Повноваження судді припиняються з дня набрання чинності постановою Верховної Ради України.

постановою Верховної Ради України.

Стаття 112. Припинення повноважень судді

1. Повноваження судді припиняються у разі його смерті.

2. Про наявність підстави для припинення повноважень судді голова суду, в якому суддя обіймав посаду, повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України. До повідомлення додаються документи, які свідчать про наявність підстави для припинення повноважень судді.

Розділ VIII Суддівське самоврядування

Глава 1

Загальні засади суддівського самоврядування

Стаття 113. Завдання суддівського самоврядування

1. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування - самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

2. Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення самостійності судів і незалежності суддів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їх діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.

3. До питань внутрішньої діяльності судів належать питання організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані із здійсненням правосуддя.

4. До завдань суддівського самоврядування належить вирішення питань щодо:

1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади;

2) зміцнення незалежності судів, суддів, захист від втручання в їхню діяльність;

3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів та контроль за додержанням установлених нормативів такого забезпечення;

4) вирішення питань щодо призначення суддів на адміністративні посади в судах у порядку, встановленому цим Законом;

5) призначення суддів Конституційного Суду України;

6) призначення суддів до складу Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, встановленому законом.

Стаття 114. Організаційні форми суддівського самоврядування

1. Організаційними формами суддівського самоврядування є збори суддів, ради суддів, конференції суддів, з'їзд суддів України.

2. Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через:

1) збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України;

2) ради суддів відповідних судів;

3) конференції суддів відповідних судів;

4) Раду суддів України;

5) з'їзд суддів України.

3. Порядок здійснення суддівського самоврядування

визначається відповідно до Конституції України (254к/96-ВР) цим Законом, іншими законами, а також регламентами і положеннями, що приймаються органами суддівського самоврядування згідно з цим Законом.

Глава 2

Збори суддів та конференції суддів

Стаття 115. Збори суддів

1. Збори суддів - це зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань.

2. Збори суддів скликаються головою відповідного суду за власною ініціативою або на вимогу не менш як третини від загальної кількості суддів даного суду.

3. Збори суддів місцевих та апеляційних судів скликаються у міру потреби, але не рідше одного разу на три місяці.

4. Збори суддів є повноважними, якщо на них присутні більше половини від загальної кількості суддів даного суду. На збори суддів можуть запрошуватися працівники апарату суду, інші особи. У голосуванні беруть участь лише судді цього суду.

5. Збори суддів місцевих та апеляційних судів:

1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, які є обов'язковими для суддів та працівників даного суду;

2) визначають спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ відповідної судової юрисдикції за пропозицією голови суду;

3) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в даному суді, та керівника апарату суду;

4) подають відповідній раді суддів пропозиції щодо делегатів на конференцію суддів;

5) здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом.

6. Збори суддів можуть звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і дати відповідь по суті.

7. Збори суддів можуть обговорювати питання щодо практики застосування законодавства, розробляти відповідні пропозиції щодо вдосконалення такої практики та законодавства, вносити свої пропозиції на розгляд вищого спеціалізованого суду та Верховного Суду України.

Стаття 116. Збори суддів Верховного Суду України та збори суддів вищого спеціалізованого суду

1. Збори суддів Верховного Суду України, збори суддів вищого спеціалізованого суду скликаються за пропозицією голови відповідного суду або на вимогу не менш як третини від загальної кількості суддів даного суду.

2. Збори суддів Верховного Суду України, збори суддів вищого спеціалізованого суду скликаються у міру потреби, але не рідше одного разу на три місяці.

3. Збори суддів Верховного Суду України, збори суддів вищого спеціалізованого суду є повноважними, якщо на них присутні більше половини від загальної кількості суддів даного суду. На збори суддів можуть запрошуватися працівники апарату суду, інші особи. У голосуванні беруть участь лише судді даного суду.

4. Збори суддів Верховного Суду України, збори суддів вищого спеціалізованого суду:

1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду або роботи конкретних суддів чи працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, які є обов'язковими для суддів та

з цих питань рішення, які є обов'язковими для суддів та працівників даного суду;

2) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в суді, та керівника апарату суду;

3) здійснюють інші повноваження, визначені законом.

5. Збори суддів вищого спеціалізованого суду визначають спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ відповідної судової юрисдикції за пропозицією голови вищого спеціалізованого суду, приймають рішення про утворення та склад судових палат вищого спеціалізованого суду та призначають секретарів судових палат.

6. Збори суддів Верховного Суду України та суддів вищого спеціалізованого суду можуть звертатися з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і дати відповідь по суті.

7. Збори суддів Верховного Суду України в порядку, встановленому цим Законом, подають відповідній раді суддів пропозиції щодо делегатів на конференції суддів та обирають делегатів на з'їзд суддів України.

8. Збори суддів вищого спеціалізованого суду в порядку, встановленому цим Законом, подають відповідній раді суддів пропозиції щодо делегатів на конференцію суддів.

Стаття 117. Виконання рішень зборів суддів

1. Виконання рішень зборів суддів за дорученням зборів покладається на голову відповідного суду або його заступника.

Стаття 118. Конференції суддів

1. Конференція суддів - це зібрання суддів (делегатів) відповідних судів, на якому вони обговорюють питання діяльності цих судів та приймають колективні рішення з обговорюваних питань.

2. Конференція суддів відповідних судів:

1) обговорює і вирішує питання щодо фінансування та організаційного забезпечення діяльності відповідних судів, заслуховує з цих питань інформацію представників Державної судової адміністрації України;

2) заслуховує звіти відповідних рад суддів, інформацію Голови Державної судової адміністрації України;

3) формує відповідну раду суддів;

4) затверджує положення про раду суддів;

5) розробляє пропозиції для внесення на розгляд з'їзду суддів України;

6) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності відповідних судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

7) обирає делегатів на з'їзд суддів України;

8) ініціює проведення позачергового з'їзду суддів України в порядку, встановленому цим Законом;

9) обговорює інші питання, віднесені до повноважень органів суддівського самоврядування відповідно до цього Закону.

3. Конференція суддів приймає рішення, які є обов'язковими для рад суддів та суддів відповідних судів.

4. Конференція суддів обирає відкритим або таємним голосуванням з числа делегатів конференції раду суддів, яка є виконавчим органом конференції суддів.

Стаття 119. Види конференцій суддів та порядок їх формування

1. У системі судоустрою діють відповідно до системи судів

конференція суддів загальних судів, конференція суддів господарських судів та конференція суддів адміністративних судів.

2. До складу конференції суддів загальних судів входять:

1) по два судді від Автономної Республіки Крим, кожної області, міст Києва та Севастополя, з яких один суддя є представником місцевих загальних судів та один суддя є представником апеляційного суду відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

2) шість суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

3) суддя Верховного Суду України.

3. До складу конференції суддів господарських судів та конференції суддів адміністративних судів входять:

1) по одному судді від кожного місцевого, апеляційного суду відповідної судової юрисдикції;

2) шість суддів відповідного вищого спеціалізованого суду;

3) суддя Верховного Суду України.

Стаття 120. Порядок скликання конференцій суддів

1. Конференція суддів скликається не рідше одного разу на рік за ініціативою відповідної ради суддів. Конференція суддів може бути скликана також за пропозицією не менш як однієї третини від складу делегатів останньої конференції суддів. У разі неприйняття радою суддів зазначеної пропозиції ініціатори скликання конференції (не менш як одна третина від складу делегатів останньої конференції) утворюють організаційне бюро із скликання конференції суддів, яке має повноваження ради суддів щодо скликання конференції.

2. Про день і час початку роботи конференції та питання, що вносяться на її обговорення, судді відповідних судів повідомляються не пізніш як за п'ятнадцять днів до початку роботи конференції.

Стаття 121. Порядок проведення конференції суддів

1. Конференція суддів вважається повноважною, якщо в її роботі беруть участь не менш як дві третини від складу делегатів відповідних судів. На конференції можуть бути присутні також запрошені організаторами конференції судді, які не є делегатами конференції.

2. Конференцію суддів відкриває голова відповідної ради суддів, а в разі якщо конференцію скликано не за рішенням ради суддів - уповноважений представник організаційного бюро із скликання конференції суддів.

3. Конференція суддів обирає відкритим голосуванням з числа делегатів конференції президію конференції в кількості, визначеній рішенням конференції, а також інші робочі органи конференції. Президія організовує роботу конференції суддів.

4. Конференція суддів затверджує порядок денний конференції та визначає регламент її роботи.

5. Рішення конференції суддів приймається більшістю голосів делегатів конференції відкритим або таємним голосуванням.

6. Інші питання порядку проведення конференції суддів регулюються регламентом відповідної конференції суддів.

Стаття 122. Ради суддів

1. У період між конференціями суддів функції суддівського самоврядування виконує відповідна рада суддів.

2. У системі судоустрою утворюються і діють відповідно до системи судів рада суддів загальних судів, рада суддів господарських судів, рада суддів адміністративних судів.

3. До складу ради суддів входять по 11 суддів обраних відповідними

3. до рад суддів входять по 11 суддів, обраних відповідними конференціями суддів.

4. Рада суддів обирає із свого складу голову ради, заступника голови і секретаря ради суддів. Судді, які займають адміністративні посади в судах, секретарі судових палат не можуть бути членами ради суддів.

5. Рада суддів у період між конференціями суддів організовує виконання рішень конференції та контроль за їх виконанням, а також вирішує питання про скликання конференції суддів. Повноваження і порядок роботи ради суддів визначаються цим Законом та положенням про раду суддів, що затверджується конференцією суддів.

6. Рада суддів:

1) здійснює контроль за організацією діяльності відповідних судів, заслуховує інформацію голів цих судів про діяльність судів, інформацію Голови Державної судової адміністрації України з питань організаційно-матеріального забезпечення відповідних судів;

2) розглядає питання правового захисту суддів, соціального захисту і побутового забезпечення суддів та їхніх сімей, заслуховує з цих питань представників Державної судової адміністрації України, приймає відповідні рішення;

3) вносить подання Вищій раді юстиції щодо призначення суддів на адміністративні посади в судах та звільнення їх з таких посад;

4) визначає на основі поданих зборами суддів пропозицій щодо делегатів на конференцію суддів, склад відповідної конференції суддів виходячи з досвіду роботи кандидатів у делегати та їх авторитету;

5) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності відповідних судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

6) приймає інші рішення з питань, віднесених до її повноважень.

7. Рада суддів звітує про свою діяльність перед відповідною конференцією суддів.

8. Рішення ради суддів є обов'язковими для суддів, які займають адміністративні посади в судах відповідної судової юрисдикції. Рішення ради суддів може бути скасовано конференцією суддів.

Глава 3

Вищі органи суддівського самоврядування

Стаття 123. З'їзд суддів України

1. Найвищим органом суддівського самоврядування є з'їзд суддів України.

2. З'їзд суддів України:

1) заслуховує звіти Ради суддів України та рад суддів про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів;

2) заслуховує інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та голови Державної судової адміністрації України про їх діяльність;

3) призначає та звільняє суддів Конституційного Суду України відповідно до Конституції (254к/96-ВР) і законів України;

4) призначає членів Вищої ради юстиції та приймає рішення про припинення їх повноважень відповідно до Конституції (254к/96-ВР) і законів України;

5) призначає членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

6) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та їх посадових осіб;

7) обирає Раду суддів України;

8) розглядає інші питання суддівського самоврядування відповідно до закону.

3. З'їзд суддів України приймає рішення, що є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування та всіх суддів.

Стаття 124. Порядок скликання з'їзду суддів України

1. Черговий з'їзд суддів України скликається Радою суддів України один раз на два роки. Позачерговий з'їзд суддів України може бути скликаний за рішенням Ради суддів України або конференції суддів відповідних судів.

2. Відповідна конференція суддів, яка скликає з'їзд суддів України в порядку, передбаченому частиною першою цієї статті, схвалює попередній перелік питань, що виносяться на обговорення з'їзду, та визначає дату, місце проведення з'їзду і загальну кількість делегатів з'їзду. Від конференцій суддів обирається рівна кількість делегатів. У з'їзді суддів беруть участь також по три делегати від Конституційного Суду України та Верховного Суду України.

3. На з'їзді суддів України можуть бути присутні Президент України, Голова Верховної Ради України, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, члени Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Міністр юстиції України.

4. У разі якщо Рада суддів України не скликає з'їзд суддів України, то на вимогу відповідної конференції суддів у порядку, встановленому частиною першою цієї статті, ініціатори скликання позачергового з'їзду суддів України утворюють організаційний комітет зі скликання з'їзду суддів України, що має повноваження відповідної ради суддів щодо скликання з'їзду. У такому разі організаційний комітет невідкладно публікує інформацію про його утворення в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" і призначає дату проведення позачергового з'їзду суддів не раніш як через два місяці з дня утворення організаційного комітету.

5. Відповідні ради суддів, делегати та особи, запрошені на з'їзд суддів України, повідомляються про день проведення з'їзду та питання, що виносяться на його розгляд, не пізніш як за тридцять днів до початку роботи з'їзду.

Стаття 125. Обрання делегатів на з'їзд суддів України

1. Делегати на з'їзд суддів України обираються конференцією суддів загальних судів, конференцією суддів господарських судів, конференцією суддів адміністративних судів за принципом рівного представництва від кожної з них по одному судді з кожної області, Автономної Республіки Крим, міст Києва та Севастополя. Від кожного вищого спеціалізованого суду обираються по три делегати з числа суддів цих судів.

2. Збори суддів Конституційного Суду України та Верховного Суду України обирають на з'їзд суддів України по три делегати з числа суддів цих судів.

3. Делегати на з'їзд суддів України обираються шляхом відкритого голосування на альтернативній основі, при вільному висуненні кандидатур для обрання.

Стаття 126. Порядок проведення з'їзду суддів України

1. З'їзд суддів України є повноважним за умовами присутності на ньому не менш як двох третин від загальної кількості обраних делегатів.

2. З'їзд суддів України відкриває голова відповідної ради суддів, за рішенням якої скликано з'їзд, а у разі його відсутності - заступник голови цієї ради.

3. З'їзд суддів України обирає шляхом відкритого голосування президію з'їзду в кількісному складі, що визначається рішенням з'їзду. Президія організовує роботу з'їзду суддів України.

4. З'їзд суддів України обговорює і затверджує порядок денний та регламент роботи з'їзду, обирає лічильну комісію, секретаріат

та регламент роботи з'їзду, обирає лідерів комісії, секретаря та інші робочі органи з'їзду.

5. Хід роботи з'їзду суддів України протоколюється.

6. Рішення з'їзду суддів України приймаються більшістю голосів делегатів, присутніх на з'їзді, відкритим або таємним голосуванням. Рішення з питань, зазначених у пунктах 3-5, 7 частини другої статті 123 цього Закону, приймаються з'їздом шляхом таємного голосування.

7. Інші питання порядку проведення з'їзду суддів України регулюються регламентом з'їзду суддів України, прийнятим з'їздом.

Стаття 127. Рада суддів України

1. У період між з'їздами суддів України вищим органом суддівського самоврядування є Рада суддів України.

2. Рада суддів України обирається з'їздом суддів України у складі одинадцяти суддів. До складу Ради суддів України входять по три представники від кожної конференції суддів та по одному представнику від Конституційного Суду України та Верховного Суду України. Пропозиції щодо кандидатур до складу Ради суддів України можуть вносити конференції суддів, а також окремі делегати з'їзду. Не можуть бути обраними до складу Ради суддів України судді, які обіймають адміністративні посади в судах, та секретарі судових палат.

3. Члени Ради суддів України на засіданні Ради обирають зі свого складу голову Ради суддів України, його заступника та секретаря.

4. Рада суддів України у період між з'їздами суддів України організовує виконання рішень з'їзду та контроль за їх виконанням, а також вирішує питання про скликання з'їзду. Повноваження та порядок роботи Ради суддів України визначаються цим Законом та положенням про Раду суддів України, яке затверджується з'їздом суддів України.

5. Рада суддів України:

1) розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів, поліпшення стану організаційного забезпечення діяльності судів;

2) розглядає питання правового захисту суддів, соціального захисту суддів та їхніх сімей, приймає відповідні рішення з цих питань;

3) призначає та звільняє Голову Державної судової адміністрації України та його заступників;

4) здійснює контроль за організацією діяльності судів;

5) звертається з пропозиціями щодо питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

6) затверджує зразки посвідчень судді, судді у відставці, народного засідателя, присяжного;

7) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

6. Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування. Рішення Ради суддів України може бути скасовано з'їздом суддів України.

7. На засідання Ради суддів України запрошується Міністр юстиції України.

8. При розгляді питань, пов'язаних із фінансуванням судів, на засідання Ради суддів України запрошується Міністр фінансів України.

Стаття 128. Забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування

1. Забезпечення роботи з'їзду суддів України, діяльності Ради суддів України, конференцій суддів та рад суддів здійснюється

Державною судовою адміністрацією України та її територіальними управліннями за рахунок коштів Державного бюджету України згідно з вимогами розділу XI цього Закону.

Розділ IX Забезпечення судді

Стаття 129. Суддівська винагорода

1. Суддівська винагорода регулюється цим Законом, Законом України "Про Конституційний Суд України" (422/96-ВР) та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами.

2. Суддівська винагорода складається з посадового окладу та доплат за:

- 1) вислугу років;
- 2) перебування на адміністративній посаді в суді;
- 3) науковий ступінь;
- 4) роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці.

3. Посадовий оклад судді місцевого суду встановлюється у розмірі 15 мінімальних заробітних плат, визначених законом, що запроваджується поетапно:

- з 1 січня 2011 року - 6 мінімальних заробітних плат;
- з 1 січня 2012 року - 8 мінімальних заробітних плат;
- з 1 січня 2013 року - 10 мінімальних заробітних плат;
- з 1 січня 2014 року - 12 мінімальних заробітних плат;
- з 1 січня 2015 року - 15 мінімальних заробітних плат.

4. Посадові оклади інших суддів встановлюються пропорційно до посадового окладу судді місцевого суду з коефіцієнтом:

- 1) судді апеляційного суду - 1,1;
- 2) судді вищого спеціалізованого суду - 1,2;
- 3) судді Верховного Суду України, судді Конституційного Суду України - 1,3.

5. Суддям виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі: за наявності стажу роботи до 5 років - 15 відсотків, більше 5 років - 20 відсотків, більше 10 років - 30 відсотків, більше 15 років - 40 відсотків, більше 20 років - 50 відсотків, більше 25 років - 60 відсотків, більше 30 років - 70 відсотків, більше 35 років - 80 відсотків посадового окладу.

Суддям Конституційного Суду України, які вперше призначені на посаду судді, виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі 5,5 відсотка за кожен рік роботи.

6. Суддям, які обіймають посади заступника голови суду, секретаря судової палати, секретаря пленуму вищого спеціалізованого суду, секретаря Пленуму Верховного Суду України виплачується щомісячна доплата у розмірі 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду, голові суду - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

7. Суддям виплачується щомісячна доплата за науковий ступінь кандидата або доктора наук з відповідної спеціальності у розмірі відповідно 15 і 20 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

8. Суддям виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "цілком таємно", - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "таємно", - 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

Стаття 130. Відпустки

1. Суддям надається щорічна оплачувана відпустка тривалістю 30 робочих днів з виплатою, крім суддівської винагороди, допомоги на оздоровлення у розмірі посадового окладу. Суддям, які мають стаж роботи більше 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 15 календарних днів.

Стаття 131. Стаж роботи судді

1. До стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді:

1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України;

2) члена Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

3) судді у судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

2. До стажу роботи, що дає судді Конституційного Суду України право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби.

Стаття 132. Забезпечення житлових умов судді

1. Після призначення на посаду суддя Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду, апеляційного, місцевого суду, який потребує поліпшення житлових умов, забезпечується службовим житлом за місцем знаходження суду.

Стаття 133. Забезпечення потреб судді, пов'язаних з його діяльністю

1. Суддя забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України мантиєю та нагрудним знаком.

2. Суддя забезпечується окремим кабінетом, робочим місцем та необхідними для роботи засобами.

Стаття 134. Державний захист суддів та членів їхніх сімей

1. Судді, члени їхніх сімей та їх майно перебувають під особливим захистом держави. Органи внутрішніх справ зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки судді, членів його сім'ї, збереження їхнього майна, якщо від судді надійде відповідна заява.

2. Вчинені у зв'язку із службовою діяльністю судді посягання на його життя і здоров'я, знищення чи пошкодження його майна, погроза вбивством, насильством чи пошкодженням майна судді, образа чи наклеп на нього, а також посягання на життя і здоров'я близьких родичів судді (батьків, дружини, чоловіка, дітей), погроза їм вбивством, пошкодженням майна тягнуть за собою відповідальність, встановлену законом.

3. Суддя має право на забезпечення засобами захисту, які йому надаються органами внутрішніх справ.

Стаття 135. Соціальне страхування судді

1. Життя і здоров'я суддів підлягають обов'язковому державному страхуванню за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" (1105-14).

Розділ X

Статус судді у відставці

Стаття 136. Вихідна допомога судді у зв'язку з відставкою

1. Судді, який вийшов у відставку, виплачується вихідна

неоподатковувана допомога у розмірі 10 місячних заробітних плат за останньою посадою.

2. У разі якщо суддя, відставка якого була припинена у зв'язку з повторним обранням на посаду, знову подасть заяву про відставку, виплата вихідної допомоги не здійснюється.

Стаття 137. Медичне обслуговування та санаторно-курортне лікування суддів та членів їхніх сімей

1. Суддя та члени його сім'ї мають право на безоплатне медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я. Члени сім'ї судді можуть обслуговуватися в тих медичних закладах, де обслуговується суддя.

Стаття 138. Пенсія або довічне грошове утримання судді у відставці

1. Судді, який вийшов у відставку, при досягненні пенсійного віку виплачується пенсія на умовах, передбачених статтею 37 Закону України "Про державну службу" (3723-12) або, за його вибором, щомісячне довічне грошове утримання.

2. Суддя у відставці, який не досяг пенсійного віку, отримує неоподатковане щомісячне довічне грошове утримання. При досягненні таким суддею пенсійного віку за ним зберігається право на одержання щомісячного довічного грошового утримання або, за його вибором, призначається пенсія на умовах, передбачених статтею 37 Закону України "Про державну службу" (3723-12).

3. Щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді у розмірі 80 відсотків грошового утримання судді, який працює на відповідній посаді. За кожний повний рік роботи на посаді судді понад 20 років розмір щомісячного довічного грошового утримання збільшується на два відсотки заробітку, але не більше ніж 90 відсотків заробітної плати судді, без обмеження граничного розміру щомісячного довічного грошового утримання.

4. У разі зміни розміру грошового утримання діючих суддів Конституційного Суду України відповідно здійснюється перерахунок раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання. Перерахунок щомісячного довічного грошового утримання здійснюється з усієї суми заробітної плати діючих суддів Конституційного Суду України з дня виникнення права на відповідний перерахунок.

5. Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді виплачується незалежно від заробітку (прибутку), одержуваного суддею після виходу у відставку. Довічне грошове утримання виплачується за останнім місцем роботи.

Стаття 139. Припинення відставки судді

1. Відставка судді припиняється у разі:

- 1) повторного обрання на посаду судді;
- 2) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення умисного злочину;
- 3) припинення його громадянства;
- 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим;
- 5) його смерті.

2. Припинення відставки судді є підставою для припинення виплати йому щомісячного довічного грошового утримання, що було нараховане у зв'язку з відставкою. У разі припинення відставки судді з підстави, передбаченої пунктом 2 частини першої цієї статті, пенсія судді нараховується на загальних підставах.

3. Рішення про припинення відставки судді приймається Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Розділ XI
Організаційне забезпечення
діяльності судів

Глава 1
Загальні питання забезпечення

Стаття 140. Особливості забезпечення функціонування
судової влади

1. Фінансування та належні умови функціонування судів і діяльності суддів забезпечуються державою відповідно до Конституції України (254к/96-ВР).

2. Забезпечення функціонування судової влади передбачає:

1) визначення в Державному бюджеті України видатків на фінансування судів не нижче рівня, що забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону;

2) законодавче гарантування повного і своєчасного фінансування судів;

3) гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів.

Стаття 141. Система забезпечення функціонування
судової влади

1. В Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади - судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України.

2. Судові органи, інші органи державної влади беруть участь в організаційному забезпеченні діяльності судів у випадках і порядку, передбачених цим та іншими законами.

3. Порядок організаційного забезпечення діяльності Конституційного Суду України встановлюється цим Законом, Законом України "Про Конституційний Суд України" (422/96-ВР) та іншими законами.

Стаття 142. Засади фінансування судів

1. Фінансування всіх судів в Україні здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Бюджетні призначення на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України.

2. Функції головного розпорядника коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють:

1) суди загальної юрисдикції;

2) Конституційний Суд України;

3) Державна судова адміністрація України - щодо фінансового забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, органів суддівського самоврядування, Національної школи суддів України.

3. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України визначаються окремим рядком щодо:

1) кожного суду загальної юрисдикції;

2) Конституційного Суду України.

4. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України не можуть бути скорочені в поточному фінансовому році.

5. Контроль за додержанням вимог цього Закону щодо фінансування судів здійснюється у порядку, встановленому законом.

6. Особливості підготовки і розгляду проекту закону про Державний бюджет України в частині фінансування судів, інших органів та установ судової системи визначаються законом.

Стаття 143. Порядок фінансування судів

1. Суди загальної юрисдикції фінансуються згідно з кошторисами і щомісячними розписами видатків, затвердженими відповідно до вимог цього Закону, у межах річної суми видатків,

передбачених Державним бюджетом України на поточний фінансовий рік, у порядку, встановленому Бюджетним кодексом України (2456-17).

Стаття 144. Матеріальне, побутове забезпечення та соціальний захист працівників судової системи

1. Розмір заробітної плати працівників апаратів судів, Державної судової адміністрації України, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, їхнє побутове забезпечення і рівень соціального захисту визначаються законом і не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців органів законодавчої та виконавчої влади.

2. Головні розпорядники коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють видатки на поховання та увічнення пам'яті суддів, у тому числі суддів у відставці.

3. У кошторисах судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України передбачаються кошти на представницькі витрати.

Глава 2

Державна судова адміністрація України

Стаття 145. Статус Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України здійснює організаційне забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, установлених законом.

2. Державна судова адміністрація України підзвітна з'їзду суддів України.

3. Територіальні управління Державної судової адміністрації України утворюються в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

4. Посадові особи Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь є державними службовцями.

5. Державна судова адміністрація України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державного казначейства України.

6. Положення про Державну судову адміністрацію України (nr012414-10) затверджується Радою суддів України.

Стаття 146. Повноваження Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України:

1) представляє суди у відносинах із Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України під час підготовки проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік у межах повноважень, визначених цим Законом;

2) забезпечує належні умови діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування в межах повноважень, визначених цим Законом;

3) вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення;

4) вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює замовлення на підготовку відповідних спеціалістів;

5) забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації;

6) організовує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства у судах загальної юрисдикції;

7) готує матеріали для формування пропозицій щодо бюджету

судів;

8) організовує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення функціонування автоматизованої системи документообігу в судах; забезпечує суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів;

9) забезпечує функціонування автоматизованої системи визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

10) забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових та службових осіб;

11) взаємодіє з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів;

12) організовує діяльність служби судових розпорядників;

13) затверджує положення про бібліотеку суду (v0065750-11);

14) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 147. Голова Державної судової адміністрації України

1. Державну судову адміністрацію України очолює Голова Державної судової адміністрації України.

2. Голова Державної судової адміністрації України призначається на посаду і звільняється з посади Радою суддів України.

3. Голова Державної судової адміністрації України не має права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової і творчої діяльності у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради господарської організації, що має на меті одержання прибутку.

4. Голова Державної судової адміністрації України:

1) керує діяльністю Державної судової адміністрації України, несе персональну відповідальність за виконання покладених на неї завдань;

2) організовує роботу Державної судової адміністрації України;

3) призначає на посади за результатами проведеного Державною судовою адміністрацією України відповідно до законодавства про державну службу конкурсного добору та звільняє з посад працівників Державної судової адміністрації України; за поданням голови відповідного суду призначає на посади керівників апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України, їх заступників та звільняє їх з цих посад;

4) призначає члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

5) за поданням голови відповідного суду застосовує до керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступників заохочення або накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону;

6) присвоює керівникам апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступникам ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу;

7) затверджує положення про територіальні управління Державної судової адміністрації України та визначає службові обов'язки працівників Державної судової адміністрації України;

8) встановлює посадові оклади працівників Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь, присвоює їм ранги державного службовця, застосовує заохочення та накладає

дисциплінарні стягнення відповідно до закону;

9) звітує про діяльність Державної судової адміністрації України перед з'їздом суддів України, інформує про діяльність Державної судової адміністрації України Раду суддів України та конференції суддів щодо питань організаційно-матеріального забезпечення діяльності судів відповідної судової спеціалізації;

10) бере участь у підготовці пропозицій до проекту Державного бюджету України щодо фінансування судової влади;

11) здійснює інші передбачені законом повноваження.

5. Голова Державної судової адміністрації України з питань, що належать до його повноважень, видає накази.

6. Голова Державної судової адміністрації України має заступників, які призначаються на посаду та звільняються з посади Радою суддів України за поданням Голови Державної судової адміністрації України. Заступники Голови Державної судової адміністрації України виконують функції, визначені Головою Державної судової адміністрації України.

Стаття 148. Територіальні управління Державної судової адміністрації України

1. Територіальні управління Державної судової адміністрації України є територіальними органами Державної судової адміністрації України.

2. Територіальне управління Державної судової адміністрації України очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України.

3. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови місцевого суду призначає на посаду керівника апарату місцевого суду, заступника керівника апарату місцевого суду та звільняє їх з посади, за поданням голови місцевого суду застосовує до них заохочення або накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону; присвоює керівнику апарату місцевого суду, його заступнику ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу.

4. Структура і штатний розпис територіального управління Державної судової адміністрації України затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за поданням начальника територіального управління Державної судової адміністрації України.

5. Територіальне управління Державної судової адміністрації України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державного казначейства України.

6. Територіальні управління Державної судової адміністрації України здійснюють свою діяльність на основі положення (v0082750-11) про них, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України.

Стаття 149. Апарат суду

1. Організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату.

2. Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування автоматизованої системи документообігу, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади.

3. Керівника апарату місцевого суду, його заступника призначає на посаду та звільняє з посади начальник відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови місцевого суду, а керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступників - Голова Державної судової адміністрації України за поданням голови відповідного суду.

4. Керівник апарату суду призначає на посаду та звільняє з посади працівників апарату суду, застосовує до них заохочення та накладає дисциплінарні стягнення. Добір працівників апарату суду здійснюється на конкурсній основі.

5. Правовий статус працівників апарату суду визначається Законом України "Про державну службу" (3723-12). Умови оплати праці, матеріально-побутового, медичного, санаторно-курортного і транспортного забезпечення працівників апарату суду визначаються на засадах, що встановлені для відповідної категорії працівників апаратів центральних та місцевих органів виконавчої влади.

6. Структура і штатна чисельність апаратів місцевих судів за погодженням з головою суду затверджуються відповідним територіальним управлінням Державної судової адміністрації України, апаратів апеляційних судів - Державною судовою адміністрацією України за погодженням із головою суду, в межах видатків на утримання відповідного суду.

7. В апаратах судів загальної юрисдикції можуть створюватися управління, відділи, що здійснюють свої функції на підставі положення про відповідне управління, відділ, затвердженого керівником апарату відповідного суду.

8. В апараті суду загальної юрисдикції утворюється канцелярія, яка щоденно протягом робочого часу суду забезпечує прийняття та реєстрацію документів, що подаються до відповідного суду. Канцелярія також виконує інші завдання, визначені положенням, затвердженим керівником апарату відповідного суду.

9. До штату апарату судів загальної юрисдикції входять також секретарі судового засідання, наукові консультанти та судові розпорядники. Наукові консультанти повинні мати науковий ступінь кандидата або доктора юридичних наук.

Стаття 150. Особливості апаратів Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів

1. Організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду здійснюється апаратом відповідного суду.

2. Положення про апарат, структура і штатний розпис апарату Верховного Суду України, апарату вищого спеціалізованого суду затверджуються зборами суддів відповідного суду за поданням голови відповідного суду.

3. Апарат Верховного Суду України очолює керівник апарату. Керівник апарату Верховного Суду України представляє Верховний Суд України як юридичну особу, затверджує положення про структурні підрозділи апарату Верховного Суду України.

4. Матеріали, пов'язані з діяльністю Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду зберігаються в архіві відповідного суду.

Стаття 151. Помічники суддів судів загальної юрисдикції

1. Кожний суддя суду загальної юрисдикції може мати помічника, правовий статус і умови діяльності якого визначаються цим Законом та положенням про помічника судді (vr014414-11), що затверджується Радою суддів України.

2. Помічником судді може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою. Помічники суддів Верховного Суду України повинні також мати стаж роботи в галузі права не менше трьох років.

3. Помічники суддів прикріплюються для кадрового та фінансового обслуговування до апарату відповідного суду, на них поширюється дія Закону України "Про державну службу" (3723-12).

4. Судді самостійно здійснюють добір помічників. Помічник судді призначається на посаду та звільняється з посади керівником апарату відповідного суду за поданням судді.

5. Помічники суддів з питань підготовки справ до розгляду підзвітні лише відповідному судді.

6. Період перебування на посаді помічника судді зараховується до трудового стажу за спеціальністю такого помічника.

Стаття 152. Бібліотека суду

1. Для забезпечення судів нормативно-правовими актами, спеціальною науковою літературою, матеріалами судової практики в кожному суді створюється бібліотека суду. Фонди бібліотеки формують друковані видання та комп'ютерні бази даних.

2. Положення про бібліотеку суду затверджується Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 153. Служба судових розпорядників

1. У кожному суді діє служба судових розпорядників. Судові розпорядники забезпечують додержання особами, які перебувають у суді, встановлених правил, виконання ними розпоряджень головуючого в судовому засіданні.

2. Судові розпорядники призначаються на посаду і звільняються з посади керівником апарату відповідного суду.

3. Судові розпорядники забезпечуються форменим одягом, зразки якого затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.

4. Судові розпорядники керуються у своїй діяльності цим Законом, вимогами процесуального закону, відповідними правилами та інструкціями, розпорядженнями голови суду та судді.

5. Порядок створення та діяльності служби судових розпорядників визначається положенням (v0112750-11), що затверджується Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.

Стаття 154. Забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах

1. Підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів суддівської системи, виконання функцій щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснюють спеціалізовані підрозділи органів Міністерства внутрішніх справ України.

Розділ XII ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім:

статей 32 та 36 цього Закону щодо здійснення повноважень Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ, які вводяться в дію після початку діяльності Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

статей 66-71, 74-78, 80, 85-89, 91, 97 та 99 цього Закону щодо здійснення повноважень Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, які вводяться в дію після початку діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, сформованої у порядку, встановленому цим Законом;

статті 69, пункту 2 частини першої статті 82, пункту 6 частини першої статті 91 цього Закону щодо спеціальної підготовки кандидата на посаду судді, які вводяться в дію з 1 липня 2011 року;

статей 79, 80 та 111 цього Закону щодо порядку розгляду Верховною Радою України питань та прийняття рішень про обрання кандидата на посаду судді безстроково, переведення судді, обраного безстроково, звільнення судді, обраного безстроково, з посади, які вводяться в дію після початку діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, сформованої у порядку, встановленому цим Законом;

статей 129 та 130 цього Закону щодо суддівської винагороди та допомоги на оздоровлення, які вводяться в дію з 1 січня 2011 року. Суддівська винагорода, нарахована судді відповідно до цього Закону з 1 січня 2011 року за повний відпрацьований місяць, не може бути

меншою, ніж його середній дохід за попередні 12 місяців;

статті 142, підпункту 1 підпункту 3.5 пункту 3 розділу XII "Прикінцеві положення" цього Закону щодо визначення головних розпорядників коштів Державного бюджету України, які вводяться в дію з 1 січня 2011 року;

підпунктів 18 та 20 підпункту 3.7 пункту 3 розділу XII "Прикінцеві положення" цього Закону щодо направлення текстів повісток електронною поштою, факсом (телефаксом), які вводяться в дію з дня повідомлення Державною судовою адміністрацією України в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" про початок функціонування Єдиної бази даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень;

підпунктів 1, 2, 10, 12, 15, 16, 17, 20, 21, 27, 33, 36, 39 та 58 підпункту 3.1, підпунктів 1, 2, 4, 11, 22, 51 та 53 підпункту 3.3, підпунктів 1, 3, 4, 6, 21, 27, 66, 78 та 86 підпункту 3.6 пункту 3 розділу XII "Прикінцеві положення" цього Закону щодо запровадження автоматизованої системи документообігу в судах, які вводяться в дію з 1 січня 2011 року;

підпунктів 3.1 та 3.6 пункту 3 розділу XII "Прикінцеві положення" цього Закону щодо здійснення повноважень Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, які вводяться в дію після початку діяльності Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ;

підпункту 2 підпункту 3.6 та підпункту 10 підпункту 3.7 пункту 3 розділу XII "Прикінцеві положення" щодо передачі до юрисдикції адміністративних судів та вилучення із цивільної юрисдикції спорів з приводу призначення, обчислення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням та інших соціальних виплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг, речового майна, пайків або грошової компенсації замість них, які вводяться в дію з 1 січня 2011 року. Справи щодо таких спорів, які перебуватимуть у провадженні суду першої, апеляційної чи касаційної інстанції станом на 1 січня 2011 року, завершуються розглядом у цих судах. Позовні заяви, апеляційні та касаційні скарги щодо таких спорів, які подані до 1 січня 2011 року і провадження за якими не відкрито, розглядаються відповідними судами, до яких вони подані.

2. Визнати такими, що втратили чинність:

1) Закон України "Про статус суддів" (2862-12) (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 8, ст. 56; 1994 р., N 22, ст. 142, N 26, ст. 203; 1995 р., N 34, ст. 268; 1999 р., N 50, ст. 434; 2000 р., N 10, ст. 79, N 13, ст. 102, N 38, ст. 322; 2001 р., N 33, ст. 180; 2004 р., N 25, ст. 354; 2006 р., N 1, ст. 18), крім статей 43 та 44, які втрачають чинність з 1 січня 2011 року;

2) Закон України "Про судоустрій України" (3018-14) (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., N 27-28, ст. 180; 2004 р., N 25, ст. 354, NN 40-42, ст. 492; 2005 р., N 35-36, ст. 446; 2006 р., N 15, ст. 128, N 35, ст. 299; 2007 р., N 16, ст. 220, N 27, ст. 369);

3) Закон України "Про порядок обрання на посаду та звільнення з посади професійного судді Верховною Радою України" (1625-15) (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., N 25, ст. 354);

4) Постанову Верховної Ради України від 15 грудня 1992 року "Про порядок введення в дію Закону України "Про статус суддів" (2863-12) (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 8, ст. 57, N 24, ст. 265; 1994 р., N 26, ст. 214; 1996 р., N 25, ст. 105).

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

3.1. У Кримінально-процесуальному кодексі України (1001-05, 1002-05, 1003-05):

1) доповнити статтю 16-2 такого змісту:

"Стаття 16-2. Автоматизована система документообігу суду

У суді функціонує автоматизована система документообігу суду, що забезпечує:

1) об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості та однакової кількості справ для кожного судді;

2) надання фізичним та юридичним особам інформації про стан розгляду справ, учасниками процесу яких вони є;

3) централізоване зберігання текстів вироків, постанов, ухвал та інших процесуальних документів;

4) підготовку статистичних даних;

5) реєстрацію вхідної і вихідної кореспонденції та етапів її руху;

6) видачу вироків, ухвал, постанов суду та виконавчих листів на підставі наявних у системі даних;

7) передачу справ до електронного архіву.

Кримінальні справи, скарги, подання та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, в порядку їх надходження підлягають обов'язковій реєстрації в автоматизованій системі документообігу суду, яка здійснюється працівниками апарату відповідного суду в день їх надходження. До автоматизованої системи документообігу суду в обов'язковому порядку вносяться: дата надходження кримінальної справи, скарги, подання або іншого процесуального документа, прізвище особи, стосовно якої подані документи, та їх суть, прізвище (найменування) особи (органу), від якого надійшли документи, прізвище працівника апарату суду, який здійснив реєстрацію, інформація про рух судових документів, дані про суддю, який розглядав справу, та інші дані, передбачені Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, що затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України.

Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідної кримінальної справи, скарги, подання чи іншого процесуального документа за принципом вірогідності, який ураховує кількість справ, що знаходиться на розгляді у суддів, заборону брати участь у перевірці вироків, ухвал та постанов для судді, який брав участь в ухваленні вироку, ухвали та постанови, про перевірку яких порушується питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрядженні та закінчення терміну їх повноважень. Справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів. Після визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи, внесення змін до реєстраційних даних щодо цієї справи, а також видалення цих даних з автоматизованої системи документообігу суду не допускається, крім випадків, установлених законом.

Доступ до автоматизованої системи документообігу суду надається суддям та працівникам апарату відповідного суду згідно з їх функціональними обов'язками.

Несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду має наслідком відповідальність, установлену законом.

Порядок функціонування автоматизованої системи документообігу суду, в тому числі видачі вироків, ухвал, постанов суду та виконавчих листів, передачі справ до електронного архіву, зберігання текстів вироків, ухвал, постанов суду та інших процесуальних документів, надання інформації фізичним та юридичним особам, підготовки статистичних даних, визначається Положенням про автоматизовану систему документообігу суду";

2) у статті 17 (1001-05):

у другому реченні частини четвертої слова "у виключному порядку" замінити словами "за нововиявленими обставинами";

доповнити частинами п'ятою та шостою такого змісту:

"Суддя чи склад колегії суддів для розгляду конкретної справи визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу.

Розгляд справ у Верховному Суді України здійснюється колегіально за участю всіх суддів Верховного Суду України";

3) статтю 24 (1001-05) виключити;

4) у статті 32 (1001-05):

пункти 1 і 2 викласти в такій редакції:

"1) "Суд" - Верховний Суд України, Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Апеляційний суд Автономної Республіки Крим, апеляційні суди областей, міст Києва і Севастополя, районні, районні у містах, міські та міськрайонні суди, суддя, який одноособово розглядає справу;

2) "Суд першої інстанції" - районний, районний у місті, міський та міськрайонний суд, що має право винести вирок у справі";

у пункті 4 слова "і поданнями" виключити;

пункт 5 викласти в такій редакції:

"5) "Суддя" - голова, заступник голови і суддя відповідно Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційних судів областей, міст Києва і Севастополя, районного, районного у місті, міського та міськрайонного судів, народний засідатель";

у пункті 15 слово "подання" замінити словом "скарга";

пункт 19 викласти в такій редакції:

"19) "Касаційна скарга" - скарга прокурора, скарга учасника процесу про скасування або зміну судового рішення в касаційному порядку";

5) статтю 33 (1001-05) викласти в такій редакції:

"Стаття 33. Суд першої інстанції

Усі кримінальні справи розглядаються районними, районними у містах, міськими та міськрайонними судами";

6) статті 34 та 36 (1001-05) виключити;

7) частини третю та четверту статті 38 (1001-05) викласти в такій редакції:

"Питання про передачу справи з одного районного, районного у місті, міського, міськрайонного суду до іншого в межах Автономної Республіки Крим, однієї області, міст Києва і Севастополя, вирішується головою Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, головами відповідних апеляційних судів областей, міст Києва і Севастополя.

Питання про передачу справи до суду іншої області вирішується Головою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ чи його заступником";

8) частини другу та третю статті 40 (1001-05) виключити;

9) у частині третій статті 41 (1001-05) слова "або військовому суду" виключити;

10) частину першу статті 54 (1001-05) доповнити пунктом 5 такого змісту:

"5) у разі порушення порядку визначення судді для розгляду справи, встановленого частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

11) частину четверту статті 55 (1001-05) викласти в такій редакції:

"Суддя, який брав участь у розгляді справи, не може брати

суддя, який брав участь у розгляді справи, не може брати участі в перегляді цієї справи за нововиявленими обставинами та перегляді справи Верховним Судом України";

12) текст статті 57 (1001-05) викласти в такій редакції:

"У разі заявлення відводу судді або народному засідателю суд повинен вислухати особу, якій заявлено відвід, якщо вона бажає дати пояснення, а також думку учасників судового розгляду.

Заява про відвід вирішується в нарадчій кімнаті ухвалою суду, що розглядає справу. Заява про відвід кільком суддям або всьому складу суду вирішується простою більшістю голосів.

У разі задоволення заяви про відвід судді, який розглядає справу одноособово, справа розглядається в тому самому суді іншим суддею, який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу.

У разі задоволення заяви про відвід комусь із суддів або всьому складу суду, якщо справа розглядається колегією суддів, справа розглядається в тому самому суді тим самим кількісним складом колегії суддів без участі відведеного судді або іншим складом суддів, який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу.

Якщо після задоволення відводів (самовідводів) або за наявності підстав, зазначених у статті 55 цього Кодексу, неможливо утворити новий склад суду для розгляду справи, суд вирішує питання про передачу справи до іншого суду в порядку, встановленому цим Кодексом.

У разі відводу народного засідателя останній замінюється іншим народним засідателем";

13) статтю 147 (1002-05) після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

"Відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням його до кримінальної відповідальності здійснюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на підставі мотивованої постанови Генерального прокурора України".

У зв'язку з цим частину четверту вважати частиною п'ятою;

14) у пункті 3 частини другої статті 156 (1002-05) слова "Верховного Суду України" замінити словами "Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ";

15) абзац перший частини п'ятої статті 165-2 (1002-05) після слова "суддя" доповнити словами "який визначається в порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

16) у статті 165-3 (1002-05):

частину третю після слова "суддя" доповнити словами "який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

останнє речення частини четвертої викласти в такій редакції: "Постанови судді апеляційного і Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ оскарженню не підлягають, на них не може бути подано скаргу прокурора";

17) третє речення частини п'ятої статті 177 (1002-05) після слова "Суддя" доповнити словами "який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

18) в останньому реченні частини четвертої статті 187 (1002-05) слова "на неї не може бути внесено подання прокурором" виключити;

19) частину третю статті 232 (1002-05) виключити;

20) частину першу статті 236-2, частину першу статті 236-6 та частину першу статті 236-8 (1002-05) після слова "суддею" доповнити словами "який визначається в порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

21) перше речення частини першої статті 240 (1003-05) після слова "суддею" доповнити словами "який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

22) у частині третій статті 245 (1003-05) слова "на неї не може бути внесено подання прокурором" виключити;

23) у частині п'ятій статті 246 (1003-05) слова "а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом - касаційні подання чи скарги до касаційного суду" виключити;

24) у частині третій статті 248 (1003-05) слова "а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом - касаційні подання чи скарги до касаційного суду" виключити;

25) у частині четвертій статті 249 (1003-05) слова "на неї не може бути внесено подання прокурором" виключити;

26) частину другу статті 249-1 (1003-05) викласти в такій редакції:

"На постанову про повернення справи прокурору може бути подана апеляційна скарга прокурором";

27) перше речення частини першої статті 258 (1003-05) доповнити словами "який може бути змінений лише у випадках, передбачених законом, та з дотриманням порядку, встановленого частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

28) частину другу статті 271 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Учасники судового розгляду, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуючого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених в суді правил. За неповагу до суду винні особи притягаються до відповідальності, встановленої законом. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, у зв'язку з чим у судовому засіданні із розгляду кримінальної справи оголошується перерва";

29) у частині четвертій статті 276 (1003-05) слова "а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом - касаційні подання чи скаргу до касаційного суду" виключити;

30) у першому реченні частини другої статті 277 (1003-05) слова "будуть порушені правила про підсудність чи обов'язковість проведення досудового слідства" замінити словами "буде порушено правило обов'язковості проведення досудового слідства";

31) у частині четвертій статті 281 (1003-05) словосполучення "а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом - касаційні подання чи скарги до касаційного суду" виключити;

32) у частині четвертій статті 282 (1003-05) слова "а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом - касаційні подання чи скаргу до касаційного суду" виключити;

33) текст статті 356 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Апеляції на судові рішення районних, районних у містах, міських та міськрайонних судів розглядаються Апеляційним судом Автономної Республіки Крим, апеляційними судами областей, міст Києва і Севастополя.

Колегія суддів для розгляду конкретної справи визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

34) частину першу статті 383 (1003-05) викласти в такій редакції:

"У касаційному порядку можуть бути перевірені вироки і постанови апеляційного суду, постановлені ним в апеляційному порядку";

35) у статті 384 (1003-05) .

35) у статті 384 (1003-05):

у назві слова "або внесення касаційного подання" виключити;

у частинах третій та четвертій слова "Касаційне подання" замінити словами "Касаційну скаргу";

у частині п'ятій слова "касаційне подання" та "чи подання" виключити;

36) текст статті 385 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Касаційні скарги на судові рішення, постановлені Апеляційним судом Автономної Республіки Крим, апеляційними судами областей, міст Києва і Севастополя, вироки районних, районних у містах, міських та міськрайонних судів розглядаються колегією суддів Судової палати у кримінальних справах Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Колегія суддів для розгляду конкретної справи визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу";

37) у статті 386 (1003-05):

у назві слова "і внесення касаційного подання" виключити;

у частинах першій та другій слова "і подання" виключити;

у частині другій слово "шести" замінити словом "трьох";

у частині четвертій слова "чи подання" виключити;

38) у статті 387 (1003-05):

у назві слова "і внесення касаційного подання" виключити;

у частині першій слова "і подання" та "подання" виключити;

у частині другій слова "і подання повинні" замінити словом "повинен";

39) у статті 388 (1003-05):

у частині першій слова "і поданнями" виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

"Касаційні скарги на судові рішення, зазначені в частині другій статті 383 цього Кодексу, передаються судді касаційного суду, що визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу, який протягом 15 діб з часу їх надходження вирішує питання про витребовування справи. Справа не витребовується, якщо скарга відповідно до вимог статті 350, частини другої статті 383, статті 384, частини другої статті 386, частини першої статті 398 цього Кодексу не може бути предметом розгляду суду касаційної інстанції. Про прийняте рішення суддя виносить мотивовану постанову, копія якої надсилається прокуророві чи особі, яка подала скаргу. Постанова оскарженню не підлягає. Відмова у витребовуванні справи не перешкоджає витребовуванню справи при повторному надходженні скарги за умови усунення зазначених у постанові суду недоліків і якщо вона надійшла в межах строку, визначеного статтею 386 цього Кодексу, або не пізніше одного місяця з дня одержання копії постанови про відмову у витребовуванні справи";

у частині третій слова "подання чи" виключити;

40) у статті 389 (1003-05):

у назві, частинах першій і другій слова "чи подання" виключити;

у частині третій слово "поданнями" виключити;

частину четверту викласти в такій редакції:

"Касаційну скаргу на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, протягом тридцяти діб після надходження справи призначає до розгляду суддя касаційного суду,

який виніс постанову про витребовування справи. Про призначення справи до розгляду суддя повідомляє прокуророві, а також особам, зазначеним у статті 384 цього Кодексу, роз'яснює їм, що вони вправі подати заперечення на скаргу або ж подати власні скарги про перегляд справи у касаційному порядку";

41) у статті 390 (1003-05):

у назві слова "і подання" виключити;

слова "прокурор, який вніс подання" та "подання" виключити;

слова "щодо подання прокурора в межах його позицій" замінити словами "щодо скарги прокурора в межах його позицій";

слова "відкликати їх" замінити словами "відкликати її";

42) у частині першій статті 392 (1003-05) слова "Касаційне подання" та "подання чи" виключити, а слово "ухвали" замінити словом "постанови";

43) у частині першій статті 393 (1003-05) слова "або поданні" виключити;

44) у статті 394 (1003-05):

у частині першій слова "і поданнями" та "зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу" виключити;

частину другу виключити;

частину третю викласти в такій редакції:

"Справа розглядається касаційним судом у складі трьох суддів за участю прокурора з додержанням порядку, передбаченого частинами першою, другою і третьою статті 362 цього Кодексу. До складу суду, що розглядає судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, входить суддя, який приймав рішення про витребовування справи та призначення її до розгляду";

45) у частині другій статті 395 (1003-05) слова "чи подання" та "або щодо яких не внесено подання" виключити;

46) у статті 396 (1003-05):

у пункті 1 частини першої слова "чи подання" виключити;

у частині другій слова "чи подання" виключити;

47) у статті 397 (1003-05):

у частині другій слова "вніс подання прокурор або подав скаргу" замінити словами "подав скаргу прокурор або";

у частині третій слова "поданням прокурора, скаргою" замінити словами "скаргою прокурора або";

48) частину другу статті 398 (1003-05) виключити;

49) у частині другій статті 400 (1003-05) слова "за поданням прокурора або за скаргою" замінити словами "за скаргою прокурора або";

50) у назві глави 32 (1003-05) слова "в порядку виключного провадження" замінити словами "за нововиявленими обставинами";

51) статтю 400-4 (1003-05) виключити;

52) у статті 400-5 (1003-05):

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 400-5. Підстави для перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами";

доповнити новою частиною першою такого змісту:

"Судові рішення, що набрали законної сили, можуть бути переглянуті за нововиявленими обставинами".

У зв'язку з цим частини першу та другу вважати відповідно частинами другою та третьою;

53) у статті 400-6 (1003-05):

у назві слова "в порядку виключного провадження" замінити словами "за нововиявленими обставинами";

частину шосту виключити;

54) статтю 400-7 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Стаття 400-7. Особи, які мають право порушити питання про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами

Заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами мають право подавати Генеральний прокурор України та його заступники, прокурор Автономної Республіки Крим, прокурор області, прокурор міст Києва і Севастополя, військовий прокурор (на правах прокурора області)";

55) у частинах четвертій та п'ятій статті 400-8 (1003-05) слова "принесення подання" замінити словами "подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами";

56) статтю 400-9 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Стаття 400-9. Порушення питання про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами

Клопотання про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами вправі подавати прокуророві учасники процесу, а також інші особи, якщо таке право надано їм законом";

57) у статті 400-10 (1003-05):

у назві слова "в порядку виключного провадження" замінити словами "за нововиявленими обставинами";

у частині першій слово "Подання" замінити словом "Заява";

частину третю виключити;

58) розділ четвертий (1003-05) доповнити главою 32-1 такого змісту:

"Г л а в а 32-1.

ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ

Стаття 400-11. Перегляд судових рішень Верховним Судом України

Верховний Суд України переглядає судові рішення у кримінальних справах виключно з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

Стаття 400-12. Підстави для перегляду судових рішень Верховним Судом України

Підставами для перегляду судових рішень Верховним Судом України, що набрали законної сили, є:

1) неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь (крім питань призначення покарання, звільнення від покарання та від кримінальної відповідальності), що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень;

2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.

Перегляд судових рішень на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої цієї статті, з метою застосувати закон про більш тяжкий злочин, збільшити обсяг обвинувачення чи з інших підстав погіршити становище засудженого, а також виправдувального вироку, ухвали чи постанови про закриття справи не допускається.

Стаття 400-13. Право на звернення про перегляд судових рішень
Верховним Судом України

Особи, коло яких визначено у статті 384 цього Кодексу, вправі подати заяву про перегляд судового рішення на підставі, передбаченій пунктом 1 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, після його перегляду в касаційному порядку.

Заяву про перегляд судового рішення на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, вправі подати особа, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною.

Заява про перегляд судового рішення Верховного Суду України у кримінальних справах може бути подана на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу.

Не може бути подана заява про перегляд ухвал суду касаційної інстанції, які не перешкоджають провадженню у справі. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до заяви про перегляд судового рішення, ухваленого за наслідками касаційного провадження.

Стаття 400-14. Строк подання заяви
про перегляд судових рішень

Заява про перегляд судового рішення на підставі, передбаченій пунктом 1 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, подається протягом трьох місяців з дня ухвалення судового рішення, відносно якого заявлено клопотання про перегляд, або з дня ухвалення судового рішення, на яке здійснюється посилання на підтвердження підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, якщо воно ухвалено пізніше.

Заява про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, може бути подана протягом одного місяця від дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

Перегляд виправдувального вироку, ухвали чи постанови про закриття справи, інших судових рішень з метою погіршити становище засудженого, на підставі, передбаченій пунктом 1 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, допускається лише протягом установлених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, але не пізніше одного року з дня постановлення такого судового рішення.

Відбуття покарання або смерть засудженого не є перешкодою для перегляду справи в інтересах його реабілітації.

Стаття 400-15. Вимоги до заяви про перегляд судових рішень

Заява про перегляд судового рішення Верховним Судом України подається у письмовій формі.

У заяві про перегляд судового рішення зазначаються:

- 1) найменування суду, до якого подається заява;
- 2) особа, яка подає заяву, а також її поштова адреса, номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;
- 3) конкретні різні за змістом судові рішення, в яких має місце неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, якщо заява подана на підставі, передбаченій пунктом 1 частини першої статті 400-12 цього Кодексу;
- 4) обґрунтування необхідності перегляду судових рішень у зв'язку з ухваленням рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява подана на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу;
- 5) вимоги особи, яка подає заяву;
- 6) у разі необхідності - клопотання;

7) перелік матеріалів, які додаються.

Заява підписується особою, яка її подає. До заяви додається оформлений належним чином документ, що підтверджує повноваження особи, яка її подає, відповідно до вимог цього Кодексу.

Стаття 400-16. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень

Заява про перегляд судових рішень подається до Верховного Суду України через Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. До заяви додаються:

1) копії заяви відповідно до кількості учасників процесу (за винятком випадку, коли заява подається особою, яка тримається під вартою);

2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;

3) копії різних за змістом судових рішень, в яких має місце неоднакове застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, якщо заява про перегляд судових рішень подається на підставі, передбаченій пунктом 1 частини першої статті 400-12 цього Кодексу;

4) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява про перегляд судових рішень подається на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу.

Стаття 400-17. Перевірка відповідності заяви вимогам цього Кодексу Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ

Заява про перегляд судового рішення, яка надійшла до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, реєструється в день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному в порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу.

Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі якщо заяву подано без додержання вимог статей 400-15 і 400-16 цього Кодексу, заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

Якщо заявник усунув недоліки заяви в установлений строк, вона вважається поданою у день первинного її подання до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Заява повертається заявнику у разі, якщо:

1) заявник не усунув її недоліки протягом встановленого строку;

2) заяву подано особою, яка не наділена правом на подання такої заяви;

3) заяву подано від імені особи, яка не має відповідних повноважень;

4) є ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ про відмову у допуску справи до провадження за наслідками її розгляду, прийнята з аналогічних підстав.

Повернення заяви з підстав, зазначених у частині четвертій цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню у разі належного оформлення заяви або з інших підстав, ніж ті, які були предметом розгляду.

Стаття 400-18. Допуск Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ справи до провадження

Вирішення питання про допуск справи до провадження

здійснюється колегією у складі п'яти суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, яка формується без участі суддів, що прийняли рішення, яке оскаржується, у порядку, встановленому частиною третьою статті 16-2 цього Кодексу.

Про допуск справи до провадження або відмову в такому допуску Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви постановляє ухвалу. Ухвала постановляється в нарадчій кімнаті з додержанням вимог, передбачених статтями 322 і 325 цього Кодексу, без виклику осіб, які беруть участь у справі. Ухвала про допуск справи до провадження або про відмову в такому допуску має бути мотивованою.

Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами надсилається до Верховного Суду України протягом п'яти днів з дня її постановлення. Копія ухвали про допуск справи надсилається разом із копією заяви особам, визначеним у статті 384 цього Кодексу, а в разі відмови у допуску - особі, яка подала заяву.

Стаття 400-19. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України

Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами реєструється у день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду. Суддя-доповідач протягом трьох днів постановляє ухвалу про відкриття провадження у справі та надсилає її копії особам, які беруть участь у справі.

Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України:

1) виносить ухвалу про витребування матеріалів справи та направляє її до відповідного суду;

2) визначає порядок розгляду справи (у відкритому або закритому судовому засіданні у випадках, установлених цим Кодексом);

3) доручає відповідним фахівцям науково-консультативної ради при Верховному Суді України підготувати науковий висновок щодо норми кримінального закону, яка неоднаково застосована судом касаційної інстанції щодо подібних суспільно небезпечних діянь;

4) визначає органи державної влади, представники яких можуть дати в суді пояснення, які будуть корисні для вирішення справи, та дає розпорядження про їх виклик до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для вирішення питання про усунення розбіжностей у застосуванні норми матеріального права.

За результатами проведення підготовчих дій суддя-доповідач готує доповідь та постановляє ухвалу про закінчення підготовки та призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 400-20. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

Справа розглядається Верховним Судом України на його засіданні.

Засідання Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від складу Верховного Суду України, визначеного законом. У засіданні бере участь Генеральний прокурор України або його заступник.

Відкриття судового засідання, роз'яснення його учасникам прав та обов'язків, оголошення складу суду і роз'яснення права відводу здійснюються за правилами глави 25 розділу III цього Кодексу.

Після проведення процесуальних дій, зазначених у частині третій цієї статті, та розгляду клопотань осіб, які беруть участь у справі, суддя-доповідач доповідає в необхідному обсязі про зміст вимог, викладених у заяві, яка надійшла до Верховного Суду України та результати проведених ним підготовчих дій

України, та результати проведення цих підготовчих дій.

Особа, яка подала заяву до Верховного Суду України, та особи, що приєдналися до неї, у разі їх прибуття у судове засідання мають право надати пояснення по суті заявлених вимог. Якщо такі заяви подали обидві сторони, першою дає пояснення сторона обвинувачення. Для з'ясування сутності норми кримінального закону, яка неоднаково застосована, можуть заслуховуватися пояснення представників органів державної влади.

Неприбуття осіб, які беруть участь у справі і належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, для участі у судовому засіданні не перешкоджає судовому розгляду справи.

Після закінчення заслуховування пояснень осіб, зазначених у частині п'ятій цієї статті, суд виходить до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення.

Нарада суддів провадиться з додержанням вимог, передбачених статтями 322 і 325 цього Кодексу.

Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня відкриття провадження у справі.

Стаття 400-21. Повноваження Верховного Суду України

За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

про повне або часткове задоволення заяви;

про відмову в задоволенні заяви.

Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і не може бути оскаржена, крім як на підставі, передбаченій пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу.

Стаття 400-22. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

Верховний Суд України задовольняє заяву в разі наявності однієї з підстав, передбачених частиною першою статті 400-12 цього Кодексу.

Якщо Верховний Суд України установить, що судове рішення у справі, яка переглядається, є незаконним, він скасовує його повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Якщо судове рішення у справі переглядається з підстави, визначеної пунктом 2 частини першої статті 400-12 цього Кодексу, Верховний Суд України скасовує оскаржуване рішення повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду, який виніс оскаржуване рішення.

Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви має бути вмотивованою.

Стаття 400-23. Постанова Верховного Суду України про відмову в задоволенні заяви

Верховний Суд України відмовляє в задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

Постанова про відмову в задоволенні заяви повинна бути вмотивованою.

Стаття 400-24. Повідомлення про ухвалення рішення та його виготовлення

Постанова Верховного Суду України повинна бути виготовлена та направлена особам, зазначеним у статті 384 цього Кодексу, не пізніше п'яти днів з дня закінчення розгляду справи.

Стаття 400-25. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

Рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом касаційної інстанції одних і тих самих норм кримінального закону щодо подібних суспільно небезпечних діянь, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності зазначену норму закону, та для всіх судів України.

Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, встановлену законом";

59) частини першу і другу статті 401 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Вирок місцевого суду набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляцій, а вирок апеляційного суду - після закінчення строку на подання касаційної скарги, якщо його не було оскаржено. У разі подачі апеляцій, касаційної скарги вирок, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи відповідно апеляційною чи касаційною інстанцією, якщо інше не передбачено цим Кодексом.

У разі якщо оскаржено тільки частину вироку або якщо засуджено декількох підсудних, а вирок оскаржено щодо одного з них, вирок в інших частинах або щодо інших засуджених осіб законної сили не набирає до моменту винесення апеляційною чи касаційною інстанцією ухвали";

60) частину першу статті 402 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Ухвала і постанова суду першої інстанції, якщо інше не передбачено цим Кодексом, набирають законної сили і виконуються після закінчення строку на подачу апеляцій, а ухвала і постанова апеляційного суду - після закінчення строку на подання касаційної скарги. Якщо на ці рішення були подані апеляції, касаційні скарги і якщо їх не було скасовано, то вони набирають законної сили і виконуються після розгляду їх апеляційним чи касаційним судом, крім випадків, передбачених цим Кодексом";

61) частину другу статті 407 (1003-05) виключити;

62) у статті 409 (1003-05):

частину першу після слова "включаючи" доповнити словами "визначення розміру і розподілення судових витрат, якщо суд не вирішив цих питань, та";

у частині другій слова "районного (міського)" замінити словами "районного, районного у місті, міського, міськрайонного", а слова "а щодо осіб, засуджених військовими судами, - суддя військового суду гарнізону" виключити;

у частині четвертій слова "районного (міського)" замінити словами "районного, районного у місті, міського, міськрайонного";

63) текст статті 413 (1003-05) викласти в такій редакції:

"Коли щодо засудженого є вирок, який не виконано і про який не було відомо суду, що постановив останній за часом вирок, суд за місцем виконання вироку зобов'язаний визначити порядок застосування покарання за всіма вироками відповідно до статті 71 Кримінального кодексу України (2341-14). Це питання вирішується в порядку, передбаченому статтею 411 цього Кодексу, - постановою судді районного, районного у місті, міського, міськрайонного суду, якщо всі вироки постановлені суддями одноособово; ухвалою районного, районного у місті, міського, міськрайонного суду, якщо хоча б один із вироків постановлено районним, районним у місті, міським, міськрайонним судом у колегіальному складі; ухвалою Апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційних судів областей, міст Києва і Севастополя, якщо хоча б один із вироків постановлено Апеляційним судом Автономної Республіки Крим, апеляційними судами областей, міст Києва і Севастополя";

64) у статті 424 (1003-05):

у назві слова "або внесення на них подання прокурора" виключити;

слова "або внесено апеляційне чи касаційне подання прокурора" виключити;

65) у статті 449 (1003-05):

у назві слова "або внесення на неї подання прокурора" виключити;

слова "або внесено апеляційне подання прокурора" виключити.

3.2. У Кодексі України про адміністративні правопорушення (80731-10, 80732-10) (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до N 51, ст. 1122):

1) у статті 185-3 (80731-10):

в абзаці другому частини першої та абзаці другому частини другої слова "від шести до дванадцяти" замінити словами "від двадцяти до ста";

в абзаці другому частини першої слова "або адміністративний арешт на строк до п'ятнадцяти діб" виключити;

2) доповнити статтю 188-35 (80731-10) такого змісту:

"Стаття 188-35. Невиконання законних вимог Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо надання інформації

Невиконання законних вимог Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо надання інформації, копій документів, а також порушення встановлених законодавством строків їх надання, надання завідомо недостовірної інформації -

тягнуть за собою накладення штрафу від двадцяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення, -

тягнуть за собою накладення штрафу від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян";

3) пункт 4 статті 213 (80732-10) доповнити словами "а у випадках, передбачених цим Кодексом, місцевими адміністративними та господарськими судами, апеляційними судами, вищими спеціалізованими судами та Верховним Судом України";

4) статтю 221 (80732-10) після цифр "188-34" доповнити цифрами "188-35";

5) доповнити статтю 221-1 (80732-10) такого змісту:

"Стаття 221-1. Місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України

Місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди та Верховний Суд України розглядають справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтю 185-3 цього Кодексу.

Постанова суду, прийнята за результатами розгляду такої справи, є остаточною і оскарженню не підлягає";

6) у частині першій статті 255 (80732-10):

в абзаці другому пункту 1 цифри "181-3 - 185-9" замінити цифрами "181-3 - 185-2, 185-4 - 185-9";

у пункті 7 слово і цифри "статті 185-3, 185-5" замінити словом і цифрами "стаття 185-5";

пункт 11 після цифр "188-34" доповнити цифрами "188-35";

7) у статті 258 (80732-10):

частину першу після цифр "135" доповнити цифрами "185-3";

перше речення частини четвертої доповнити словами "крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого статтею 185-3 цього Кодексу";

8) у частині другій статті 268 (80732-10) слова і цифри "частиною першою статті 185-3" виключити;

9) у статті 294 (80732-10):

частину першу доповнити словами "а також постанов, прийнятих за результатами розгляду справ про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185-3 цього Кодексу";

у частині четвертій слова "судової палати апеляційного суду в кримінальних справах" замінити словами "апеляційного суду".

3.3. У Господарському процесуальному кодексі України (1798-12) (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., N 6, ст. 56):

1) доповнити статтею 2-1 такого змісту:

"Стаття 2-1. Автоматизована система документообігу суду

У господарських судах функціонує автоматизована система документообігу, що забезпечує:

1) об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості та рівної кількості справ для кожного судді;

2) надання учасникам господарського процесу інформації про стан розгляду справ, у яких вони беруть участь;

3) централізоване зберігання текстів судових рішень та інших процесуальних документів;

4) підготовку статистичних даних;

5) реєстрацію вхідної і вихідної кореспонденції та етапів її руху;

6) видачу судових рішень та наказів господарського суду на підставі наявних в автоматизованій системі документообігу даних щодо судового рішення та реєстрації заяви особи, на користь якої воно ухвалено;

7) передачу справ до електронного архіву.

Позовні заяви, скарги та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до господарського суду і можуть бути предметом судового розгляду, в порядку їх надходження підлягають обов'язковій реєстрації в автоматизованій системі документообігу суду, яка здійснюється працівниками апарату відповідного суду в день надходження документів. До автоматизованої системи документообігу суду в обов'язковому порядку вносяться: дата надходження документів, інформація про предмет спору та сторони по справі, прізвище працівника апарату суду, який здійснив реєстрацію, інформація про рух судових документів, дані про суддю, який розглядав справу, та інші дані, передбачені Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, що затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України.

Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідних документів за принципом вірогідності, який враховує кількість справ, що перебувають у провадженні суддів, заборону брати участь у перегляді рішень для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого порушується питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрядженні та закінчення терміну повноважень. Справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів. Після визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи, внесення змін до реєстраційних даних щодо цієї справи, а також видалення цих даних з автоматизованої системи документообігу суду не допускається, крім випадків, встановлених законом.

Доступ до автоматизованої системи документообігу суду надається суддям та працівникам апарату відповідного суду згідно з їхніми функціональними обов'язками.

Несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду має наслідком відповідальність, установлену законом.

Порядок функціонування автоматизованої системи документообігу суду, в тому числі видачі судових рішень та наказів господарського суду, передачі справ до електронного архіву, зберігання текстів судових рішень, ухвал та інших процесуальних документів, надання інформації фізичним та юридичним особам, підготовки статистичних даних, визначається Положенням про автоматизовану систему документообігу суду";

2) статтю 4-6 доповнити частинами четвертою та п'ятою такого змісту:

"Перегляд судових рішень господарських судів Верховним Судом України здійснюється колегіально.

Суддя чи склад колегії суддів для розгляду конкретної справи визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 2-1 цього Кодексу";

3) частину четверту статті 17 викласти в такій редакції:

"Якщо після відводу суддів неможливо розглянути справу в господарському суді, до підсудності якого відноситься справа, то така справа передається до господарського суду, найбільш територіально наближеного до цього господарського суду";

4) у статті 20:

перше речення частини першої викласти в такій редакції:

"Суддя не може брати участі в розгляді справи і підлягає відводу (самовідводу), якщо він є родичем осіб, які беруть участь у судовому процесі, якщо було порушено порядок визначення судді для розгляду справи, встановлений частиною третьою статті 2-1 цього Кодексу, або якщо буде встановлено інші обставини, що викликають сумнів у його неупередженості";

частину п'яту замінити двома частинами такого змісту:

"Питання про відвід судді вирішується в нарадчій кімнаті судом у тому складі, який розглядає справу, про що виноситься ухвала. Заява про відвід кільком суддям або всьому складу суду вирішується простою більшістю голосів.

У разі задоволення відводу (самовідводу) одному з суддів або всьому складу суду справа розглядається в тому самому господарському суді тим самим кількісним складом колегії суддів без участі відведеного судді або іншим складом суддів, який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 2-1 цього Кодексу";

5) у статті 22:

у частині четвертій:

слова "змінити підставу або предмет позову" виключити;

доповнити реченням такого змісту: "До початку розгляду господарським судом справи по суті позивач має право змінити предмет або підставу позову шляхом подання письмової заяви";

частину п'яту доповнити словами "а також має право до початку розгляду господарським судом справи по суті подати зустрічний позов";

6) статтю 28 доповнити частиною шостою такого змісту:

"Повноваження адвоката як представника можуть також посвідчуватися ордером, виданим відповідним адвокатським об'єднанням, або договором. До ордеру адвоката обов'язково додається витяг з договору, у якому зазначаються повноваження

адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих процесуальних дій. Витяг засвідчується підписом сторін договору";

7) у частині першій статті 29 слова "апеляційне, касаційне подання, подання" замінити словами "апеляційну, касаційну скаргу, заяву про перегляд рішення Верховним Судом України";

8) статтю 38 викласти в такій редакції:

"Стаття 38. Витребування доказів

Сторона або прокурор у разі неможливості самостійно надати докази вправі подати клопотання про витребування господарським судом доказів.

У клопотанні повинно бути зазначено:

- 1) який доказ витребується;
- 2) обставини, що перешкоджають його наданню;
- 3) підстави, з яких випливає, що цей доказ має підприємство чи організація;
- 4) обставини, які може підтвердити цей доказ.

У разі задоволення клопотання суд своєю ухвалою витребує необхідні докази.

Господарський суд може витребувати докази також до подання позову як запобіжний захід у порядку, встановленому статтями 43-1 - 43-10 цього Кодексу.

Господарський суд може уповноважити на одержання таких доказів заінтересовану сторону";

9) у частині третій статті 43-3 слова "десяти днів" замінити словами "п'яти днів";

10) у частині першій статті 60 слова "до прийняття рішення зі спору" замінити словами "до початку розгляду господарським судом справи по суті";

11) текст статті 61 викласти в такій редакції:

"Питання про прийняття позовної заяви вирішується суддею, якому вона була передана у порядку, встановленому частиною третьою статті 2-1 цього Кодексу";

12) у частині другій статті 62 слова "п'яти днів" замінити словами "трьох днів";

13) у частині другій статті 63 слова "п'яти днів" замінити словами "трьох днів";

14) у частині першій статті 64:

слова "п'яти днів" замінити словами "трьох днів";

доповнити реченням такого змісту: "Ухвала про порушення провадження у справі надсилається зазначеним особам за повідомленою ними господарському суду поштовою адресою. У разі ненадання сторонами інформації щодо їх поштової адреси, ухвала про відкриття провадження у справі надсилається за адресою місцезнаходження (місця проживання) сторін, що зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців. У разі відсутності сторін за такою адресою, вважається, що ухвала про порушення провадження у справі вручена їм належним чином";

15) частини третю - п'яту статті 69 замінити однією частиною такого змісту:

"У виняткових випадках за клопотанням сторони, з урахуванням особливостей розгляду спору, господарський суд ухвалою може продовжити строк розгляду спору, але не більш як на п'ятнадцять днів";

16) статтю 74 доповнити частиною четвертою такого змісту:

"Учасники судового процесу, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуєчого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил. За неповагу до суду винні особи притягуються до відповідальності, встановленої законом. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, у зв'язку з чим у судовому засіданні із розгляду господарської справи оголошується перерва";

17) статтю 81-1 після частини сьомої доповнити новою частиною такого змісту:

"У випадку неявки у судове засідання всіх учасників судового процесу фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється".

У зв'язку з цим частини восьму і дев'яту вважати відповідно частинами дев'ятою та десятою;

18) у статтю 82 включити частину другу такого змісту:

"Рішення приймається господарським судом за результатами оцінки доказів, поданих сторонами та іншими учасниками господарського процесу, а також доказів, які були витребувані господарським судом, у нарадчій кімнаті";

19) доповнити статтею 82-1 такого змісту:

"Стаття 82-1. Таємниця нарадчої кімнати

Під час ухвалення судового рішення ніхто не має права перебувати в нарадчій кімнаті, крім складу суду, який розглядає справу.

Під час перебування в нарадчій кімнаті суддя не має права розглядати інші судові справи.

Судді не мають права розголошувати хід обговорення та ухвалення рішення у нарадчій кімнаті";

20) статтю 85 викласти в такій редакції:

"Стаття 85. Оголошення рішення та набрання ним законної сили

Прийняте рішення оголошується господарським судом у судовому засіданні після закінчення розгляду справи.

У разі проголошення у судовому засіданні тільки вступної та резолютивної частин рішення господарський суд повідомляє, коли буде складено повне рішення.

Рішення суду, яке містить вступну та резолютивну частини, підписується всім складом господарського суду і додається до справи.

Повне рішення повинно бути складено у строк не більше п'яти днів з дня проголошення вступної і резолютивної частини рішення.

Рішення господарського суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним господарським судом";

21) у статті 87:

у назві слово "Розсилання" замінити словом "Надсилання";

текст викласти в такій редакції:

"Повне рішення та ухвали надсилаються сторонам, прокурору, третім особам, які брали участь в судовому процесі, але не були присутні у судовому засіданні, рекомендованим листом з повідомленням про вручення не пізніше трьох днів з дня їх прийняття або за їх зверненням вручаються їм під розписку безпосередньо у суді";

22) текст статті 91 викласти в такій редакції:

"Сторони у справі, прокурор, треті особи, особи, які не брали участь у справі, якщо господарський суд вирішив питання про їх права та обов'язки, мають право подати апеляційну скаргу на рішення місцевого господарського суду, яке не набрало законної сили. Ухвали місцевого господарського суду оскаржуються в апеляційному порядку окремо від рішення господарського суду лише у випадках, передбачених статтею 106 цього Кодексу.

Апеляційна скарга подається через місцевий господарський суд, який розглянув справу.

Місцевий господарський суд у триденний строк надсилає одержану апеляційну скаргу разом зі справою, а у випадках, передбачених частиною третьою статті 106 цього Кодексу, - копіями матеріалів справи відповідному апеляційному господарському суду.

Справа, яка надіслана до апеляційного господарського суду, реєструється в день її надходження з дотриманням порядку, встановленого частинами другою, третьою статті 2-1 цього Кодексу";

23) у статті 92 слова "або поданням рішення" замінити словами "рішень та ухвал";

24) статтю 93 викласти у такій редакції:

"Стаття 93. Строк подання апеляційної скарги

Апеляційна скарга подається на рішення місцевого господарського суду протягом десяти днів, а на ухвалу місцевого господарського суду - протягом п'яти днів з дня їх оголошення місцевим господарським судом. У разі якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частину рішення, зазначений строк обчислюється з дня підписання рішення, оформленого відповідно до статті 84 цього Кодексу.

Апеляційна скарга, яка подана після закінчення строків, установлених цією статтею, залишається без розгляду, якщо апеляційний господарський суд за заявою особи, яка її подала, не знайде підстав для відновлення строку, про що постановляється ухвала. Розгляд заяви особи про поновлення строку на подання апеляційної скарги здійснюється одним із суддів колегії суддів апеляційного господарського суду, склад якої визначений при реєстрації справи відповідно до положень частини четвертої статті 91 цього Кодексу";

25) у статті 94:

у назві та тексті слово "(подання)" виключити;

у частині першій слово "(вноситься)" виключити;

26) у статті 95:

у назві слово "(подання)" виключити;

у частині другій слова "вносить апеляційне подання" і "його" замінити відповідно словами "подає апеляційну скаргу" і "її";

27) у статті 96 слово "(подання)" виключити;

28) у статті 97:

у назві та тексті слово "(подання)" виключити;

частину четверту викласти в такій редакції:

"Після усунення обставин, зазначених у пунктах 1, 2 і 3 частини першої цієї статті, апеляційна скарга може бути подана повторно";

29) у статті 98:

у назві та тексті слово "(подання)" виключити;

частину першу доповнити реченням такого змісту: "Питання про прийняття апеляційної скарги до провадження або про відмову у прийнятті до провадження апеляційний господарський суд вирішує не пізніше трьох днів з дня надходження апеляційної скарги";

30) у назві статті 99 слово "(подання)" виключити;

31) у статті 100 слово "(подання)" виключити;

32) у частині другій статті 101 слово "(подання)" виключити;

33) статтю 102 викласти в такій редакції:

"Стаття 102. Строк розгляду апеляційної скарги

Апеляційна скарга на рішення місцевого господарського суду розглядається у двомісячний строк з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до провадження.

Апеляційна скарга на ухвалу місцевого господарського суду розглядається протягом п'ятнадцяти днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до провадження";

34) у абзаці першому та пункті 1 статті 103 слово "(подання)" виключити;

35) у статті 105:

у частині першій і пунктах 2, 6 та 9 частини другої слово "(подання)" виключити;

у частині четвертій слово "п'ятиденний" замінити словом "триденний";

36) частину першу статті 106 замінити чотирма частинами такого змісту:

"Окремо від рішення місцевого господарського суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали місцевого господарського суду:

1) про вжиття запобіжних заходів, відмову в задоволенні заяви про вжиття запобіжних заходів, залишення без змін ухвали про вжиття запобіжних заходів, зміну чи скасування ухвали про вжиття запобіжних заходів;

2) про повернення позовної заяви;

3) про відмову у прийнятті позовної заяви;

4) про передачу справи за підсудністю;

5) про забезпечення позову, скасування забезпечення позову;

6) про зупинення провадження у справі;

7) про припинення провадження у справі;

8) про залишення позову без розгляду;

9) про затвердження мирової угоди;

10) у справах про банкрутство (неплатоспроможність) у випадках, передбачених Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (2343-12);

11) про відмову прийняти додаткове рішення, ухвалу;

12) про роз'яснення чи відмову у роз'ясненні рішення, ухвали;

13) про внесення виправлень у рішення, ухвалу;

14) про повернення заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами;

15) окрема;

16) додаткова;

17) про поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання;

18) про внесення виправлень до наказу, визнання наказу таким, що не підлягає виконанню;

19) про видачу дубліката наказу або відмову у його видачі;

20) про відстрочку або розстрочку виконання рішення, ухвали, постанови, зміни способу та порядку їх виконання;

21) про розгляд скарг на дії (бездіяльність) органів Державної виконавчої служби.

Заперечення на ухвали, що не підлягають оскарженню окремо від рішення суду, включаються до апеляційної скарги на рішення суду. У разі подання апеляційної скарги на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, місцевий господарський суд повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню.

У разі подання апеляційної скарги на ухвали місцевого господарського суду, передбачені пунктами 1, 5, 10-21 частини першої цієї статті, до суду апеляційної інстанції передаються лише копії матеріалів, необхідних для розгляду скарги. У разі необхідності апеляційний господарський суд може витребувати також копії інших матеріалів справи.

Подання апеляційних скарг на ухвали місцевого господарського суду не перешкоджає продовженню розгляду справи цим судом".

У зв'язку з цим частини другу - четверту вважати відповідно частинами п'ятою - сьомою;

37) текст статей 107 та 108 викласти в такій редакції:

"Сторони, прокурор, треті особи, особи, які не брали участі у справі, але щодо яких суд вирішив питання про їх права та обов'язки, мають право подати касаційну скаргу на:

1) рішення місцевого господарського суду після їх перегляду в апеляційному порядку та постанови апеляційного господарського суду, ухвалені за результатами апеляційного розгляду;

2) ухвали місцевого господарського суду, зазначені в частині першій статті 106 цього Кодексу, після їх перегляду в апеляційному порядку та постанови апеляційного господарського суду, ухвалені за результатами апеляційного розгляду";

"Судом касаційної інстанції є Вищий господарський суд України";

38) статтю 109 викласти в такій редакції:

"Стаття 109. Порядок подання касаційної скарги

Касаційна скарга подається до Вищого господарського суду України через апеляційний господарський суд, який прийняв оскаржуване рішення чи постанову.

Апеляційний господарський суд зобов'язаний невідкладно надіслати скаргу разом зі справою до Вищого господарського суду України";

39) у статті 110 слова "(подання)" та "(внесена)" виключити, а слова "одного місяця" замінити словами "двадцяти днів";

40) у статті 111:

у назві та тексті слово "(подання)" в усіх відмінках виключити;

у абзаці першому частини першої слово "(вноситься)" виключити;

41) у статті 111-1:

у назві слово "(подання)" виключити;

частину другу викласти в такій редакції:

"Прокурор, який подає касаційну скаргу, надсилає сторонам у справі її копію і копії доданих до неї документів, відсутніх у

справі";

42) у назві та тексті статті 111-2 слово "(подання)" виключити;

43) у статті 111-3:

у назві та тексті слово "(подання)" виключити;

частину третю викласти в такій редакції:

"Після усунення обставин, зазначених у пунктах 1, 2, 3, 4 і 6 частини першої цієї статті, касаційна скарга може бути подана повторно";

44) у статті 111-4:

у назві та тексті слово "(подання)" виключити;

доповнити словами "а також витребує справу чи копії матеріалів справи, необхідні для розгляду скарги на ухвалу суду";

45) у статті 111-5 слово "(подання)" виключити;

46) у статті 111-6 слово "(подання)" виключити;

47) статтю 111-8 викласти в такій редакції:

"Стаття 111-8. Строк розгляду касаційної скарги

Касаційна скарга у випадках, передбачених пунктом 1 частини першої статті 107 цього Кодексу, розглядається протягом одного місяця, а у випадках, передбачених пунктом другим частини першої статті 107 цього Кодексу, - протягом п'ятнадцяти днів з дня постановлення ухвали про прийняття касаційної скарги до провадження Вищим господарським судом України";

48) у статті 111-9:

в абзаці першому та пункті 1 слово "(подання)" виключити;

пункт 3 викласти в такій редакції:

"3) скасувати рішення першої інстанції або постанову апеляційної інстанції і передати справу на новий розгляд, якщо суд припустився порушень норм процесуального права, які унеможливили встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення справи. Справа направляється на новий розгляд до суду апеляційної інстанції, якщо порушення норм процесуального права, які унеможливили встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення справи, допущені тільки цим судом. У всіх інших випадках справа направляється до суду першої інстанції";

49) у статті 111-11:

у тексті слово "(подання)" виключити;

у частині четвертій слова "п'ятиденний строк" замінити словами "триденний строк";

50) у статті 111-13:

частину першу викласти в такій редакції:

"Ухвали місцевого та апеляційного господарського суду можуть бути оскаржені в касаційному порядку у випадках, передбачених частиною першою статті 106 цього Кодексу";

частину третю виключити;

51) розділ XII-2 викласти в такій редакції:

"Розділ XII-2. Перегляд судових рішень
Верховним Судом України

Стаття 111-14. Перегляд судових рішень Верховним
Судом України

Верховний Суд України переглядає рішення господарських судів

Верховний Суд України переглядає рішення господарських судів виключно на підставі і в порядку, встановлених цим Кодексом.

Стаття 111-15. Право на звернення про перегляд судових рішень господарських судів

Сторони у справі та Генеральний прокурор України мають право подати заяву про перегляд судових рішень господарських судів після їх перегляду в касаційному порядку.

Заява про перегляд судового рішення в господарських справах з мотивів, передбачених пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу, може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною.

Не може бути подана заява про перегляд ухвал суду касаційної інстанції, які не перешкоджають провадженню у справі. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до заяви про перегляд судового рішення, ухваленого за наслідками касаційного провадження.

Стаття 111-16. Підстави для подання заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судових рішень господарських судів може бути подана виключно на таких підставах:

1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, внаслідок чого ухвалено різні за змістом судові рішення у подібних правовідносинах;

2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.

Стаття 111-17. Строк подання заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судових рішень господарських судів подається протягом одного місяця з дня ухвалення судового рішення господарського суду, щодо якого подано заяву про перегляд судових рішень господарських судів, або з дня ухвалення судового рішення, на яке здійснюється посилання, на підтвердження підстави, встановленої пунктом 1 частини першої статті 111-16 цього Кодексу, якщо воно ухвалено пізніше, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

Заява про перегляд судових рішень на підставах, передбачених пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу, може бути подана не пізніше одного місяця з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

Стаття 111-18. Вимоги до заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судових рішень господарських судів подається у письмовій формі.

У заяві про перегляд судових рішень господарських судів зазначаються:

1) найменування суду, до якого подається заява;

2) найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, ім'я та по батькові для фізичних осіб) сторін, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання (для фізичних осіб), а також їхні номери засобів зв'язку, адреси електронної пошти, якщо такі є;

3) конкретні різні за змістом судові рішення, в яких має місце неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;

4) обґрунтування необхідності перегляду судових рішень у зв'язку з ухваленням рішення міжнародної судової установи,

юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява подана на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу;

- 5) вимоги особи, яка подає заяву;
- 6) у разі необхідності - клопотання;
- 7) перелік матеріалів, які додаються до заяви.

Заява про перегляд судових рішень господарських судів підписується особою, яка подає заяву, або її уповноваженим представником, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження.

Стаття 111-19. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень господарських судів

Заява про перегляд судових рішень господарських судів подається до Верховного Суду України через Вищий господарський суд України. До заяви повинні бути додані:

- 1) копії заяви відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;
- 2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;
- 3) копії різних за змістом судових рішень, в яких має місце неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;
- 4) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява про перегляд судових рішень подається на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу.

До заяви додається документ про сплату державного мита та витрат на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу. За подання і розгляд заяви на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу, державне мито та витрати на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу не сплачуються.

Стаття 111-20. Перевірка Вищим господарським судом України відповідності заяви про перегляд судових рішень господарських судів вимогам цього Кодексу

Заява про перегляд судового рішення господарського суду, яка надійшла до Вищого господарського суду України, реєструється у день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду.

Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі якщо заяву подано без додержання вимог статей 111-18 та 111-19 цього Кодексу, заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

У разі якщо заявник усунув недоліки заяви в установлений строк, вона вважається поданою в день первинного її подання до Вищого господарського суду України.

Заява повертається заявнику, у разі якщо:

- 1) заявник не усунув її недоліки протягом установленого строку;
- 2) заяву подано особою, яка не наділена правом на подання такої заяви;
- 3) заяву підписано особою, яка не має права її підписувати;
- 4) є ухвала Вищого господарського суду України про відмову у прийнятті справи до провадження за наслідками її розгляду, винесена з аналогічних підстав.

Повернення заяви на підставах, зазначених у частині четвертій цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню в разі належного оформлення заяви або на інших підставах, ніж ті, що були предметом

оформлення заяви або на інших підставах, ніж ті, що були предметом розгляду.

Стаття 111-21. Допуск Вищим господарським судом України справи до провадження

Вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією у складі п'яти суддів Вищого господарського суду України, яка формується без участі суддів, що прийняли рішення, яке оскаржується, в порядку, встановленому частиною третьою статті 2-1 цього Кодексу.

Про допуск справи до провадження або відмову в такому допуску Вищий господарський суд України протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви постановляє ухвалу. Ухвала постановляється без виклику осіб, які беруть участь у справі. Ухвала про допуск справи до провадження або про відмову в такому допуску повинна бути обґрунтованою.

Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами надсилається до Верховного Суду України протягом п'яти днів з дня її постановлення. Копія ухвали про допуск справи надсилається разом з копією заяви особам, які беруть участь у справі, а в разі відмови у допуску - особі, яка подала заяву.

Стаття 111-22. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України

Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами реєструється у Верховному Суді України в день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду. Суддя-доповідач протягом трьох днів постановляє ухвалу про відкриття провадження у справі та надсилає її копії особам, які беруть участь у справі.

Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України:

1) виносить ухвалу про витребування матеріалів справи та направляє її до відповідного суду;

2) вирішує питання про зупинення виконання відповідних судових рішень;

3) доручає відповідним фахівцям науково-консультативної ради при Верховному Суді України підготувати науковий висновок щодо норми матеріального права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах;

4) визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо суті правового регулювання цією нормою закону, та дає розпорядження про їх виклик до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для вирішення питання про усунення розбіжностей у застосуванні норми матеріального права.

За наслідками проведення підготовчих дій суддя-доповідач готує доповідь і постановляє ухвалу про закінчення підготовки та призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 111-23. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

Справа розглядається Верховним Судом України на його засіданні.

Засідання Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів складу Верховного Суду України, визначеного законом.

Відкриття судового засідання, оголошення складу суду, роз'яснення права відводу, роз'яснення учасникам господарського процесу їх прав та обов'язків здійснюються відповідно до розділу XI цього Кодексу.

Після проведення процесуальних дій, зазначених у частині третій цієї статті, та розгляду клопотань осіб, які беруть участь

у справі, суддя-доповідач доповідає в необхідному обсязі про зміст вимог, викладених у заяві про перегляд судових рішень господарських судів, та результати проведених ним підготовчих дій.

Особа, яка подала заяву про перегляд судових рішень господарських судів, та особи, які брали участь у справі, у разі їх прибуття у судове засідання мають право надати пояснення по суті заявлених вимог. У разі якщо такі заяви подали обидві сторони, першим дає пояснення позивач. Для з'ясування сутності норми матеріального права, що неоднаково застосована, можуть заслуховуватися пояснення представників органів державної влади.

Неприбуття сторін або інших осіб, які беруть участь у справі і належним чином повідомлені про день, час і місце розгляду справи, для участі у судовому засіданні не перешкоджає судовому розгляду справи.

Після закінчення заслуховування пояснень осіб, зазначених у частині п'ятій цієї статті, суд виходить до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення.

Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня відкриття провадження у справі.

Стаття 111-24. Повноваження Верховного Суду України

За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

- 1) про повне або часткове задоволення заяви;
- 2) про відмову в задоволенні заяви.

Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу.

Стаття 111-25. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

Суд задовольняє заяву у випадку наявності однієї з підстав, передбачених статтею 111-16 цього Кодексу.

У разі якщо суд установить, що судові рішення у справі, яка переглядається, є незаконним, він скасовує його повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

У разі якщо судові рішення у справі переглядається з підстави, визначеної пунктом 2 частини першої статті 111-16 цього Кодексу, суд скасовує оскаржуване рішення повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду, який виніс оскаржуване рішення.

Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви має бути вмотивованою.

Стаття 111-26. Постанова Верховного Суду України про відмову в задоволенні заяви

Верховний Суд України відмовляє в задоволенні заяви, якщо обставини, що стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

Постанова про відмову в задоволенні заяви має бути вмотивованою.

Стаття 111-27. Повідомлення про ухвалення рішення та його виготовлення

Постанова Верховного Суду України має бути виготовлена та направлена особам, які беруть участь у справі, не пізніше п'яти днів з дня закінчення розгляду справи.

Стаття 111-28. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

Рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначену норму права, та для всіх судів України. Суди зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із рішеннями Верховного Суду України.

Невиконання судових рішень Верховного Суду України тягне за собою відповідальність, установлену законом";

52) текст статті 112 викласти в такій редакції:

"Господарський суд може переглянути прийняте ним судові рішення, яке набрало законної сили, за нововиявленими обставинами.

Підставами для перегляду судових рішень господарського суду за нововиявленими обставинами є:

1) істотні для справи обставини, що не були і не могли бути відомі особі, яка звертається із заявою, на час розгляду справи;

2) встановлені вироком суду, що набрав законної сили, завідомо неправильний висновок експерта, завідомо неправильний переклад, фальшивість документів або речових доказів, що потягли за собою ухвалення незаконного або необґрунтованого рішення;

3) встановлення вироком суду, що набрав законної сили, вини судді у вчиненні злочину, внаслідок якого було ухвалено незаконне або необґрунтоване рішення;

4) скасування судового рішення, яке стало підставою для ухвалення рішення чи постановлення ухвали, що підлягають перегляду;

5) встановлена Конституційним Судом України неконституційність закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого судом при вирішенні справи, якщо рішення суду ще не виконане";

53) статтю 113 викласти в такій редакції:

"Стаття 113. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами

Судове рішення господарського суду може бути переглянуто за нововиявленими обставинами за заявою сторони, прокурора, третіх осіб, поданою протягом одного місяця з дня встановлення обставин, що стали підставою для перегляду судового рішення.

Строк для подання заяви про перегляд судових рішень господарського суду у зв'язку з нововиявленими обставинами обчислюється:

1) у випадку, встановленому пунктом 1 частини другої статті 112 цього Кодексу, - з дня встановлення обставин, що мають істотне значення для справи;

2) у випадках, встановлених пунктами 2, 3 частини другої статті 112 цього Кодексу, - з дня, коли вирок у кримінальній справі набрав законної сили;

3) у випадку, встановленому пунктом 4 частини другої статті 112 цього Кодексу, - з дня набрання законної сили судовим рішенням, яким скасовано судові рішення, що стало підставою для ухвалення рішення чи постановлення ухвали, які підлягають перегляду;

4) у випадку, встановленому пунктом 5 частини другої статті 112 цього Кодексу, - з дня ухвалення Конституційним Судом України відповідного рішення.

Заява про перегляд судового рішення подається до господарського суду, який прийняв судові рішення, де вона реєструється з дотриманням порядку, передбаченого частинами другою, третьою статті 2-1 цього Кодексу.

Заявник зобов'язаний надіслати іншим сторонам копії заяви та доданих до неї документів.

До заяви додаються документи, що підтверджують надіслання копії заяви іншим сторонам, та документ про сплату державного мита.

Заява про перегляд судового рішення господарського суду за нововиявленими обставинами до розгляду не приймається і повертається заявникові у разі:

1) подання заяви після закінчення встановленого строку без клопотання про його відновлення або відхилення такого клопотання господарським судом;

2) подання заяви без доказів надіслання копії заяви і доданих до неї документів іншим сторонам;

3) відсутності доказів сплати державного мита у порядку і розмірі, встановлених законодавством.

Про повернення заяви виноситься ухвала, яку може бути оскаржено";

54) у статті 113-1:

у назві слово "(подання)" виключити;

у частині першій слова "подання прокурора" виключити;

у частині другій слова "вніс подання" замінити словами "подав заяву про перегляд рішення за нововиявленими обставинами";

55) у частині третій статті 114 слова "подання прокурора" виключити;

56) у частині першій статті 121 слова "за поданням" виключити;

57) у частині першій статті 121-1 слово "поданням" виключити.

3.4. Статтю 382 Кримінального кодексу України (2341-14) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 25-26, ст. 131) викласти в такій редакції:

"Стаття 382. Невиконання судового рішення

1. Умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджання їх виконанню -

карається штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені службовою особою, -

караються штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частиною першою або другою цієї статті, вчинені службовою особою, яка займає відповідальне чи особливо відповідальне становище, або особою, раніше судимою за злочин, передбачений цією статтею, або якщо вони заподіяли істотну шкоду охоронюваним законом правам і свободам громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам юридичних осіб, -

караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

4. Умисне невиконання службовою особою рішення Європейського суду з прав людини -

карається позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років".

3.5. У Бюджетному кодексі України (2572-17) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 37-38, ст. 189):

1) у пункті 1 частини першої статті 22 слова "Верховний Суд України та інші спеціалізовані суди" замінити словами "суди загальної юрисдикції, Державна судова адміністрація України";

2) частину першу статті 41 доповнити словами "а в частині щодо фінансування судів та інших органів і установ судової системи - Голова Державної судової адміністрації України".

3.6. У Цивільному процесуальному кодексі України (1618-15) (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., NN 40-42, ст. 492):

1) доповнити статтею 11-1 такого змісту:

"Стаття 11-1. Автоматизована система документообігу суду

1. У суді функціонує автоматизована система документообігу суду, що забезпечує:

1) об'єктивний та неупереджений розподіл справ між суддями з додержанням принципів черговості та рівної кількості справ для кожного судді;

2) надання фізичним та юридичним особам інформації про стан розгляду справ, у яких вони беруть участь;

3) централізоване зберігання текстів рішень, ухвал суду та інших процесуальних документів;

4) підготовку статистичних даних;

5) реєстрацію вхідної і вихідної кореспонденції та етапів її руху;

6) видачу судових рішень та виконавчих листів на підставі наявних в автоматизованій системі документообігу суду даних щодо судового рішення та реєстрації заяви особи, на користь якої воно ухвалено;

7) передачу справ до електронного архіву.

2. Позовні заяви, скарги, подання та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, у порядку їх надходження підлягають обов'язковій реєстрації в автоматизованій системі документообігу суду, що здійснюється працівниками апарату відповідного суду в день надходження документів. До автоматизованої системи документообігу суду в обов'язковому порядку вносяться: дата надходження документів, інформація про предмет спору та сторони у справі, прізвище працівника апарату суду, який здійснив реєстрацію, інформація про рух судових документів, дані про суддю, який розглядав справу, та інші дані, передбачені Положенням про автоматизовану систему документообігу суду, що затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України.

3. Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідних документів за принципом вірогідності, який ураховує кількість справ, що перебувають у провадженні суддів, заборону брати участь у перегляді рішення для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого ставиться питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрадженому та закінченні терміну повноважень. Справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів. Після визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи, внесення змін до реєстраційних даних щодо цієї справи, а також видалення цих даних з автоматизованої системи документообігу суду не допускається, крім випадків, установлених законом.

4. Доступ до автоматизованої системи документообігу суду надається суддям та працівникам апарату суду згідно з їх функціональними обов'язками.

5. Несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду має наслідком відповідальність, установлену законом.

6. Порядок функціонування автоматизованої системи документообігу суду, в тому числі видачі судових рішень та виконавчих листів, передачі справ до електронного архіву, зберігання текстів судових рішень, ухвал та інших процесуальних документів, надання інформації фізичним і юридичним особам, підготовки статистичних даних визначається Положенням про автоматизовану систему документообігу суду";

2) пункт 2 частини першої статті 15 виключити;

3) у статті 18:

частину п'яту викласти в такій редакції:

"5. Цивільні справи у Верховному Суді України розглядаються колегіально";

доповнити частиною сьомою такого змісту:

"7. Суддя чи склад колегії суддів для розгляду конкретної справи визначається в порядку, встановленому частиною третьою статті 11-1 цього Кодексу";

4) частину першу статті 20 доповнити пунктом 5 такого змісту:

"5) було порушено порядок визначення судді для розгляду справи, встановлений частиною третьою статті 11-1 цього Кодексу";

5) у статті 21:

у частинах першій, другій та четвертій слова "у зв'язку з винятковими обставинами" замінити словами "Верховним Судом України";

частину третю доповнити словами "у перегляді справи Верховним Судом України, а також у новому її розгляді після скасування рішення або ухвали суду касаційної інстанції";

6) частини першу і другу статті 25 доповнити словами "який визначається у порядку, встановленому частиною третьою статті 11-1 цього Кодексу";

7) у частині другій статті 27 слова "або повідомити про них суд" виключити і доповнити словами "а якщо попереднє судове засідання у справі не проводиться - до початку розгляду справи по суті";

8) частину другу статті 31 викласти в такій редакції:

"2. Крім прав та обов'язків, визначених у статті 27 цього Кодексу, позивач має право протягом усього часу розгляду справи збільшити або зменшити розмір позовних вимог, відмовитися від позову, а відповідач має право визнати позов повністю або частково. До початку розгляду судом справи по суті позивач має право шляхом подання письмової заяви змінити предмет або підставу позову, а відповідач - пред'явити зустрічний позов";

9) друге речення частини першої статті 33 виключити;

10) у статті 42:

частину четверту доповнити реченням такого змісту: "До ордера адвоката обов'язково додається витяг із договору, у якому зазначаються повноваження адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих процесуальних дій. Витяг засвідчується підписом сторін договору";

частину шосту виключити;

11) у частині четвертій статті 46 слова "заяви про перегляд рішення у зв'язку з винятковими або нововиявленими обставинами" замінити словами "заяви про перегляд рішення Верховним Судом України, заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами";

12) у статті 74:

у частині четвертій слова "сім днів" замінити словами "три дні".

частину п'яту доповнити чотирма абзацами такого змісту:

"У разі ненадання особами, які беруть участь у справі, інформації щодо їх адреси, судова повістка надсилається:

юридичним особам та фізичним особам - підприємцям - за адресою місцезнаходження (місця проживання), що зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

фізичним особам, які не мають статусу підприємців, - за адресою їх місця проживання чи місця перебування, зареєстрованою у встановленому законом порядку.

У разі відсутності осіб, які беруть участь у справі, за такою адресою, вважається, що судовий виклик або судове повідомлення вручене їм належним чином";

перше речення частини дев'ятої викласти в такій редакції:

"9. Відповідач, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, викликається в суд через оголошення у пресі";

13) частину третю статті 79 доповнити пунктом 6 такого змісту:

"6) витрати, пов'язані з публікацією в пресі оголошення про виклик відповідача";

14) частину першу статті 95 замінити двома частинами такого змісту:

"1. Судовий наказ є особливою формою судового рішення, що видається судом за результатами розгляду вимог, передбачених статтею 96 цього Кодексу.

2. Із заявою про видачу судового наказу може звернутися особа, якій належить право вимоги, а також органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

15) статтю 96 викласти в такій редакції:

"Стаття 96. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ

1. Судовий наказ може бути видано, у разі якщо:

1) заявлено вимогу про стягнення нарахованої, але не виплаченої працівникові суми заробітної плати;

2) заявлено вимогу про компенсацію витрат на проведення розшуку відповідача, боржника, дитини або транспортних засобів боржника;

3) заявлено вимогу про стягнення заборгованості за оплату житлово-комунальних послуг, телекомунікаційних послуг, послуг телебачення та радіомовлення з урахуванням індексу інфляції та трьох відсотків річних, нарахованих заявником на суму заборгованості;

4) заявлено вимогу про присудження аліментів на дитину в розмірі тридцяти відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку, якщо ця вимога не пов'язана із встановленням чи оспоруванням батьківства (материнства) та необхідністю залучення інших зацікавлених осіб;

5) заявлено вимогу про повернення вартості товару неналежної якості, якщо є рішення суду, яке набрало законної сили, про встановлення факту продажу товару неналежної якості, ухвалене на користь невизначеного кола споживачів";

16) у статті 98:

пункт 4 частини другої виключити;

після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

"5. До заяви про видачу судового наказу додаються документи, що підтверджують сплату судового збору та оплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи".

У зв'язку з цим частину п'яту вважати частиною шостою;

17) статті 99 і 100 викласти в такій редакції:

"Стаття 99. Судовий збір за подання заяви про видачу судового наказу

1. За подання заяви про видачу судового наказу сплачується судовий збір у розмірі п'ятдесяти відсотків ставки, що визначається з оспорюваної суми в разі звернення в суд з позовом у порядку позовного провадження, а також витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи.

2. У разі відмови в прийнятті заяви про видачу судового наказу або в разі скасування судового наказу внесена сума судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи стягувачу не повертається. У разі пред'явлення стягувачем позову до боржника у порядку позовного провадження сума судового збору сплаченого за подання заяви про видачу судового наказу зараховується до суми судового збору, встановленої за позовну заяву.

Стаття 100. Підстави для відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу чи її повернення

1. Суддя повертає заяву про видачу судового наказу, у разі якщо:

1) заявник у встановлений судом строк не усунув недоліки заяви про видачу судового наказу;

2) до моменту відкриття наказного провадження надійшло звернення заявника про повернення заяви про видачу судового наказу;

3) наявні обставини, зазначені у пунктах 2-4 частини третьої статті 121 цього Кодексу.

2. Про повернення заяви про видачу судового наказу суддя постановляє ухвалу.

3. Суддя відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу, у разі якщо:

1) заявлено вимогу, не передбачену статтею 96 цього Кодексу;

2) із заяви і поданих документів вбачається спір про право;

3) наявні обставини, зазначені у пунктах 2-5 частини другої статті 122 цього Кодексу.

4. Про відмову у прийнятті заяви суддя постановляє ухвалу.

5. У разі якщо в заяві про видачу судового наказу містяться вимоги, частина з яких не підлягає розгляду в порядку наказного провадження, суд постановляє ухвалу про відмову у прийнятті заяви про видачу судового наказу лише в частині цих вимог. У разі якщо заявлені вимоги між собою взаємопов'язані і окремий їх розгляд неможливий, то суд відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу.

6. У разі якщо боржником у заяві про видачу судового наказу, щодо якої відсутні підстави для її повернення чи відмови у видачі судового наказу, вказана фізична особа, яка не має статусу підприємця, суддя не пізніше двох днів з дня надходження такої заяви звертається до відповідного органу реєстрації місця перебування та місця проживання особи щодо надання інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання фізичної особи - боржника.

Інформація про місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника має бути надана протягом трьох днів з моменту отримання відповідним органом реєстрації місця проживання

отриманим відповідним органом реєстрації місця проживання (перебування) особи відповідного звернення суду.

У разі якщо за результатами розгляду отриманої судом інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника буде встановлено, що заява про видачу судового наказу не підсудна цьому суду, суд повертає стягувачу заяву про видачу судового наказу.

У разі якщо отримана судом інформація не дає можливості встановити зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника, суд відмовляє у прийнятті заяви про видачу судового наказу.

7. Питання про відкриття наказного провадження або відмову у прийнятті заяви про видачу судового наказу суддя вирішує не пізніше наступного дня з дня надходження заяви до суду, закінчення строку, встановленого для усунення недоліків заяви про видачу судового наказу та не пізніше наступного дня після отримання судом у порядку, передбаченому частиною шостою цієї статті, інформації про зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи - боржника. Про відкриття наказного провадження суддя постановляє ухвалу";

18) у частині першій статті 101 слова "частиною другою статті 121" замінити словами "частиною першою статті 100";

19) частину першу статті 102 викласти в такій редакції:

"1. У разі прийняття судом ухвали про відкриття наказного провадження, суд у триденний строк з моменту її постановлення видає судовий наказ по суті заявлених вимог";

20) статті 103, 104 і 105 викласти в такій редакції:

"Стаття 103. Зміст судового наказу

1. У судовому наказі зазначаються:

1) дата видачі наказу;

2) найменування суду, прізвище та ініціали судді, який видав судовий наказ;

3) ім'я (найменування) стягувача і боржника, їх місце проживання або місцезнаходження;

4) посилання на закон, на підставі якого підлягають задоволенню заявлені вимоги;

5) сума грошових коштів, які підлягають стягненню, а також розрахунковий рахунок боржника (юридичної особи) в установі банку, з якого повинні бути стягнуті грошові кошти, якщо такий повідомлений заявником;

6) сума судових витрат, що сплачена заявником і підлягає стягненню на його користь з боржника;

7) відомості про порядок та строки подання заяви про скасування судового наказу.

2. Судовий наказ має відповідати вимогам до виконавчого документа, встановленим Законом України "Про виконавче провадження" (606-14) та обов'язково містити положення про дату видачі судового наказу стягувачу, дату набрання судовим наказом законної сили та строк пред'явлення судового наказу до виконання. Зазначені відомості вносяться до судового наказу у день його видачі стягувачу для пред'явлення до виконання.

3. Судовий наказ складається і підписується суддею у двох примірниках, один з яких залишається у справі, а другий скріплюється печаткою суду і видається стягувачу після набрання ним законної сили.

Стаття 104. Надіслання боржникові копії судового наказу

1. Після видачі судового наказу суд не пізніше наступного дня надсилає його копію боржникові рекомендованим листом із повідомленням.

2. Одночасно з копією судового наказу боржникові надсилається копія заяви стягувача з копіями доданих до неї документів.

3. Копія судового наказу разом з додатками надсилаються фізичній особі - боржнику на адресу, зазначену в документах, передбачених частиною шостою статті 100 цього Кодексу, а боржнику - юридичній особі чи фізичній особі - підприємцю, - за адресою місцезнаходження (місця проживання), зазначеній в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

4. Днем отримання боржником копії судового наказу є дата, зазначена у поштовому повідомленні про вручення. У разі якщо боржник відмовляється від отримання копії судового наказу або відсутній за вказаною адресою, днем отримання боржником копії судового наказу є день проставлення у поштовому повідомленні відмітки про відмову боржника отримати копію судового наказу чи відмітки про відсутність боржника за вказаною адресою.

Стаття 105. Форма і зміст заяви про скасування судового наказу та строки її подання

1. Боржник має право протягом десяти днів з дня отримання копії судового наказу та доданих до неї документів подати заяву про його скасування. Заява про скасування судового наказу може також бути подана органами та особами, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

2. Заява про скасування судового наказу подається в суд у письмовій формі.

3. У заяві про скасування судового наказу має бути зазначено:

1) найменування суду, в який подається заява;

2) ім'я (найменування) стягувача та боржника, а також ім'я (найменування) представника боржника, якщо заява подається представником, їхнє місце проживання або місцезнаходження;

3) наказ, що оспорується;

4) посилання на обставини, які свідчать про повну або часткову необґрунтованість вимог стягувача;

5) посилання на докази, якими боржник обґрунтовує свої заперечення проти вимог стягувача;

6) перелік документів, що додаються до заяви.

4. Заява підписується боржником або його представником і подається з її копією та копіями доданих до неї документів для надання стягувачеві.

5. До заяви, яка подається представником боржника, має бути додано документ, що підтверджує його повноваження.

6. До неналежно оформленої заяви про скасування судового наказу застосовуються норми статті 121 цього Кодексу";

21) доповнити статтею 105-1 такого змісту:

"Стаття 105-1. Розгляд заяви про скасування судового наказу

1. Заява про скасування судового наказу реєструється у день її надходження до суду в порядку, встановленому частиною третьою статті 11-1 цього Кодексу, та не пізніше наступного дня передається визначеному судді.

2. Заява боржника про скасування судового наказу, подана після закінчення строку, встановленого частиною першою статті 105 цього Кодексу, залишається без розгляду, якщо суд за заявою особи, яка її подала, не знайде підстав для поновлення строку для подання цієї заяви. У разі якщо суд прийшов до висновку про поновлення строку на подання заяви про скасування судового наказу, який набрав законної сили, то в ухвалі про прийняття такої заяви до розгляду суд має вирішити питання про зупинення виконання судового наказу.

3. Про залишення заяви про скасування судового наказу без розгляду чи про прийняття такої заяви до розгляду суд постановляє ухвалу.

4. Питання про прийняття заяви про скасування судового наказу до розгляду суд вирішує не пізніше наступного дня після її передачі визначеному судді.

5. Копія ухвали про прийняття заяви про скасування судового наказу до розгляду не пізніше наступного дня з дня її постановлення надсилається стягувачу та боржнику. Разом з копією ухвали стягувачу та боржнику надсилається повідомлення про час і місце розгляду заяви про скасування судового наказу, а стягувачу надсилається також копія такої заяви та доданих до неї документів.

6. Заява про скасування судового наказу розглядається судом протягом десяти днів з дня постановлення ухвали про прийняття такої заяви до розгляду у відкритому судовому засіданні. Неявка осіб, належним чином повідомлених про час і місце розгляду заяви про скасування судового наказу, не перешкоджає розгляду такої заяви.

7. Головуючий відкриває судові засідання і з'ясовує, хто із викликаних осіб з'явився, встановлює їх особу, перевіряє повноваження представників, після чого повідомляє зміст заяви про скасування судового наказу і з'ясовує думку осіб, які беруть участь у розгляді такої заяви.

8. За результатами розгляду заяви про скасування судового наказу суд має право:

1) залишити заяву про скасування судового наказу без задоволення;

2) скасувати судовий наказ та роз'яснити, що заявлені стягувачем вимоги можуть бути розглянуті у позовному провадженні з додержанням загальних правил щодо пред'явлення позову;

3) змінити судовий наказ.

9. Про залишення заяви про скасування судового наказу без задоволення та про скасування судового наказу суд постановляє ухвалу, а в разі зміни судового наказу видає судовий наказ.

Змінений судовий наказ чи судовий наказ, щодо якого суд прийняв ухвалу про залишення заяви про його скасування без задоволення, можуть бути оскаржені в апеляційному порядку, встановленому цим Кодексом";

22) статтю 106 викласти в такій редакції:

"Стаття 106. Набрання судовим наказом законної сили та видача його стягувачеві

1. У разі ненадходження від боржника заяви про скасування судового наказу протягом трьох днів після закінчення строку на її подання судовий наказ набирає законної сили і суд видає його стягувачеві для пред'явлення до виконання.

2. Якщо суд за результатами розгляду заяви про скасування судового наказу прийняв ухвалу про залишення такої заяви без задоволення або змінив судовий наказ, то судовий наказ чи змінений судовий наказ набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги судовий наказ чи змінений судовий наказ, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом";

23) частину першу статті 109 викласти в такій редакції:

"1. Позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її перебування";

24) статтю 110 викласти в такій редакції:

"Стаття 110. Підсудність справ за вибором позивача

1. Позови про стягнення аліментів, про визнання батьківства відповідача, позови, що виникають з трудових правовідносин, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи

перебування позивача.

2. Позови про розірвання шлюбу можуть пред'являтися за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача також у разі, якщо на його утриманні є малолітні або неповнолітні діти або якщо він не може за станом здоров'я чи з інших поважних причин виїхати до місця проживання відповідача. За домовленістю подружжя справа може розглядатися за зареєстрованим місцем проживання чи перебування будь-кого з них.

3. Позови про відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи, чи шкоди, завданої внаслідок скоєння злочину, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача, або за місцем завдання шкоди.

4. Позови, пов'язані з відшкодуванням шкоди, завданої особі незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, досудового слідства, прокуратури або суду, можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування позивача.

5. Позови про захист прав споживачів можуть пред'являтися також за зареєстрованим місцем проживання чи перебування споживача або за місцем заподіяння шкоди чи виконання договору.

6. Позови про відшкодування шкоди, завданої майну фізичних або юридичних осіб, можуть пред'являтися також за місцем завдання шкоди.

7. Позови, що виникають з діяльності філії або представництва юридичної особи, можуть пред'являтися також за їх місцезнаходженням.

8. Позови, що виникають з договорів, у яких зазначено місце виконання або виконувати які через їх особливість можна тільки в певному місці, можуть пред'являтися також за місцем виконання цих договорів.

9. Позови до відповідача, місце реєстрації проживання або перебування якого невідоме, пред'являються за місцезнаходженням майна відповідача чи за останнім відомим зареєстрованим його місцем проживання або перебування чи постійного його заняття (роботи).

10. Позови до відповідача, який не має в Україні місця проживання чи перебування, можуть пред'являтися за місцезнаходженням його майна або за останнім відомим зареєстрованим місцем його проживання чи перебування в Україні.

11. Позови про відшкодування збитків, завданих зіткненням суден, а також про стягнення сум винагороди за рятування на морі, можуть пред'являтися також за місцезнаходженням судна відповідача або порту реєстрації судна.

12. Позови до стягувача про визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, або про повернення стягненого за виконавчим написом нотаріуса, можуть пред'являтися також за місцем його виконання.

13. Позови Міністерства юстиції України на підставі міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, в інтересах і за довіреністю позивача, який не має в Україні зареєстрованого місця проживання чи перебування, можуть також пред'являтися за місцезнаходженням міністерства або його територіальних органів.

14. Позивач має право на вибір між кількома судами, яким згідно з цією статтею підсудна справа, за винятком виключної підсудності, встановленої статтею 114 цього Кодексу";

25) статтю 112 виключити;

26) пункт 1 частини першої статті 116 викласти в такій редакції:

"1) до початку розгляду справи по суті задоволено клопотання відповідача, зареєстроване місце проживання або перебування якого раніше не було відоме, про передачу справи за місцем його проживання (перебування)";

27) статтю 118 викласти в такій редакції:

"Стаття 118. Пред'явлення позову

1. Позов пред'являється шляхом подання позовної заяви до суду першої інстанції, де вона реєструється, з дотриманням порядку, встановленого частинами другою і третьою статті 11-1 цього Кодексу, та не пізніше наступного дня передається визначеному судді.

2. Позивач має право об'єднати в одній позовній заяві кілька вимог, пов'язаних між собою.

3. Позовна заява щодо вимог, визначених у частині першій статті 96 цього Кодексу, може бути подана тільки в разі відмови у прийнятті заяви про видачу судового наказу або скасування його судом";

28) у статті 119:

пункт 2 частини другої викласти в такій редакції:

"2) ім'я (найменування) позивача і відповідача, а також ім'я представника позивача, якщо позовна заява подається представником, їх місце проживання (перебування) або місцезнаходження, поштовий індекс, номери засобів зв'язку, якщо такі відомі";

після частини п'ятої доповнити новою частиною такого змісту:

"б. До позовної заяви, що подається у випадках, визначених частиною третьою статті 118 цього Кодексу, мають бути додані копії ухвали про відмову у прийнятті заяви про видачу судового наказу або ухвали про скасування судового наказу".

У зв'язку з цим частини шосту - восьму вважати відповідно частинами сьомою - дев'ятою;

29) у статті 121:

частину першу доповнити словами "який не може перевищувати п'яти днів з дня отримання позивачем ухвали";

частину третю доповнити пунктом б такого змісту:

"б) подана заява без дотримання порядку, визначеного частиною третьою статті 118 цього Кодексу";

30) у статті 122:

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

"3. У разі якщо відповідачем у позовній заяві, поданій і оформленій у порядку, встановленому цим Кодексом, вказана фізична особа, що не є суб'єктом підприємницької діяльності, суд не пізніше двох днів з дня надходження позовної заяви до суду звертається до відповідного органу реєстрації місця перебування та місця проживання особи щодо надання інформації про зареєстроване місце проживання (перебування) такої фізичної особи.

Інформація про місце проживання (перебування) фізичної особи має бути надана протягом трьох днів з моменту отримання відповідним органом реєстрації місця проживання та перебування особи відповідного звернення суду.

Якщо за результатами отриманої судом інформації буде встановлено, що справа не підсудна цьому суду, суд повертає позовну заяву на підставі пункту 4 частини третьої статті 121 цього Кодексу.

У разі якщо отримана судом інформація не дає можливості встановити зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи, суд вирішує питання про відкриття провадження у справі. Подальший виклик такої особи як відповідача у справі здійснюється через оголошення у пресі".

У зв'язку з цим частини третю - шосту вважати відповідно частинами четвертою - сьомою;

у частині четвертій слова "десяти днів" замінити словами

"трьох днів" і доповнити словами "та не пізніше наступного дня після отримання судом у порядку, передбаченому частиною третьою цієї статті, інформації про місце проживання (перебування) фізичної особи";

пункт 4 частини п'ятої доповнити словами "якщо суддя вирішив, що його проведення є необхідним, або час і місце судового розгляду справи, якщо суддя вирішив, що проведення попереднього судового засідання у справі не є необхідним";

31) частину першу статті 123 викласти в такій редакції:

"1. Відповідач має право пред'явити зустрічний позов до початку розгляду справи по суті";

32) частину першу статті 128 доповнити словами "із зазначенням доказів, що підтверджують його заперечення";

33) у частині першій статті 129 слова "одного місяця" замінити словами "десяти днів";

34) у статті 130:

пункт 4 частини шостої викласти в такій редакції:

"4) з'ясовує, які докази подані чи подаються на попередньому судовому засіданні кожною стороною для обґрунтування своїх доводів чи заперечень щодо невизнаних обставин";

частину сьому викласти в такій редакції:

"7. Попереднє судове засідання не є обов'язковим. Питання про необхідність його проведення вирішується суддею під час відкриття провадження у справі";

частину восьму доповнити абзацом другим такого змісту:

"Відкладання попереднього засідання допускається один раз. Неявка на попереднє засідання належно повідомлених третіх осіб не перешкоджає його проведенню";

у частині дев'ятій слова "про подання яких було заявлено" замінити словами "які було подано";

35) статтю 131 викласти в такій редакції:

"Стаття 131. Подання доказів

1. Сторони зобов'язані подати свої докази суду до або під час попереднього судового засідання у справі, а якщо попереднє судове засідання у справі не проводиться, - до початку розгляду справи по суті.

2. Докази, подані з порушенням вимог, встановлених частиною першою цієї статті, не приймаються, якщо сторона не доведе, що докази подано несвоєчасно з поважних причин.

3. Сторони до або під час попереднього судового засідання у справі, а якщо попереднє судове засідання у справі не проводиться, - до початку розгляду справи по суті, зобов'язані повідомити суд про всі відомі їм рішення судів, що стосуються предмету спору, а також про всі відомі їм незавершені судові провадження, що стосуються предмету спору";

36) у частині четвертій статті 133 слова "десяти днів" замінити словами "трьох днів";

37) статтю 136 доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Заява про виклик свідка має бути подана до або під час попереднього судового засідання, а якщо попереднє судове засідання у справі не проводиться, - до початку розгляду справи по суті";

38) частину першу статті 137 доповнити реченням такого змісту: "Клопотання про витребування доказів має бути подано до або під час попереднього судового засідання, а якщо попереднє судове засідання у справі не проводиться, - до початку розгляду справи по суті із долученням відомостей про неможливість отримання таких доказів особисто стороною або іншою особою, яка бере участь у справі";

39) у частині п'ятій статті 151 слова "десяти днів" замінити словами "трьох днів";

40) у частині четвертій статті 154 слова "десяти днів" замінити словами "п'яти днів";

41) у частині другій статті 156 слова "п'ятнадцяти днів" замінити словами "семи днів";

42) у частині другій статті 157 слова "один місяць" замінити словами "п'ятнадцять днів";

43) частину третю статті 162 викласти в такій редакції:

"3. Учасники цивільного процесу, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуєчого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених в суді правил. За неповагу до суду винні особи притягуються до відповідальності, встановленої законом. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, для чого у судовому засіданні із розгляду цивільної справи оголошується перерва";

44) частину першу статті 168 доповнити словами "з інших підстав";

45) у статті 169:

у пункті 2 частини першої слово "неявки" замінити словами "першої неявки";

частини третю та четверту викласти в такій редакції:

"3. У разі повторної неявки в судове засідання позивача, повідомленого належним чином, якщо від нього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності, суд залишає позовну заяву без розгляду.

4. У разі повторної неявки в судове засідання відповідача, повідомленого належним чином, суд вирішує справу на підставі наявних у ній даних чи доказів (постановляє заочне рішення)";

46) друге речення частини другої статті 173 виключити;

47) у статті 191:

у частині п'ятій слово "відкласти" замінити словом "зупинити" і доповнити словами "який не може перевищувати шести місяців";

частину сьому викласти в такій редакції:

"7. У разі якщо склад суду не змінився і до участі у справі не було залучено інших осіб, суд має право надати учасникам цивільного процесу можливість підтвердити раніше надані пояснення без їх повторення, доповнити їх і поставити додаткові запитання";

48) статтю 193 доповнити частинами восьмою та дев'ятою такого змісту:

"8. Під час судових дебатів не можна подавати нові докази, заяву про залишення позову без розгляду, збільшувати або зменшувати розмір позовних вимог.

9. Позовну заяву від третьої особи, що заявляє самостійні вимоги щодо предмету спору, подану після початку судових дебатів, суд своєю ухвалою повертає заявнику";

49) частину другу статті 197 доповнити реченням такого змісту: "У разі неявки в судове засідання всіх осіб, які беруть участь у справі, чи в разі якщо відповідно до положень цього Кодексу розгляд справи здійснюється судом за відсутності осіб, які беруть участь у справі, фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється";

50) у статті 199:

у частині перші слова "семи днів" замінити словами "трьох днів";

у частині четвертій слова "п'яти днів" замінити словами "трьох днів";

51) частину першу статті 201 доповнити пунктом 7 такого змісту:

"7) надання сторонам у справі про розірвання шлюбу строку для примирення";

52) частину першу статті 202 доповнити пунктом 6 такого змісту:

"6) направлення судового доручення щодо збирання доказів у порядку, встановленому статтею 132 цього Кодексу";

53) у частині першій статті 203:

пункт 2 доповнити абзацом шостим такого змісту:

"до надходження відповіді від суду на доручення щодо збирання доказів";

доповнити пунктом 5 такого змісту:

"5) пунктом 7 частини першої статті 201 цього Кодексу - до закінчення строку для примирення, визначеного судом";

54) пункт 3 частини першої статті 207 викласти в такій редакції:

"3) належним чином повідомлений позивач повторно не з'явився в судові засідання, якщо від нього не надійшла заява про розгляд справи за його відсутності";

55) частину третю статті 209 викласти в такій редакції:

"3. У виняткових випадках залежно від складності справи складання повного рішення може бути відкладено на строк не більш як п'ять днів з дня закінчення розгляду справи, але вступну і резолютивну частини суд має проголосити в тому самому засіданні, в якому закінчився розгляд справи. Рішення суду, що містить вступну та резолютивну частини, має бути підписане всім складом суду і приєднане до справи";

56) у статті 222:

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Копії повного рішення суду видаються особам, які брали участь у справі, негайно після проголошення такого рішення. У разі проголошення тільки вступної та резолютивної частин судового рішення, особам, які брали участь у справі і були присутні у судовому засіданні, негайно після його проголошення видаються копії судового рішення із викладом вступної та резолютивної частин";

перше речення частини третьої викласти в такій редакції:

"3. Особам, які брали участь у справі, але не були присутні у судовому засіданні, копії повного судового рішення надсилаються рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом двох днів з дня його складання або за їх зверненням вручаються їм під розписку безпосередньо в суді";

57) частину першу статті 223 викласти в такій редакції:

"1. Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку для подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи апеляційним судом";

58) частину першу статті 224 викласти в такій редакції:

"1. У разі неявки в судові засідання відповідача, який належним чином повідомлений і від якого не надійшло заяви про розгляд справи за його відсутності або якщо повідомлені ним

причини неявки визнані неповажними, суд може ухвалити заочне рішення на підставі наявних у справі доказів, якщо позивач не заперечує проти такого вирішення справи";

59) у частині першій статті 227 слова "п'яти днів" замінити словами "трьох днів";

60) друге речення частини четвертої статті 231 викласти в такій редакції: "У цьому разі строк на апеляційне оскарження рішення починає відраховуватися з дати постановлення ухвали про залишення заяви про перегляд заочного рішення без задоволення";

61) статтю 256 доповнити частиною четвертою такого змісту:

"4. Суддя відмовляє у відкритті провадження у справі, якщо з заяви про встановлення факту, що має юридичне значення, вбачається спір про право, а якщо спір про право буде виявлений під час розгляду справи, - залишає заяву без розгляду";

62) у статті 293:

частину другу доповнити реченням такого змісту: "У разі подання апеляційної скарги на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, суд першої інстанції повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню";

доповнити частинами третьою і четвертою такого змісту:

"3. У разі подання апеляційної скарги на ухвали суду першої інстанції, передбачені пунктами 2, 7, 9, 18-30 частини першої цієї статті, до апеляційного суду передаються лише копії матеріалів, необхідних для розгляду скарги. У разі необхідності апеляційний суд може витребувати також копії інших матеріалів справи.

4. Подання апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції не перешкоджає продовженню розгляду справи цим судом";

63) текст статті 294 викласти в такій редакції:

"1. Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом десяти днів з дня його проголошення. Особи, які брали участь у справі, але не були присутні у судовому засіданні під час проголошення судового рішення, можуть подати апеляційну скаргу протягом десяти днів з дня отримання копії цього рішення.

2. Апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції подається протягом п'яти днів з дня її проголошення. У разі якщо ухвалу було постановлено без участі особи, яка її оскаржує, апеляційна скарга подається протягом п'яти днів з дня отримання копії ухвали.

3. Апеляційна скарга, подана після закінчення строків, установлених цією статтею, залишається без розгляду, якщо апеляційний суд за заявою особи, яка її подала, не знайде підстав для поновлення строку, про що постановляється ухвала";

64) статтю 295 викласти в такій редакції:

"Стаття 295. Форма і зміст апеляційної скарги

1. Апеляційна скарга подається у письмовій формі.

2. В апеляційній скарзі мають бути зазначені:

1) найменування суду, до якого подається скарга;

2) ім'я (найменування) особи, яка подає скаргу, її місце проживання або місцезнаходження;

3) ім'я (найменування) осіб, які беруть участь у справі, їх місце проживання або місцезнаходження;

4) рішення або ухвала, що оскаржуються;

5) в чому полягає незаконність і (або) необґрунтованість рішення або ухвали (неповнота встановлення обставин, які мають значення для справи, та (або) неправильність установлення обставин, які мають значення для справи, внаслідок необґрунтованої відмови у прийнятті доказів, неправильного їх дослідження чи

оцінки, неподання доказів з поважних причин та (або) неправильне визначення відповідно до встановлених судом обставин правідносин);

6) нові обставини, що підлягають встановленню, докази, які підлягають дослідженню чи оцінці, обґрунтування поважності причин неподання доказів до суду першої інстанції, заперечення проти доказів, використаних судом першої інстанції;

7) клопотання особи, яка подала скаргу;

8) перелік документів та інших матеріалів, що додаються.

3. Апеляційна скарга підписується особою, яка її подає, або представником такої особи.

4. До апеляційної скарги, поданої представником, має бути додана довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника, якщо ці документи раніше не подавалися.

5. До апеляційної скарги додаються копії скарги та доданих письмових матеріалів відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі";

65) у статті 296:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 296. Порядок подання апеляційної скарги";

у частині першій слова "заява про апеляційне оскарження та апеляційна скарга подаються" замінити словами "апеляційна скарга подається";

перше речення частини другої викласти в такій редакції:

"2. Суд першої інстанції на наступний день після закінчення строку для подання апеляційної скарги надсилає її разом зі справою до апеляційного суду";

66) перше речення частини першої статті 297 викласти в такій редакції:

"1. Справа реєструється в апеляційному суді у порядку, встановленому частинами другою і третьою статті 11-1 цього Кодексу, та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу";

67) у статті 298:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 298. Надіслання копій апеляційної скарги та доданих до неї матеріалів особам, які беруть участь у справі";

у частині першій слова "заяви про апеляційне оскарження" виключити, а слово "них" замінити словом "неї";

68) у частині другій статті 302 слова "п'ятнадцяти днів" замінити словами "семи днів";

69) доповнити статтями 303-1 та 304-1

"Стаття 303-1. Строк розгляду апеляційної скарги

1. Апеляційна скарга на рішення суду першої інстанції має бути розглянута протягом двох місяців з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду, а апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції - протягом п'ятнадцяти днів з дня постановлення ухвали про прийняття апеляційної скарги до розгляду.

2. У виняткових випадках за клопотанням сторони з урахуванням особливостей розгляду справи апеляційний суд може подовжити строк розгляду справи, але не більш як на п'ятнадцять днів, про що постановляє відповідну ухвалу";

"Стаття 304-1. Особливості розгляду в апеляційному порядку окремих категорій справ

1. Розгляд апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, прийняте за результатами розгляду справ, передбачених пунктом 2 частини першої статті 15 цього Кодексу, здійснюється апеляційним судом за наявними у справі матеріалами та без виклику осіб, які беруть участь у справі.

2. Рішення суду апеляційної інстанції за результатами розгляду справ, передбачених частиною першою цієї статті є остаточним і касаційному оскарженню не підлягає";

70) у статті 307:

пункт 5 частини першої виключити;

пункт 4 частини другої викласти в такій редакції:

"4) скасувати ухвалу, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направити справу для продовження розгляду до суду першої інстанції";

доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. За наслідками розгляду скарги на судовий наказ апеляційний суд має право:

1) постановити ухвалу про відхилення апеляційної скарги і залишення судового наказу без змін;

2) постановити ухвалу про скасування судового наказу та роз'яснити, що заявлені стягувачем вимоги можуть бути розглянуті в позовному провадженні з додержанням загальних правил щодо пред'явлення позову;

3) змінити судовий наказ.

Ухвала апеляційного суду про відхилення апеляційної скарги на судовий наказ і залишення судового наказу без змін є остаточною і оскарженню не підлягає";

71) пункт 4 частини першої статті 309 доповнити словами "а також розгляд і вирішення справи неповноважним судом; участь в ухваленні рішення судді, якому було заявлено відвід на підставі обставин, що викликали сумнів у неупередженості судді, і заяву про його відвід визнано судом апеляційної інстанції обґрунтованою; ухвалення чи підписання постанови не тим суддею, який розглядав справу";

72) доповнити статтею 309-1 такого змісту:

"Стаття 309-1. Підстави для скасування судового наказу

1. Судовий наказ підлягає скасуванню в апеляційному порядку, якщо апеляційний суд встановить відсутність між стягувачем та боржником спірних правовідносин, на основі яких була заявлена вимога, передбачена частиною першою статті 96 цього Кодексу.

2. Ухвала апеляційного суду про скасування судового наказу є остаточною і оскарженню не підлягає";

73) статтю 311 викласти в такій редакції:

"Стаття 311. Підстави для скасування ухвали суду,
що перешкоджає подальшому провадженню у справі,
і направлення справи для продовження розгляду
до суду першої інстанції

1. Підставами для скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції є:

1) неповне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи;

2) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції вважає встановленими;

3) невідповідність висновків суду обставинам справи;

4) порушення норм матеріального чи процесуального права, які призвели до неправилу цього рішення питання";

призвели до неправильного вирішення питання ;

74) у частині першій статті 314:

пункт 2 викласти в такій редакції:

"2) скасування ухвали, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції";

у пункті 6 слова "з направленням на новий розгляд або вирішенням" замінити словами "та вирішення";

75) частину третю статті 315 викласти в такій редакції:

"3. У разі скасування ухвали суду, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції в ухвалі має бути зазначено, які порушення закону були допущені судом першої інстанції";

76) у частині першій статті 323 слова "суд, визначений Законом України "Про судоустрій України" як суд касаційної інстанції у цих справах" замінити словами "Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ";

77) у частині першій статті 325 слова "двох місяців" замінити словами "двадцяти днів";

78) частину першу статті 327 викласти в такій редакції:

"1. Касаційна скарга подається безпосередньо до суду касаційної інстанції, де вона реєструється в порядку, встановленому частинами другою і третьою статті 11-1 цього Кодексу, та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, який перевіряє її відповідність вимогам, установленим статтею 326 цього Кодексу";

79) у частині першій статті 328 слова "десятиденного строку" замінити словами "трьох днів";

80) у частині другій статті 329 слова "десяти днів" замінити словами "трьох днів";

81) доповнити статтею 330-1 такого змісту:

"Стаття 330-1. Строки розгляду касаційної скарги

1. Касаційна скарга на рішення, передбачені пунктом 1 частини першої статті 324 цього Кодексу, має бути розглянута протягом одного місяця, а на ухвали, передбачені пунктом 2 частини першої статті 324 цього Кодексу, - протягом п'ятнадцяти днів з дня постановлення ухвали про відкриття касаційного провадження у справі";

82) пункт 2 частини другої статті 336 викласти в такій редакції:

"2) скасувати ухвалу, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направити справу для продовження розгляду до суду першої або апеляційної інстанції";

83) текст статті 338 викласти в такій редакції:

"1. Підставою для скасування ухвал судів першої та (або) апеляційної інстанцій і направлення справи для продовження розгляду є порушення норм матеріального чи процесуального права, що призвели до постановлення незаконної ухвали, що перешкоджає подальшому провадженню у справі.

2. Підставою для скасування судових рішень судів першої та (або) апеляційної інстанцій і направлення справи на новий судовий розгляд є порушення норм процесуального права, що унеможливили встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення справи.

3. Справа направляється до суду апеляційної інстанції для продовження розгляду або на новий розгляд, якщо порушення, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, допущені тільки цим судом. У всіх інших випадках справа направляється до суду першої інстанції.

4. Висновки і мотиви, з яких скасовані рішення є обов'язковими для суду першої чи апеляційної інстанції при новому розгляді справи";

84) у частині першій статті 344:

у пункті 6 слова "з направленням справи на новий розгляд або вирішенням" замінити словами "та вирішення";

доповнити пунктом 7 такого змісту:

"7) скасування ухвали, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і передання справи для продовження розгляду до суду першої або апеляційної інстанції";

85) частину третю статті 345 викласти в такій редакції:

"3. У разі скасування судового рішення і направлення справи на новий розгляд, скасування ухвали, що перешкоджає подальшому провадженню у справі, і передання справи для продовження розгляду в ухвалі суду касаційної інстанції має бути зазначено, які порушення права були допущені судом першої або апеляційної інстанції";

86) главу 3 розділу V викласти в такій редакції:

**"Глава 3.
ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ
ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ**

Стаття 353. Перегляд судових рішень Верховним Судом України

1. Верховний Суд України переглядає судові рішення у цивільних справах виключно з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

Стаття 354. Право на звернення про перегляд судових рішень

1. Сторони та інші особи, які брали участь у справі, мають право подати заяву про перегляд судових рішень у цивільних справах після їх перегляду в касаційному порядку.

2. Заява про перегляд судових рішень з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, коли стало відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

3. Не може бути подана заява про перегляд ухвал суду касаційної інстанції, які не перешкоджають провадженню у справі. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до заяви про перегляд судового рішення, ухваленого за результатами касаційного провадження.

Стаття 355. Підстави для подання заяви
про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень у цивільних справах може бути подана виключно з підстав:

1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах;

2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.

Стаття 356. Строк подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається протягом одного місяця з дня ухвалення судового рішення, щодо якого подано заяву про перегляд, або з дня ухвалення судового рішення, на яке здійснюється посилання, на підтвердження підстав, встановлених пунктом 1 частини першої статті 355 цього Кодексу, якщо воно ухвалено пізніше, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

2. Заява про перегляд судових рішень з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, може бути подана не пізніше одного місяця з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

Стаття 357. Вимоги до заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається у письмовій формі.

2. У заяві про перегляд судових рішень зазначаються:

- 1) найменування суду, до якого подається заява;
- 2) ім'я (найменування), поштова адреса особи, яка подає заяву, та осіб, які беруть участь у справі, а також їхні номери засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;
- 3) конкретні різні за змістом судові рішення, в яких має місце неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;
- 4) обґрунтування необхідності перегляду судових рішень у зв'язку з ухваленням рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява подана на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу;

5) вимоги особи, яка подає заяву;

6) у разі необхідності - клопотання;

7) перелік матеріалів, які додаються.

3. Заява підписується особою, яка її подає, або її представником, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження.

Стаття 358. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається до Верховного Суду України через Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ. До заяви додаються:

1) копії заяви відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;

2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;

3) копії різних за змістом судових рішень, в яких має місце неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;

4) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява про перегляд судових рішень подається з підстав, установлених пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу.

2. До заяви додається документ про сплату судового збору та витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи. За подання і розгляд заяви на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, судовий збір та витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи не сплачуються.

Стаття 359. Перевірка відповідності заяви вимогам цього Кодексу Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ

1. Заява про перегляд судового рішення, яка надійшла до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, реєструється у день її надходження та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду.

2. Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку

відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі встановлення, що заяву подано без додержання вимог статей 357 та 358 цього Кодексу, заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

3. Якщо заявник усунув недоліки заяви в установлений строк, вона вважається поданою у день первинного її подання до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

4. Заява повертається заявнику, якщо:

- 1) заявник не усунув недоліки протягом встановленого строку;
- 2) заяву подано особою, яка не має права на подання такої заяви;
- 3) заяву підписано від імені особи, яка не має повноважень на ведення справи;

4) є ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ про відмову у допуску справи до провадження за наслідками її розгляду, прийнята з аналогічних підстав.

5. Повернення заяви з підстав, зазначених у частині четвертій цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню у випадку належного оформлення заяви або з інших підстав ніж ті, що були предметом розгляду.

Стаття 360. Допуск Вищим спеціалізованим судом України з розгляду цивільних і кримінальних справ справи до провадження

1. Вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією у складі п'яти суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, яка формується у порядку, встановленому частиною третьою статті 11-1 цього Кодексу, без участі суддів, що прийняли рішення, яке оскаржується.

2. Про допуск справи до провадження або відмову в такому допуску Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви постановляє ухвалу. Ухвала постановляється без виклику осіб, які беруть участь у справі. Ухвала про допуск справи до провадження або про відмову в такому допуску повинна бути обґрунтованою.

3. Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами надсилається до Верховного Суду України протягом п'яти днів з дня її постановлення. Копія ухвали про допуск справи надсилається разом із копією заяви особам, які беруть участь у справі, а в разі відмови у допуску - особі, яка подала заяву.

Стаття 360-1. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України

1. Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами реєструється у день її надходження, але не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу, визначеному автоматизованою системою документообігу суду. Суддя-доповідач протягом трьох днів постановляє ухвалу про відкриття провадження у справі та надсилає її копії особам, які беруть участь у справі.

2. Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України:

- 1) виносить ухвалу про витребування матеріалів справи та направляє її до відповідного суду;
- 2) вирішує питання про зупинення виконання відповідних судових рішень;

3) доручає відповідним фахівцям науково-консультативної ради при Верховному Суді України підготувати науковий висновок щодо норми матеріального права, яка неоднаково застосована судом

перши матеріального права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах;

4) визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо суті правового регулювання цією нормою закону та дає розпорядження про їх виклик до суду;

5) здійснює інші заходи, необхідні для вирішення питання про усунення розбіжностей у застосуванні норми матеріального права.

Стаття 360-2. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

1. Справа розглядається Верховним Судом України на його засіданні.

2. Засідання Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від складу Верховного Суду України, визначеного законом.

3. Відкриття судового засідання, оголошення складу суду, роз'яснення права відводу, роз'яснення особам, які беруть участь у справі, їх прав та обов'язків здійснюється відповідно до глави 4 розділу III цього Кодексу.

4. Після проведення процесуальних дій, зазначених у частині третій цієї статті, та розгляду клопотань осіб, які беруть участь у справі, суддя-доповідач доповідає в необхідному обсязі про зміст вимог, викладених у заяві про перегляд судових рішень, та результати проведених ним підготовчих дій.

5. Особа, яка подала заяву про перегляд судових рішень, та особи, що приєдналися до неї, у разі їх прибуття у судове засідання мають право надати пояснення по суті заявлених вимог. Якщо такі заяви подали обидві сторони, першим дає пояснення позивач. Для з'ясування сутності норми матеріального права, яка неоднаково застосована, можуть заслуховуватися пояснення представників органів державної влади.

6. Неприбуття сторін або інших осіб, які беруть участь у справі і належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, для участі у судовому засіданні не перешкоджає судовому розгляду справи.

7. Після закінчення заслуховування пояснень осіб, зазначених у частині п'ятій цієї статті, суд виходить до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення.

8. Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня відкриття провадження у справі.

Стаття 360-3. Повноваження Верховного Суду України

1. За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

- 1) про повне або часткове задоволення заяви;
- 2) про відмову в задоволенні заяви.

2. Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

3. Постанова Верховного Суду України є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу.

Стаття 360-4. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

1. Суд задовольняє заяву у разі наявності однієї з підстав, передбачених статтею 355 цього Кодексу.

2. Якщо суд установить, що судове рішення у справі, яка переглядається, є незаконним, він скасовує його повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

3. Якщо судове рішення у справі переглядається з підстави, визначеної пунктом 2 частини першої статті 355 цього Кодексу, суд

скасовує оскаржуване рішення повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду, який виніс оскаржуване рішення.

4. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви має бути вмотивованою.

Стаття 360-5. Постанова Верховного Суду України про відмову в задоволенні заяви

1. Верховний Суд України відмовляє в задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

2. Постанова про відмову в задоволенні заяви має бути вмотивованою.

Стаття 360-6. Повідомлення про ухвалення рішення та його виготовлення

1. Постанова Верховного Суду України повинна бути виготовлена та направлена особам, які беруть участь у справі, не пізніше п'яти днів з дня закінчення розгляду справи.

Стаття 360-7. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

1. Рішення Верховного Суду України, прийняте за наслідками розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначену норму права, та для всіх судів України. Суди зобов'язані привести свою судову практику у відповідність із рішенням Верховного Суду України.

2. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, установлену законом";

87) у частині першій статті 362 слова "трьох місяців" замінити словами "одного місяця".

3.7. У Кодексі адміністративного судочинства України (2747-15) (Відомості Верховної Ради України, 2005 р., NN 35-37, ст. 446):

1) частину першу статті 1 викласти в такій редакції:

"1. Кодекс адміністративного судочинства України визначає юрисдикцію, повноваження адміністративних судів щодо розгляду адміністративних справ, порядок звернення до адміністративних судів та порядок здійснення адміністративного судочинства";

2) частину першу статті 2 доповнити словами "шляхом справедливого, неупередженого та своєчасного розгляду адміністративних справ";

3) текст статті 6 викласти в такій редакції:

"1. Кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або інтереси.

2. У випадках, установлених законом, до суду можуть звертатися органи та особи, яким надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

3. Суб'єкти владних повноважень мають право звернутися до адміністративного суду у випадках, передбачених Конституцією (254к/96-ВР) та законами України.

4. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в адміністративному суді, до підсудності якого вона віднесена цим Кодексом.

5. Відмова від права на звернення до суду є недійсною.

6. Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи користуються в Україні таким самим правом на судовий захист

особи користуватися в Україні таким самим правом на судовий захист, що і громадяни та юридичні особи України";

4) пункт 6 частини першої статті 7 доповнити словами "крім випадків, установлених цим Кодексом";

5) у статті 9:

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Суд при вирішенні справи керується принципом законності, відповідно до якого:

1) суд вирішує справи відповідно до Конституції (254к/96-ВР) та законів України, а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

2) суд застосовує інші нормативно-правові акти, прийняті відповідним органом на підставі, у межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією (254к/96-ВР) та законами України";

частини другу та третю виключити;

6) частину шосту статті 12 доповнити словами "крім випадків неявки в судове засідання всіх осіб, які беруть участь у справі, чи у разі, якщо відповідно до положень цього Кодексу розгляд справи здійснюється за відсутності осіб, які беруть участь у справі (у тому числі при розгляді справи в порядку письмового провадження)";

7) у частині першій статті 13 слова "у випадках та порядку, встановлених цим Кодексом" замінити словами "крім випадків, встановлених цим Кодексом";

8) у статті 15-1:

у частині першій:

у пункті 2 слова "щодо них" замінити словами "у яких вони беруть участь";

пункт 6 виключити;

у частині третій слова "Голова суду" замінити словами "Керівник апарату суду";

у частині шостій слова "Державною судовою адміністрацією України" замінити словами "Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України";

9) у статті 17:

у назві та частині другій слово "компетенція" замінити словом "юрисдикція";

частину першу замінити двома частинами такого змісту:

"1. Юрисдикція адміністративних судів поширюється на правовідносини, що виникають у зв'язку з здійсненням суб'єктом владних повноважень владних управлінських функцій, а також у зв'язку з публічним формуванням суб'єкта владних повноважень шляхом виборів або референдуму.

2. Юрисдикція адміністративних судів поширюється на публічно-правові спори, зокрема:

1) спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності;

2) спори з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби;

3) спори між суб'єктами владних повноважень з приводу реалізації їхньої компетенції у сфері управління, у тому числі делегованих повноважень;

4) спори, що виникають з приводу укладання, виконання, припинення, скасування чи визнання нечинними адміністративних договорів;

5) спори за зверненням суб'єкта владних повноважень у випадках, встановлених Конституцією (254к/96-ВР) та законами України;

6) спори щодо правовідносин, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

10) у статті 18:

частину першу доповнити пунктом 4 такого змісту:

"4) усі адміністративні справи щодо спорів фізичних осіб з суб'єктами владних повноважень з приводу обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг";

частину другу після слів "Автономної Республіки Крим" доповнити словами "обласна рада, Київська або Севастопольська міська рада";

частину четверту після слів "всеукраїнського референдуму" доповнити словами "справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України", а після слів "Вищої ради юстиції" доповнити словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

11) у статті 19:

частину першу доповнити словами "крім випадків, передбачених цим Кодексом";

частину другу викласти в такій редакції:

"2. Адміністративні справи з приводу оскарження правових актів індивідуальної дії, а також дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, які прийняті (вчинені, допущені) стосовно конкретної фізичної чи юридичної особи (їх об'єднань), вирішуються за вибором позивача адміністративним судом за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем проживання (перебування, знаходження) цієї особи-позивача, або адміністративним судом за місцезнаходженням відповідача, крім випадків, передбачених цим Кодексом. Якщо така особа не має місця проживання (перебування, знаходження) в Україні, тоді справу вирішує адміністративний суд за місцезнаходженням відповідача";

12) у статті 20:

у частині третій слова "окружного адміністративного суду, територіальна юрисдикція якого поширюється на місто Київ" замінити словами "Київського апеляційного адміністративного суду";

частину четверту викласти в такій редакції:

"4. Верховний Суд України у випадках, установлених цим Кодексом, переглядає судові рішення адміністративних судів після їх перегляду в касаційному порядку";

13) частину першу статті 21 викласти в такій редакції:

"1. Позивач може заявити кілька вимог в одній позовній заяві, якщо вони пов'язані між собою.

Якщо справа щодо пов'язаних вимог територіально підсудна різним місцевим адміністративним судам, то її розглядає один з цих судів за вибором позивача.

Якщо справа щодо однієї з вимог підсудна окружному адміністративному суду, а щодо іншої вимоги (вимог) - місцевому загальному суду як адміністративному суду, таку справу розглядає окружний адміністративний суд.

Якщо справа щодо однієї з вимог підсудна Київському апеляційному адміністративному суду, а щодо іншої вимоги (вимог) - іншому адміністративному суду, таку справу розглядає Київський апеляційний адміністративний суд";

14) у статті 22:

у частині першій:

у пункті 1 слова "задоволено клопотання" замінити словами "до початку розгляду справи по суті задоволено клопотання", а після слова "відповідача" доповнити словами "zareєстроване у встановленому законом порядку";

пункти 2 і 3 викласти в такій редакції:

"2) відкрито провадження у справі, яка предметно підсудна іншому суду;

3) після відкриття провадження у справі з'ясувалося, що справа територіально підсудна іншому суду";

після частини першої доповнити двома новими частинами такого змісту:

"2. Суд передає адміністративну справу на розгляд іншому адміністративному суду, що найбільш територіально наближений до цього суду, якщо однією з сторін у справі є суд або суддя цього суду.

3. Підсудність справ, у яких стороною є Верховний Суд України, Вищий адміністративний суд України або суддя одного з цих судів, встановлюється за загальними правилами підсудності".

У зв'язку з цим частини другу - шосту вважати відповідно частинами четвертою - восьмою;

частини п'яту та шосту викласти у такій редакції:

"5. Питання про передачу адміністративної справи суд вирішує ухвалою. Ухвалу про передачу адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого може бути оскаржено. Ухвала про відмову в передачі адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого окремо не оскаржується. Заперечення проти цього може бути включено до апеляційної чи касаційної скарги на рішення суду, прийняте за результатами розгляду справи.

6. Передача адміністративної справи з одного суду до іншого здійснюється після закінчення строку на оскарження ухвали про передачу адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого, а в разі подання апеляційної скарги - після залишення її без задоволення";

15) у статті 24:

частину другу після першого речення доповнити двома новими реченнями такого змісту: "Клопотання про колегіальний розгляд справи подається у письмовій формі через канцелярію суду до початку судового розгляду адміністративної справи. Клопотання про колегіальний розгляд справи, подане після початку судового розгляду, повертається судом без розгляду";

після частини четвертої доповнити новою частиною такого змісту:

"5. Адміністративні справи, підсудні Київському апеляційному адміністративному суду як суду першої інстанції, розглядаються і вирішуються колегією у складі трьох суддів".

У зв'язку з цим частини п'яту - сьому вважати відповідно частинами шостою - восьмою;

частину сьому викласти в такій редакції:

"7. Перегляд судових рішень в адміністративних справах у Верховному Суді України здійснюється колегіально";

16) у тексті статті 28 слова "за винятковими обставинами" замінити словами "Верховним Судом України";

17) частину третю статті 30 викласти в такій редакції:

"3. Відвід (самовідвід) повинен бути вмотивований і заявлений до початку судового розгляду адміністративної справи по суті у письмовій формі з обґрунтуванням підстав для відводу. Заяви про відвід (самовідвід), подані після початку розгляду, судом не розглядаються.

Повторне звернення з заявою про відвід з тих самих підстав забороняється";

18) у статті 33:

частину третю викласти в такій редакції:

"3. Судовий виклик або судове повідомлення осіб, які беруть участь у справі, свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів здійснюється рекомендованою кореспонденцією (листом, телеграмою), кур'єром із зворотною розпискою за адресами, вказаними цими особами, або шляхом надсилання тексту повістки, складеного відповідно до статті 34 цього Кодексу факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), електронною поштою, телефонограмою, опублікування у друкованому засобі масової інформації.

Повідомлення шляхом надсилання тексту повістки здійснюється за тими самими правилами, що і повідомлення шляхом надсилання повістки, крім випадків, установлених цим Кодексом";

після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

"4. У разі ненадання особами, які беруть участь у справі, інформації щодо їх поштової адреси судовий виклик або судове повідомлення надсилаються:

юридичним особам та фізичним особам - підприємцям - за адресою місцезнаходження (місця проживання), що зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

фізичним особам, які не мають статусу підприємців, - за адресою їх місця проживання чи місця перебування, зареєстрованою у встановленому законом порядку.

У разі відсутності осіб, які беруть участь у справі, за такою адресою вважається, що судовий виклик або судове повідомлення вручене їм належним чином".

У зв'язку з цим частину четверту вважати частиною п'ятою;

19) частину одинадцяту статті 35 доповнити реченням такого змісту: "У разі повернення поштового відправлення із повісткою, яка не вручена адресату з незалежних від суду причин, вважається, що така повістка вручена належним чином";

20) статтю 38 викласти у такій редакції:

"Стаття 38. Виклик шляхом надсилання тексту повістки електронною поштою, факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), телефонограмою

1. Суб'єкту владних повноважень текст повістки надсилається електронною поштою (факсимільним повідомленням) на адресу електронної пошти або на номер факсу (телефаксу), які містяться у Єдиній базі даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень. Суб'єкт владних повноважень повинен за допомогою електронної пошти (факсу, телефону) негайно підтвердити суду про отримання тексту повістки. Текст такого підтвердження роздруковується, а телефонне підтвердження записується відповідним працівником апарату суду і приєднується секретарем судового засідання до справи. Таке підтвердження є достатнім доказом належності повідомлення суб'єкта владних повноважень про дату, час і місце судового розгляду. Якщо протягом двох робочих днів з дня направлення тексту повістки підтвердження від суб'єкта владних повноважень не надійшло, секретар судового засідання складає про це довідку, що приєднується до справи і є достатнім доказом належності повідомлення суб'єкта владних повноважень про дату, час і місце судового розгляду.

Одночасно з надсиланням тексту повістки суд, у разі якщо справа розглядається за місцезнаходженням суб'єкта владних повноважень, повідомляє суб'єкта владних повноважень про наявні у нього матеріали, які підлягають ввчченню йому як стороні. та про

можливість їх отримання лише безпосередньо у суді.

2. Порядок частини першої цієї статті може бути застосовано також щодо особи, яка бере участь у справі, незалежно від того, чи є вона суб'єктом владних повноважень, у разі, якщо вона зазначила адресу своєї електронної пошти (номер факсу, телефаксу) і не висловила заперечень проти її використання для одержання текстів судових рішень та інших документів";

21) назву та частину першу статті 39 викласти в такій редакції:

"Стаття 39. Виклик відповідача, третіх осіб, свідків, місце проживання (перебування) яких невідоме

1. Якщо зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) відповідача, третіх осіб, свідків невідоме, суд може здійснити їх виклик через засоби масової інформації за останнім відомим місцем їхнього проживання (перебування) на території України";

22) частину першу статті 41 доповнити реченням такого змісту: "У разі неявки у судові засідання всіх осіб, які беруть участь у справі, чи якщо відповідно до положень цього Кодексу розгляд справи здійснюється за відсутності осіб, які беруть участь у справі (у тому числі при розгляді справи в порядку письмового провадження), фіксування судового засідання за допомогою звукозаписувального технічного засобу не здійснюється";

23) главу 4 розділу II доповнити статтею 46-1 такого змісту:

"Стаття 46-1. Зауваження до протоколу

1. Сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають право знайомитися з протоколом окремої процесуальної дії і протягом трьох днів після підписання протоколу подавати свої письмові зауваження з приводу допущених у протоколі неточностей або неповноти змісту.

2. Суд розглядає зауваження щодо протоколу і в разі згоди із зауваженнями посвідчує їх правильність.

3. У разі незгоди суду з поданими зауваженнями вони розглядаються в судовому засіданні судом, який ухвалив рішення, з повідомленням осіб, які брали участь у справі, про час і місце проведення судового засідання. Розглянувши зауваження, суд постановляє ухвалу, якою посвідчує правильність зауважень або відхиляє їх.

4. Зауваження до протоколу приєднуються до справи";

24) пункт 8 частини третьої статті 49 викласти в такій редакції:

"8) знайомитися з технічним записом, журналом судового засідання, протоколом про вчинення окремої процесуальної дії і подавати письмові зауваження до них";

25) частину першу статті 51 викласти в такій редакції:

"1. Крім прав та обов'язків, визначених у статті 49 цього Кодексу, позивач має право в будь-який час до закінчення судового розгляду збільшити або зменшити розмір позовних вимог або відмовитися від адміністративного позову. Позивач має право відмовитися від адміністративного позову у суді апеляційної чи касаційної інстанції до закінчення відповідно апеляційного чи касаційного розгляду. Позивач має право до початку судового розгляду справи по суті змінити предмет або підставу позову шляхом подання письмової заяви";

26) статтю 53 доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. Питання про вступ до участі у справі третіх осіб вирішується ухвалою. Ухвала за наслідками розгляду питання про вступ у справу третіх осіб окремо не оскаржується. Заперечення проти такої ухвали може бути включено до апеляційної чи касаційної скарги на рішення суду, прийняте за результатами розгляду справи";

27) у статті 58:

у частині першій слова "чи усною заявою довірителя із занесенням її до журналу судового засідання" виключити;

частину п'яту доповнити реченнями такого змісту: "До ордера адвоката обов'язково додається витяг із договору, у якому зазначаються повноваження адвоката як представника або обмеження його прав на вчинення окремих процесуальних дій. Витяг засвідчується підписом сторін";

28) частину четверту статті 61 викласти в такій редакції:

"4. Органи та особи, визначені у статті 60 цього Кодексу, які не брали участі у справі, з метою вирішення питання про наявність підстав для подання апеляційної чи касаційної скарги, заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України, заяви про перегляд рішення за нововиявленими обставинами мають право знайомитися з матеріалами справи в адміністративному суді";

29) частину дванадцяту статті 66 викласти у такій редакції:

"12. Експерт може відмовитися від давання висновку, якщо поданих йому матеріалів недостатньо для виконання покладених на нього обов'язків або якщо він не володіє необхідними знаннями для виконання покладених на нього обов'язків";

30) частину третю статті 71 доповнити реченнями такого змісту: "Про витребування доказів або про відмову у витребуванні доказів суд постановляє ухвалу. Ухвала суду про відмову у витребуванні доказів окремо не оскаржується. Заперечення проти неї може бути включене до апеляційної чи касаційної скарги на рішення суду, прийняте за наслідками розгляду справи";

31) частину другу статті 76 викласти в такій редакції:

"2. Визнання стороною в суді обставин, якими друга сторона обґрунтовує свої вимоги або заперечення, не є для суду обов'язковим, якщо суд має сумнів щодо достовірності цих обставин та добровільності їх визнання";

32) у статті 89:

у частині першій слова "скаргою за винятковими обставинами" замінити словами "заявою про перегляд судових рішень Верховним Судом України";

частину третю після слів "в разі повернення позовної заяви" та "у разі залишення позовної заяви" доповнити словами "заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України";

33) у статті 99:

у частині другій слово "річний" замінити словом "шестимісячний";

частину третю доповнити реченням такого змісту: "Для звернення до суду у справах щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби встановлюється місячний строк";

у частині четвертій слово "встановлена" замінити словом "передбачена", а слова "обчислення строку звернення до адміністративного суду починається" замінити словами "для звернення до адміністративного суду встановлюється місячний строк, який обчислюється";

доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Для звернення до адміністративного суду щодо оскарження рішення суб'єкта владних повноважень, на підставі якого ним може бути заявлено вимогу про стягнення грошових коштів, встановлюється місячний строк";

34) у статті 100:

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Адміністративний позов, поданий після закінчення строків, установлених законом, залишається без розгляду, якщо суд за заявою особи, яка його подала, не знайде підстав для поновлення строку.

про що постановляється ухвала";

частини другу і третю виключити;

35) статтю 104 викласти в такій редакції:

"Стаття 104. Пред'явлення адміністративного позову

1. Позов пред'являється шляхом подання позовної заяви до суду першої інстанції";

36) у статті 105:

після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"2. Письмова позовна заява може бути складена шляхом заповнення бланка позовної заяви, наданого судом".

У зв'язку з цим частини другу - четверту вважати відповідно частинами третьою - п'ятою;

частину п'яту виключити;

37) у статті 106:

у частині першій:

пункт 4 викласти в такій редакції:

"4) зміст позовних вимог згідно з частиною третьою статті 105 цього Кодексу і виклад обставин, якими позивач обґрунтовує свої вимоги, а в разі подання позову до декількох відповідачів, - зміст позовних вимог щодо кожного з відповідачів";

пункт 5 після слова "свідків" доповнити словами "заява про поновлення строку звернення до адміністративного суду";

частину третю викласти в такій редакції:

"3. До позовної заяви додаються її копії та копії всіх документів, що приєднуються до неї, відповідно до кількості відповідачів і третіх осіб, крім випадків подання адміністративного позову суб'єктом владних повноважень. Суб'єкт владних повноважень при поданні адміністративного позову зобов'язаний додати до позовної заяви доказ надіслання відповідачу і третім особам копії позовної заяви та доданих до неї документів. До позовної заяви додається також документ про сплату судового збору, крім випадків, коли його не належить сплачувати";

38) у статті 107:

у частині першій:

у пункті 4 слова "і чи підсудна позовна заява даному адміністративному суду" виключити;

після пункту 4 доповнити новим пунктом такого змісту:

"5) подано адміністративний позов у строк, установлений законом (якщо подано заяву про поновлення цього строку, то чи є підстави для її задоволення)".

У зв'язку з цим пункт 5 вважати пунктом 6;

пункт 6 після слова "заяви" доповнити словами "залишення її без розгляду";

частину другу після слів "повернення позовної заяви" доповнити словами "залишення її без розгляду";

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

"3. Якщо відповідачем у позовній заяві, щодо якої відсутні підстави для її повернення, залишення без розгляду чи відмови у відкритті провадження у справі, вказана фізична особа, яка не має статусу підприємця, суддя не пізніше двох днів з дня надходження позовної заяви до суду звертається до відповідного органу реєстрації місця перебування та місця проживання особи щодо надання інформації про зареєстроване місце проживання

(перебування) такої фізичної особи.

Інформація про місце проживання (перебування) фізичної особи має бути надана протягом трьох днів з дня отримання відповідним органом реєстрації місця проживання та перебування особи відповідного звернення суду.

Якщо за результатами отриманої судом інформації буде встановлено, що справа не підсудна цьому суду, суд повертає позовну заяву позивачу.

У разі якщо отримана судом інформація не дає можливості встановити зареєстроване у встановленому законом порядку місце проживання (перебування) фізичної особи, суд вирішує питання про відкриття провадження у справі. Виклик такої особи як відповідача у справі здійснюється у порядку, передбаченому статтею 39 цього Кодексу".

У зв'язку з цим частини третю - п'яту вважати відповідно частинами четвертою - шостою;

у частині четвертій слова "не пізніше наступного дня після" замінити словами "протягом трьох днів з дня", а після слів "заяви без руху" доповнити словами "та не пізніш наступного дня з дня отримання судом у порядку, передбаченому частиною третьою цієї статті, інформації про місце проживання (перебування) фізичної особи";

у частині п'ятій:

абзац перший викласти в такій редакції:

"5. Про залишення позовної заяви без розгляду, відкриття провадження у справі чи відмову у відкритті провадження у справі суддя постановляє ухвалу. В ухвалі про відкриття провадження у справі зазначаються";

пункт 5 доповнити словами "(для суб'єкта владних повноважень - відповідача зазначається про його обов'язок надати у визначений судом строк у разі заперечення проти позову всі матеріали, що були або мали бути взяті ним до уваги при прийнятті рішення, вчиненні дії, допущенні бездіяльності, з приводу яких подано позов)";

доповнити пунктом 7 такого змісту:

"7) висновок суду про поновлення строку звернення до суду, якщо для цього є підстави";

частину шосту викласти в такій редакції:

"6. Копія ухвали про відкриття провадження в адміністративній справі невідкладно після постановлення надсилається особам, які беруть участь у справі, разом з витягом про їхні процесуальні права та обов'язки, встановлені статтями 49, 51 цього Кодексу. Відповідачам та третім особам, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, надсилаються також копії позовної заяви та доданих до неї документів";

доповнити частинами сьомою та восьмою такого змісту:

"7. Копія ухвали про залишення позовної заяви без розгляду невідкладно надсилається особі, яка подала позовну заяву, разом із позовною заявою та усіма доданими до неї матеріалами.

8. Ухвала про залишення позовної заяви без розгляду може бути оскаржена особою, яка подала позовну заяву";

39) у статті 108:

частину третю доповнити пунктом 7 такого змісту:

"7) якщо позовну заяву із вимогою стягнення грошових коштів, яка ґрунтується на підставі рішення суб'єкта владних повноважень, подано суб'єктом владних повноважень до закінчення строку, передбаченого частиною третьою статті 99 цього Кодексу";

у частині шостій слова "Залишення позовної заяви без руху або повернення позовної заяви не позбавляють" замінити словами "Повернення позовної заяви не позбавляє";

40) у статті 109:

пункт 4 частини першої виключити;

доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. У разі відмови у відкритті провадження в адміністративній справі з підстави, встановленої пунктом 1 частини першої цієї статті, суд повинен роз'яснити позивачеві, до юрисдикції якого суду віднесено розгляд такої справи";

41) у статті 116:

у назві слово "справ" замінити словом "позовів";

у частині першій слова "для спільного розгляду і вирішення кілька адміністративних справ за однорідними позовними заявами" замінити словами "в одне провадження кілька однорідних позовних вимог за позовами";

42) частини першу, третю та четверту статті 122 викласти в такій редакції:

"1. Адміністративна справа має бути розглянута і вирішена протягом розумного строку, але не більше місяця з дня відкриття провадження у справі, якщо інше не встановлено цим Кодексом. Справи щодо прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби розглядаються та вирішуються протягом розумного строку, але не більше двадцяти днів з дня відкриття провадження у справі";

"3. Судове засідання проводиться у спеціально обладнаному приміщенні - залі судових засідань. Окремі процесуальні дії в разі необхідності можуть вчинятися за межами приміщення суду.

4. Особа, яка бере участь у справі, має право заявити клопотання про розгляд справи за її відсутності. Якщо таке клопотання заявили всі особи, які беруть участь у справі, судовий розгляд справи здійснюється в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами";

43) частину третю статті 124 виключити;

44) частину першу статті 125 після слів "у судовому засіданні" доповнити словами "встановлює особу перекладача";

45) у статті 127:

назву викласти в такій редакції:

"Стаття 127. Встановлення осіб, які прибули
у судове засідання, оголошення складу суду
і роз'яснення права відводу";

доповнити новою частиною першою такого змісту:

"1. Суд встановлює особи тих, хто прибув у судове засідання, а також перевіряє повноваження посадових і службових осіб, їхніх представників".

У зв'язку з цим частину першу вважати частиною другою;

46) у статті 128:

частину четверту доповнити реченням такого змісту: "Ці ж наслідки застосовуються у разі повторного неприбуття за таких самих умов відповідача, який не є суб'єктом владних повноважень";

доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. Якщо немає перешкод для розгляду справи у судовому засіданні, визначених цією статтею, але прибули не всі особи, які беруть участь у справі, хоча і були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового розгляду, суд має право розглянути справу у письмовому провадженні у разі відсутності потреби заслухати свідка чи експерта";

47) частину другу статті 134 викласти в такій редакції:

"2. Учасники адміністративного процесу, а також інші особи, присутні в залі судового засідання, зобов'язані беззаперечно виконувати розпорядження головуєчого, додержуватися в судовому засіданні встановленого порядку та утримуватися від будь-яких дій, що свідчать про явну зневагу до суду або встановлених в суді правил. За неповагу до суду винні особи притягуються до відповідальності, встановленої законом. Питання про притягнення особи до відповідальності за прояв неповаги до суду вирішується судом негайно після вчинення порушення, для чого у судовому засіданні із розгляду адміністративної справи оголошується перерва";

48) у частині першій статті 135 слова "чи судді-доповідача" виключити;

49) частину першу статті 137 викласти в такій редакції:

"1. Позивач може протягом всього часу судового розгляду збільшити або зменшити розмір позовних вимог, подавши письмову заяву, яка приєднується до справи. До початку судового розгляду справи по суті позивач може змінити підставу або предмет адміністративного позову, подавши письмову заяву, яка приєднується до справи. Заява про зміну позовних вимог повинна відповідати вимогам, які встановлені цим Кодексом для позовних заяв. У разі невідповідності такої заяви вимогам статті 106 цього Кодексу суд своєю ухвалою повертає її позивачу. Ухвала суду, прийнята за результатами розгляду питання про прийняття заяви про зміну позовних вимог, окремо не оскаржується";

50) статтю 139 доповнити частиною сьомою такого змісту:

"7. Суд може встановити регламент надання пояснень, який визначає їх тривалість";

51) статтю 141 доповнити частиною дванадцятою такого змісту:

"12. Показання свідків, зібраних за судовими дорученнями в порядку забезпечення доказів під час допиту їх за місцем проживання, при відкладенні розгляду справи або надані ними у судовому засіданні, в якому було прийнято скасоване рішення, повинні бути відтворені і досліджені в судовому засіданні, в якому постановлено рішення, якщо участь цих свідків у новому судовому засіданні виявилась неможливою. Особи, які беруть участь у справі, мають право висловити своє ставлення до цих показань і дати щодо них свої пояснення";

52) перше речення частини шостої статті 152 викласти в такій редакції:

"6. Суд може встановити регламент промов осіб, які беруть участь у справі, який визначає їх тривалість";

53) пункт 4 частини першої статті 155 після слів "повторно не прибув" доповнити словами "у попереднє судове засідання чи";

54) у статті 160:

частину третю викласти в такій редакції:

"3. У виняткових випадках залежно від складності справи складення постанови у повному обсязі може бути відкладено на строк не більш як п'ять днів з дня закінчення розгляду справи, однак суд повинен проголосити у тому самому засіданні, в якому закінчився розгляд справи, вступну та резолютивну частини постанови. Постанова суду, яка містить вступну та резолютивну частини, перед оголошенням має бути підписана всім складом суду і приєднана до справи";

пункт 17 частини четвертої виключити;

55) у пункті 2 частини першої статті 161 слова "(пропущення строку звернення до суду тощо)" виключити;

56) пункт 4 частини першої статті 163 доповнити абзацом сьомим такого змісту:

"встановленого судом строку для подання суб'єктом владних повноважень - відповідачем до суду звіту про виконання постанови, якщо вона вимагає вчинення певних дій (перебіг цього строку

починається з дня набрання постановою законної сили або після одержання її копії, якщо постанова виконується негайно)";

57) частину першу статті 164 викласти в такій редакції:

"1. Суд може до закінчення судового розгляду справи за клопотанням особи, яка бере участь у справі, у разі часткового визнання адміністративного позову відповідачем прийняти постанову щодо частини позовних вимог, якщо з'ясовані судом обставини дають можливість без шкоди для справи задовольнити ці вимоги, виділивши їх в окреме провадження";

58) статтю 167 викласти в такій редакції:

"Стаття 167. Проголошення судового рішення, видача або направлення судового рішення особам, які беруть участь у справі, та особам, які не брали участі у справі, якщо суд вирішив питання про їх права, свободи, інтереси чи обов'язки

1. Судове рішення проголошується прилюдно негайно після виходу суду з нарадчої кімнати. Головуючий у судовому засіданні роз'яснює зміст рішення, порядок і строк його оскарження.

2. На вимогу особи, яка бере участь у справі, а так само особи, яка не брала участі у справі, але щодо якої суд вирішив питання про її права, свободи, інтереси чи обов'язки, суд у цей самий день видає копію постанови (або її вступної та резолютивної частин) чи ухвали суду. У разі проголошення в судовому засіданні лише вступної та резолютивної частин постанови суд повідомляє час, коли особи, які беруть участь у справі, можуть одержати копію постанови в повному обсязі. Суд складає повний текст постанови у строк, передбачений частиною третьою статті 160 цього Кодексу.

3. Особам, які брали участь у справі, але не були присутні у судовому засіданні, копія судового рішення надсилається рекомендованим листом з повідомленням про вручення протягом трьох днів з дня його ухвалення чи складення у повному обсязі або у разі їх звернення вручаються під розписку безпосередньо в суді. Якщо копія рішення надіслана представникові, то вважається, що вона надіслана й особі, яку він представляє.

Судове рішення вважається врученим, у тому числі у разі повернення поштового відправлення, яке не вручено адресату з незалежних від суду причин, та у разі відсутності осіб, які беруть участь у справі, за адресою, повідомленою цими особами суду, або за адресою місцезнаходження (місця проживання), що зазначена в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців, чи для фізичних осіб, які не мають статусу підприємців, за адресою їх місця проживання чи місця перебування, яка зареєстрована у встановленому законом порядку.

4. Якщо справа розглядається судом за місцезнаходженням суб'єкта владних повноважень і він не був присутній у судовому засіданні під час проголошення судового рішення, суд не надсилає копії такого рішення, а лише повідомляє суб'єкту владних повноважень у порядку, передбаченому частиною першою статті 38 цього Кодексу, про можливість отримання копії судового рішення безпосередньо в суді";

59) частину четверту статті 170 після слів "зупиняє перебіг" доповнити словами "строку, встановленого судом для виконання судового рішення, а так само";

60) у статті 171-1:

назву доповнити словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

частину першу доповнити пунктом 4 такого змісту:

"4) рішень, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

частину другу після слів "Вищої ради юстиції" доповнити словами "а також рішення, дії чи бездіяльність Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

частину третю після слів "Вищої ради юстиції" доповнити

частину четверту після слів Вищої ради юстиції доповнити словами "а також рішень, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

у частині п'ятій:

пункт 1 після слів "Вищої ради юстиції" доповнити словами "рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

пункт 2 після слів "Вищої ради юстиції" та "Вищу раду юстиції" доповнити відповідно словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України" та "Вищу кваліфікаційну комісію суддів України";

частину шосту після слів "Вищої ради юстиції" доповнити словами "а також рішень, дій чи бездіяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

61) доповнити статтю 171-2 такого змісту:

"Стаття 171-2. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності

1. Адміністративна справа з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про притягнення до адміністративної відповідальності вирішується місцевими загальними судами як адміністративними судами протягом п'яти днів з дня відкриття провадження у справі. У виняткових випадках з урахуванням особливостей розгляду справи суд ухвалою може продовжити розгляд справи, але не більш як на п'ять днів.

2. Рішення місцевого загального суду як адміністративного суду у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності є остаточним і оскарженню не підлягає";

62) друге речення частини четвертої статті 172 виключити;

63) частину першу статті 180 викласти в такій редакції:

"1. Позовна заява про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності подається до Вищого адміністративного суду України. Право звернутися з такою позовною заявою має Голова Верховної Ради України, Перший заступник або заступник Голови Верховної Ради України. Рішення, прийняте за наслідками розгляду справи про дострокове припинення повноважень народного депутата України, є остаточним і оскарженню не підлягає";

64) главу 6 розділу III доповнити статтю 183-2 такого змісту:

"Стаття 183-2. Скорочене провадження

1. Скорочене провадження застосовується в адміністративних справах щодо:

1) зобов'язання суб'єкта владних повноважень вчинити певні дії щодо розгляду звернення, у тому числі інформаційного запиту, фізичної або юридичної особи;

2) оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг;

3) припинення за зверненням суб'єкта владних повноважень юридичних осіб чи фізичних осіб - підприємців у випадках, передбачених законом;

4) стягнення грошових сум, які ґрунтуються на рішеннях суб'єкта владних повноважень, щодо яких завершився встановлений цим Кодексом строк оскарження.

2. Суд може розглядати в порядку скороченого провадження

адміністративні справи щодо вимог, передбачених частиною першою цієї статті, якщо такі вимоги не стосуються прав, свобод, інтересів та обов'язків третіх осіб.

3. Про відкриття скороченого провадження суд виносить ухвалу, копія якої невідкладно надсилається відповідачу разом з копією позовної заяви та доданих до неї документів. В ухвалі в обов'язковому порядку зазначаються строк подання заперечення проти позову, порядок його подання, а також наслідки неподання такого заперечення. Відповідач у десятиденний строк з дня одержання такої ухвали та копій документів може подати заперечення проти позову та необхідні документи або заяву про визнання позову. Якщо справа розглядається судом за місцезнаходженням відповідача, то заперечення проти позову чи заява про визнання позову мають бути подані безпосередньо до канцелярії суду.

4. Суддя розглядає справу в порядку скороченого провадження одноособово, без проведення судового засідання та виклику осіб, які беруть участь у справі. За результатами розгляду справи у скороченому провадженні суддя, оцінивши повідомлені позивачем, відповідачем обставини, за наявності достатніх підстав приймає законне та обґрунтоване судове рішення. У разі недостатності повідомлених позивачем обставин або якщо за результатами розгляду поданого відповідачем заперечення суд прийде до висновку про неможливість ухвалення законного і обґрунтованого судового рішення без проведення судового засідання та виклику осіб, які беруть участь у справі, суд розглядає справу за загальними правилами цього Кодексу, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню.

5. Справа повинна бути розглянута у порядку скороченого провадження протягом таких строків:

1) не пізніше наступного дня з дня надходження до суду заяви відповідача про визнання позову;

2) не пізніше трьох днів з дня закінчення строку, передбаченого частиною третьою цієї статті, якщо до суду не було подано заперечення відповідача та за умови, що справа розглядається судом за місцезнаходженням відповідача;

3) не пізніше трьох днів - у разі якщо протягом семи днів з дня закінчення строку, передбаченого частиною третьою цієї статті, до суду не надійшло заперечення відповідача та за умови, що справа не розглядається судом за місцезнаходженням відповідача;

4) не пізніше п'яти днів з дня подання відповідачем заперечення проти позову.

6. У постанові, прийнятій у скороченому провадженні, зазначаються:

1) дата, час та місце її прийняття;

2) найменування адміністративного суду, прізвище та ініціали судді, який прийняв постанову;

3) ім'я (найменування) сторін;

4) предмет адміністративного позову;

5) положення закону, якими суд керувався і на підставі яких задоволено позов;

6) висновок суду про задоволення позову і по суті вимог;

7) розподіл судових витрат;

8) обов'язок відповідача виконати постанову негайно;

9) строк набрання постановою законної сили та порядок її оскарження.

7. Постанова складається та підписується у день її прийняття, а її копії не пізніше наступного дня надсилаються сторонам рекомендованим листом із повідомленням.

8. Постанова за результатами скороченого провадження може бути оскаржена сторонами в апеляційному порядку.

Постанова може бути оскаржена в апеляційному порядку також іншими особами у зв'язку з тим, що суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки.

Строк для подання апеляційної скарги стороною або іншою особою, яка брала участь у справі, обчислюється з моменту отримання копії постанови.

Апеляційні скарги у справах, передбачених пунктами 1, 2 частини першої цієї статті, розглядаються апеляційними судами в порядку письмового провадження.

9. Постанова, прийнята у скороченому провадженні, крім випадків її оскарження в апеляційному порядку, є остаточною.

10. У разі оскарження в апеляційному порядку постанови, прийнятої у скороченому провадженні, ухвала суду апеляційної інстанції по такій справі є остаточною і оскарженню не підлягає";

65) частину першу статті 185 доповнити словами "крім випадків, встановлених цим Кодексом";

66) текст статті 186 викласти в такій редакції:

"1. Апеляційна скарга подається до адміністративного суду апеляційної інстанції через суд першої інстанції, який ухвалив оскаржуване судове рішення. Копія апеляційної скарги одночасно надсилається особою, яка її подає, до суду апеляційної інстанції.

2. Апеляційна скарга на постанову суду першої інстанції подається протягом десяти днів з дня її проголошення. У разі застосування судом частини третьої статті 160 цього Кодексу, а також прийняття постанови у письмовому провадженні апеляційна скарга подається протягом десяти днів з дня отримання копії постанови.

Якщо суб'єкта владних повноважень у випадках та порядку, передбачених частиною четвертою статті 167 цього Кодексу, було повідомлено про можливість отримання копії постанови суду безпосередньо в суді, то десятиденний строк на апеляційне оскарження постанови суду обчислюється з наступного дня після закінчення п'ятиденного строку з моменту отримання суб'єктом владних повноважень повідомлення про можливість отримання копії постанови суду.

3. Апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції подається протягом п'яти днів з дня проголошення ухвали. Якщо ухвалу було постановлено у письмовому провадженні або без виклику особи, яка її оскаржує, апеляційна скарга подається протягом п'яти днів з дня отримання копії ухвали.

Якщо суб'єкта владних повноважень у випадках та порядку, передбачених частиною четвертою статті 167 цього Кодексу, було повідомлено про можливість отримання копії ухвали суду безпосередньо в суді, то п'ятиденний строк на апеляційне оскарження ухвали суду обчислюється з наступного дня після закінчення п'ятиденного строку з моменту отримання суб'єктом владних повноважень повідомлення про можливість отримання копії ухвали суду.

4. Апеляційна скарга, подана після закінчення строків, установлених цією статтею, залишається без розгляду, якщо суд апеляційної інстанції за заявою особи, яка її подала, не знайде підстав для поновлення строку, про що постановляється ухвала";

67) статтю 187 викласти в такій редакції:

"**Стаття 187.** Вимоги до апеляційної скарги

1. Апеляційна скарга подається у письмовій формі.

2. В апеляційній скарзі зазначаються:

1) найменування адміністративного суду апеляційної інстанції, до якого подається скарга;

2) ім'я (найменування), поштова адреса особи, яка подає апеляційну скаргу, а також номер засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

3) вимоги особи, яка подає апеляційну скаргу, до суду апеляційної інстанції;

4) обґрунтування вимог особи, яка подала апеляційну скаргу, із зазначенням того, у чому полягає неправильність чи неповнота дослідження доказів і встановлення обставин у справі та (або) застосування норм права;

5) у разі необхідності - клопотання особи, яка подає апеляційну скаргу, про витребування нових доказів, про виклик свідків тощо;

6) перелік матеріалів, які додаються.

3. В апеляційній скарзі зазначається, чи бажає особа взяти участь у судовому засіданні суду апеляційної інстанції, чи просить суд розглянути справу за її відсутності.

4. Якщо в апеляційній скарзі наводяться нові докази, які не були надані суду першої інстанції, то у ній зазначається причина, з якої ці докази не були надані.

5. Апеляційна скарга підписується особою, яка її подає, або її представником, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження, якщо цей документ не подавався раніше. В апеляційній скарзі зазначається дата її подання.

6. До апеляційної скарги додаються її копії відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі. До апеляційної скарги додається документ про сплату судового збору, а також копії доданих до неї письмових матеріалів відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі";

68) у статті 188:

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Суд першої інстанції через три дні після закінчення строку на подання апеляційної скарги надсилає її разом зі справою до адміністративного суду апеляційної інстанції";

доповнити частиною третьою такого змісту:

"3. Якщо подано апеляційну скаргу на ухвалу суду першої інстанції, яка не перешкоджає провадженню у справі, то суд першої інстанції, не зупиняючи провадження, направляє до адміністративного суду апеляційної інстанції апеляційну скаргу та копії матеріалів справи, що необхідні для розгляду такої скарги. Після закінчення апеляційного провадження всі матеріали цього провадження приєднуються до матеріалів адміністративної справи";

69) у статті 189:

після частини другої доповнити двома новими частинами такого змісту:

"3. Суддя-доповідач повертає апеляційну скаргу, подану після закінчення строків апеляційного оскарження, особі, яка її подала, якщо вона не порушує питання про поновлення цього строку.

4. Суддя-доповідач відмовляє у відкритті апеляційного провадження у справі, якщо:

1) справа не підлягає апеляційному розгляду у порядку адміністративного судочинства;

2) є ухвала про закриття апеляційного провадження у зв'язку з відмовою особи від апеляційної скарги;

3) є ухвала про відмову у задоволенні апеляційної скарги цієї особи або про відмову у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою".

У зв'язку з цим частину третю вважати частиною п'ятою;

доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. Копія ухвали про повернення апеляційної скарги або відмову у відкритті апеляційного провадження разом із поданими до

відмову у відкритті апеляційного провадження разом із доданими до скарги матеріалами направляються особі, яка подавала апеляційну скаргу, а апеляційна скарга залишається у справі. Іншим особам, які беруть участь у справі, надсилається копія відповідної ухвали";

70) у статті 190:

у частині першій:

у пункті 2 слова "разом з копіями заяви про апеляційне оскарження та" замінити словами "разом з копією";

пункт 7 після слова "провадження" доповнити словами "за наявними у справі матеріалами";

частину третю викласти в такій редакції:

"3. Після проведення підготовчих дій суддя-доповідач призначає справу до апеляційного розгляду";

71) у статті 195:

у частині другій слово "нові" виключити;

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

"3. Суд апеляційної інстанції може встановити нові обставини, якщо вони не встановлювалися судом першої інстанції у зв'язку із неправильним застосуванням норм матеріального права".

У зв'язку з цим частину третю вважати частиною четвертою;

72) доповнити статтю 195-1 такого змісту:

"Стаття 195-1. Строк розгляду апеляційної скарги

1. Апеляційна скарга на рішення суду першої інстанції має бути розглянута протягом одного місяця з дня постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження, а апеляційна скарга на ухвалу суду першої інстанції - протягом п'ятнадцяти днів з дня постановлення ухвали про відкриття апеляційного провадження.

2. У виняткових випадках апеляційний суд за клопотанням сторони та з урахуванням особливостей розгляду справи може продовжити строк розгляду справи, але не більш як на п'ятнадцять днів, про що постановляє ухвалу";

73) частину п'яту статті 196 викласти в такій редакції:

"5. Після закінчення перевірки підстав для апеляційного перегляду колегія суддів виходить до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення";

74) у статті 197:

назву доповнити словами "за наявними у справі матеріалами";

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Суд апеляційної інстанції може розглянути справу в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами, якщо справу може бути вирішено на основі наявних у ній доказів, у разі:

1) відсутності клопотань від усіх осіб, які беруть участь у справі, про розгляд справи за їх участю;

2) неприбуття жодної з осіб, які беруть участь у справі, у судові засідання, хоча вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання;

3) подання апеляційної скарги на рішення суду першої інстанції, які прийняті у порядку скороченого провадження за результатами розгляду справ, передбачених пунктами 1, 2 частини першої статті 183-2";

частини другу та третю після слів "письмового провадження" доповнити словами "за наявними у справі матеріалами";

75) пункти 3 та 6 частини першої статті 199 викласти в такій редакції:

"3) скасувати ухвалу суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направити справу для продовження розгляду";

"6) скасувати ухвалу суду і постановити нову ухвалу";

76) статтю 200 доповнити частиною другою такого змісту:

"2. Не може бути скасовано правильне по суті рішення суду з одних лише формальних міркувань";

77) пункт 4 частини першої статті 202 доповнити словами "а так само розгляд і вирішення справи неповноважним судом; участь в ухваленні постанови судді, якому було заявлено відвід на підставі обставин, які викликали сумнів у неупередженості судді, і заяву про його відвід визнано судом апеляційної інстанції обґрунтованою; ухвалення чи підписання постанови не тим суддею, який розглянув справу";

78) статтю 204 викласти в такій редакції:

"Стаття 204. Підстави для скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції

1. Підставами для скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції є:

1) неповне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи;

2) недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції вважає встановленими;

3) невідповідність висновків суду обставинам справи;

4) порушення норм матеріального чи процесуального права, які призвели до неправильного вирішення питання";

79) пункт 6 частини першої статті 205 викласти в такій редакції:

"6) скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції";

80) друге речення частини третьої статті 206 виключити;

81) пункт 4 частини першої статті 207 доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"встановленого судом строку для подання суб'єктом владних повноважень - відповідачем до суду першої інстанції звіту про виконання постанови, якщо вона вимагає вчинення певних дій";

82) частину першу статті 211 доповнити словами "крім випадків, передбачених цим Кодексом";

83) у частині другій статті 212 слова "одного місяця" замінити словами "двадцяти днів";

84) у статті 214:

частину другу викласти у такій редакції:

"2. Отримавши касаційну скаргу, оформлену відповідно до вимог статті 213 цього Кодексу, суддя-доповідач у дводенний строк вирішує питання про відкриття касаційного провадження, про що постановляє відповідну ухвалу, та витребує справу, яка має бути надіслана до суду касаційної інстанції протягом п'яти днів з дня отримання відповідної ухвали";

у пункті 4 частини четвертої слово "відхилення" замінити словами "відмову у задоволенні";

85) доповнити статтею 214-1 такого змісту:

"Стаття 214-1. Строки розгляду касаційної скарги

1. Касаційна скарга має бути розглянута протягом одного місяця з дня одержання судом касаційної інстанції адміністративної справи";

86) у статті 215:

пункт 4 частини першої після слів "письмового провадження" доповнити словами "за наявними у справі матеріалами";

частину третю викласти в такій редакції:

"3. Після проведення підготовчих дій суддя-дповідач призначає справу до касаційного розгляду у судовому засіданні чи у порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами";

87) у статті 222:

назву доповнити словами "за наявними у справі матеріалами";

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Суд касаційної інстанції може розглянути справу в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами у разі:

1) відсутності клопотань усіх осіб, які беруть участь у справі, про розгляд справи за їх участю;

2) неприбуття жодної з осіб, які беруть участь у справі, у судові засідання, хоча вони були належним чином повідомлені про дату, час і місце судового засідання";

частину другу після слів "письмового провадження" доповнити словами "за наявними у справі матеріалами";

88) у статті 227:

у частині першій слова "якою провадження у справі не закінчується" замінити словами "яка перешкоджає подальшому провадженню у справі";

у частині другій слова "матеріального чи процесуального права, які призвели або могли призвести до неправильного вирішення справи і не можуть бути усунені судом касаційної інстанції" замінити словами "процесуального права, які унеможливили встановлення фактичних обставин, що мають значення для правильного вирішення справи";

частину третю виключити;

89) пункт 4 частини першої статті 232 доповнити абзацом п'ятим такого змісту:

"встановленого судом строку для подання суб'єктом владних повноважень - відповідачем до суду першої інстанції звіту про виконання постанови, якщо вона вимагає вчинення певних дій";

90) доповнити статтею 232-1 такого змісту:

"Стаття 232-1. Порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи

1. Якщо касаційну скаргу на судові рішення було подано в установлені цим Кодексом строки, але вона надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи або коли строки на подання касаційної скарги у зв'язку з пропусшенням їх з поважних причин було поновлено або продовжено і особа, яка подала касаційну скаргу, не була присутня під час розгляду справи, суд касаційної інстанції розглядає таку скаргу за правилами, встановленими цією главою.

2. Залежно від обґрунтованості зазначеної в частині першій цієї статті скарги суд постановляє ухвалу або ухвалює постанову відповідно до статей 231 і 232 цього Кодексу. При цьому за наявності підстав може бути скасовано ухвалу або постанову суду

касаційної інстанції";

91) у статті 233 слово "касаційної" замінити словом "апеляційної";

92) главу 3 розділу IV викласти в такій редакції:

**"Глава 3
ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ
ВЕРХОВНИМ СУДОМ УКРАЇНИ**

Стаття 235. Перегляд судових рішень Верховним Судом України

1. Верховний Суд України переглядає судові рішення в адміністративних справах виключно з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

Стаття 236. Право на звернення про перегляд судових рішень

1. Сторони та інші особи, які беруть участь у справі, мають право подати заяву про перегляд судових рішень в адміністративних справах після їх перегляду в касаційному порядку.

2. Заява про перегляд судового рішення в адміністративних справах з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, може бути подана особою, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною.

3. Не може бути подана заява про перегляд ухвал суду касаційної інстанції, які не перешкоджають провадженню у справі. Заперечення проти таких ухвал можуть бути включені до заяви про перегляд судового рішення, ухваленого за наслідками касаційного провадження.

Стаття 237. Підстави для подання заяви
про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень в адміністративних справах може бути подана виключно з мотивів:

1) неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах;

2) встановлення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, порушення Україною міжнародних зобов'язань при вирішенні справи судом.

Стаття 238. Строки подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається протягом одного місяця з дня ухвалення судового рішення, щодо якого заявлено клопотання про перегляд, або з дня ухвалення судового рішення, на яке здійснюється посилання на підтвердження підстав, встановлених пунктом 1 частини першої статті 237 цього Кодексу, якщо воно ухвалено пізніше, але не пізніше одного року з дня ухвалення судового рішення, про перегляд якого подається заява.

2. Заява про перегляд судових рішень з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, може бути подана не пізніше одного місяця з дня, коли особі, на користь якої постановлено рішення міжнародною судовою установою, юрисдикція якої визнана Україною, стало відомо про набуття цим рішенням статусу остаточного.

Стаття 239. Вимоги до заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається у письмовій формі.

2. У заяві про перегляд судових рішень зазначаються:

1) найменування суду, до якого подається заява;

2) ім'я (найменування), поштова адреса особи, яка подає заяву, та осіб, які беруть участь у справі, а також їхні номери засобу зв'язку, адреса електронної пошти, якщо такі є;

3) конкретні різні за змістом судові рішення, в яких має місце неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;

4) обґрунтування необхідності перегляду судових рішень у зв'язку із ухваленням рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява подана з підстави, встановленої пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу;

5) вимоги особи, яка подає заяву;

6) у разі необхідності - клопотання;

7) перелік матеріалів, які додаються.

3. Заява підписується особою, яка її подає, або представником особи, який додає оформлений належним чином документ про свої повноваження.

Стаття 239-1. Порядок подання заяви про перегляд судових рішень

1. Заява про перегляд судових рішень подається до Верховного Суду України через Вищий адміністративний суд України. До заяви мають бути додані:

1) копії заяви відповідно до кількості осіб, які беруть участь у справі;

2) копії судових рішень, про перегляд яких подано заяву;

3) копії різних за змістом судових рішень, в яких має місце неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах;

4) копія рішення міжнародної судової установи, юрисдикція якої визнана Україною, якщо заява про перегляд судових рішень подається з підстав, установлених пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу.

2. До заяви додається документ про сплату судового збору. За подання і розгляд заяви з підстави, встановленої пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, судовий збір не сплачується.

Стаття 239-2. Перевірка Вищим адміністративним судом України відповідності заяви вимогам цього Кодексу

1. Заява про перегляд судового рішення, яка надійшла до Вищого адміністративного суду України, реєструється у день її надходження в порядку, встановленому частиною третьою статті 15-1 цього Кодексу, та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу.

2. Суддя-доповідач протягом трьох днів здійснює перевірку відповідності заяви вимогам цього Кодексу. У разі встановлення, що заяву подано без додержання вимог статей 239 та 239-1 цього Кодексу, заявник письмово повідомляється про недоліки заяви та строк, протягом якого він зобов'язаний їх усунути.

3. Якщо заявник усунув недоліки заяви в установлений строк, вона вважається поданою у день первинного її подання до Вищого адміністративного суду України.

4. Заява повертається заявнику, якщо:

1) заявник не усунув її недоліки протягом встановленого строку;

2) заяву подано особою, яка не наділена правом на подання такої заяви;

3) заяву подано від імені особи, яка не має повноважень на ведення справи;

4) є ухвала Вищого адміністративного суду України про відмову у допуску справи до провадження за наслідками її розгляду, прийнята з аналогічних підстав.

5. Повернення заяви з підстав, зазначених у частині четвертій цієї статті, не перешкоджає повторному зверненню у разі належного оформлення заяви або з інших підстав, ніж ті, які були предметом розгляду.

Стаття 240. Допуск Вищим адміністративним судом України справи до провадження

1. Вирішення питання про допуск справи до провадження здійснюється колегією у складі п'яти суддів Вищого адміністративного суду України, яка формується без участі суддів, що прийняли рішення, яке оскаржується, в порядку, встановленому частиною третьою статті 15-1 цього Кодексу.

2. Про допуск справи до провадження або відмову в такому допуску Вищий адміністративний суд України протягом п'ятнадцяти днів з дня надходження заяви постановляє ухвалу. Ухвала постановляється без виклику осіб, які беруть участь у справі. Ухвала про допуск справи до провадження або про відмову в такому допуску повинна бути обґрунтованою.

3. Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами надсилається до Верховного Суду України протягом п'яти днів з дня її постановлення. Копія ухвали про допуск справи надсилається разом із копією заяви особам, які беруть участь у справі, а в разі відмови у допуску - особі, яка подала заяву.

Стаття 240-1. Підготовка справи до розгляду у Верховному Суді України

1. Ухвала про допуск справи до провадження разом із заявою про перегляд судового рішення та доданими до неї документами реєструється у день її надходження в порядку, встановленому частиною третьою статті 15-1 цього Кодексу, та не пізніше наступного дня передається судді-доповідачу. Суддя-доповідач протягом трьох днів постановляє ухвалу про призначення справи до розгляду та надсилає її копії особам, які беруть участь у справі.

2. Суддя-доповідач протягом п'ятнадцяти днів з дня відкриття провадження здійснює підготовку справи до розгляду Верховним Судом України, для чого:

1) виносить ухвалу про витребування матеріалів справи та направляє її до відповідного суду;

2) визначає порядок розгляду справи (у відкритому судовому засіданні або в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами);

3) вирішує питання про зупинення виконання відповідних судових рішень;

4) доручає відповідним фахівцям науково-консультативної ради при Верховному Суді України підготувати науковий висновок щодо норми матеріального права, яка неоднаково застосована судом (судами) касаційної інстанції у подібних правовідносинах;

5) визначає органи державної влади, представники яких можуть дати пояснення в суді щодо суті правового регулювання цієї норми закону та дає розпорядження про їх виклик до суду;

6) здійснює інші заходи, необхідні для вирішення питання про усунення розбіжностей у застосуванні норми матеріального права.

3. За результатами проведення підготовчих дій суддя-доповідач готує доповідь та постановляє ухвалу про закінчення підготовки та призначення справи до розгляду Верховним Судом України.

Стаття 241. Порядок розгляду справи Верховним Судом України

1. Справа розглядається Верховним Судом України на його засіданні.

2. Засідання Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин суддів від складу Верховного Суду України, визначеного законом.

3. Відкриття судового засідання, роз'яснення перекладачеві його прав та обов'язків, оголошення складу суду і роз'яснення

ного права та обов'язків, стосовно складу суду та розподілу прав відводу здійснюються відповідно до вимог глави 3 розділу III цього Кодексу.

4. Після проведення процесуальних дій, зазначених у частині третій цієї статті, та розгляду клопотань осіб, які беруть участь у справі, суддя-доповідач доповідає в необхідному обсязі зміст вимог, викладених у заяві, яка надійшла до Верховного Суду України, та результати проведених ним підготовчих дій.

5. Особа, яка подала заяву до Верховного Суду України, та особи, що приєдналися до неї, у разі їх прибуття у судові засідання мають право надати пояснення по суті заявлених вимог. Якщо такі заяви подали обидві сторони, першим дає пояснення позивач. Для з'ясування сутності норми матеріального права, яка неоднаково застосована, можуть заслуховуватися пояснення представників органів державної влади.

6. Неприбуття сторін або інших осіб, які беруть участь у справі і належним чином повідомлені про дату, час і місце розгляду справи, для участі у судовому засіданні не перешкоджає судовому розгляду справи.

7. Після закінчення заслуховування пояснень осіб, зазначених у частині п'ятій цієї статті, суд виходить до нарадчої кімнати для ухвалення судового рішення.

8. Строк розгляду справи Верховним Судом України не може перевищувати одного місяця з дня відкриття провадження у справі.

Стаття 242. Повноваження Верховного Суду України

1. За наслідками розгляду справи більшістю голосів від складу суду приймається одна з таких постанов:

про повне або часткове задоволення заяви;

про відмову в задоволенні заяви.

2. Судді, які не погоджуються з постановою, можуть висловити окрему думку, що додається до постанови.

3. Постанова Верховного Суду України є остаточною і оскарженню не підлягає, крім випадку, встановленого пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу.

Стаття 243. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви

1. Суд задовольняє заяву у разі наявності однієї з підстав, передбачених статтею 237 цього Кодексу.

2. Якщо суд установить, що судові рішення у справі, яка переглядається, є незаконним, він скасовує його повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

3. Якщо судові рішення у справі переглядається з підстави, визначеної пунктом 2 частини першої статті 237 цього Кодексу, суд скасовує оскаржуване рішення повністю або частково і направляє справу на новий розгляд до суду, який виніс оскаржуване рішення.

4. Постанова Верховного Суду України про задоволення заяви повинна бути вмотивованою.

Стаття 244. Постанова Верховного Суду України про відмову в задоволенні заяви

1. Верховний Суд України відмовляє в задоволенні заяви, якщо обставини, які стали підставою для перегляду справи, не підтвердилися.

2. Постанова про відмову в задоволенні заяви повинна бути вмотивованою.

Стаття 244-1. Повідомлення про ухвалення рішення та його виготовлення

1. Постанова Верховного Суду України повинна бути виготовлена та направлена особам, які беруть участь у справі, не пізніше п'яти

днів з дня закінчення розгляду справи.

Стаття 244-2. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України

1. Рішення Верховного Суду України, прийняте за результатами розгляду заяви про перегляд судового рішення з мотивів неоднакового застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права у подібних правовідносинах, є обов'язковим для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить зазначені норми права, та для всіх судів України. Суди зобов'язані привести свою судову практику у відповідність з рішенням Верховного Суду України.

2. Невиконання судових рішень тягне за собою відповідальність, установлену законом";

93) у статті 254:

частину третю викласти в такій редакції:

"3. У разі подання апеляційної скарги судові рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті апеляційного провадження або набрання законної сили рішенням за наслідками апеляційного провадження";

частину п'яту доповнити словами "а якщо їх було прийнято за наслідками розгляду у письмовому провадженні, - через п'ять днів після направлення їх копій особам, які беруть участь у справі";

у частині шостій слово "проголошення" замінити словом "постановлення";

94) у статті 256:

частину першу доповнити абзацом дев'ятим такого змісту:

"Негайно також виконуються постанови суду, прийняті в порядку скороченого провадження";

частину четверту викласти у такій редакції:

"4. Ухвала суду за результатами розгляду заяви про звернення постанови до негайного виконання набирає законної сили з моменту проголошення, однак її може бути оскаржено у загальному порядку";

95) статтю 258 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"2. Виконавчий лист видається судом першої інстанції. Якщо за результатами перегляду справи суд апеляційної чи касаційної інстанції залишить прийняте по суті позовних вимог рішення без змін, ухвалить нове судові рішення по суті позовних вимог чи змінить судові рішення, то виконавчий лист видається судом апеляційної чи касаційної інстанції, за умови, що заява особи про видачу виконавчого листа надійшла до моменту повернення адміністративної справи до суду першої інстанції".

У зв'язку з цим частину другу вважати частиною третьою;

96) у статті 262:

частину першу доповнити новим першим реченням такого змісту:

"1. Мирова угода, укладена між сторонами в адміністративній справі, подається в письмовій формі до суду, який ухвалив рішення у справі";

частину третю після слів "про визнання мирової угоди" доповнити словами "між сторонами у справі";

97) у статті 263:

частину першу після слів "адміністративного суду" доповнити словами "першої інстанції, незалежно від того, суд якої інстанції видав виконавчий лист", а після слів "із поданням, а" доповнити словами "особа, яка бере участь у справі, та";

частину другу доповнити реченням такого змісту: "У разі прийняття рішення про відстрочення чи розстрочення виконання постанови в адміністративній справі суд змінює строк подання суб'єктом владних повноважень звіту про виконання такої постанови";

98) частину першу статті 265 після слів "скасувавши судове рішення" доповнити словами "(визнавши його нечинним або таким, що втратило законну силу)";

99) у статті 267:

частину другу викласти у такій редакції:

"2. За наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання постанови суду або у разі неподання такого звіту суддя своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту та накласти на винну посадову особу, відповідальну за виконання постанови, штраф у розмірі від ста до трьохсот мінімальних заробітних плат";

після частини другої доповнити дев'ятьма новими частинами такого змісту:

"3. Якщо обов'язок виконати постанову лежить на колегіальному органі, але звіт про її виконання не подано або з вини цього органу постанову не виконується, штраф накладається на керівника цього органу.

4. Половина суми штрафу стягується на користь позивача, інша половина - до Державного бюджету України.

5. Питання про накладення штрафу вирішується за клопотанням позивача або за ініціативою судді у судовому засіданні з повідомленням сторін. Неприбуття у судові засідання сторін, які були належним чином повідомлені, не перешкоджає розгляду цього питання.

6. Суддя за клопотанням органу чи посадової особи, відповідальних за виконання постанови, на підставі відповідних доказів зменшує розмір штрафу на користь Державного бюджету України за невиконання або неналежне виконання постанови на суму штрафу, який було накладено за ці ж дії державним виконавцем відповідно до законодавства про виконавче провадження.

7. Ухвала суду про накладення штрафу, що набрала законної сили, направляється для виконання до державної виконавчої служби. З наступного дня після набрання ухвалою законної сили на суму заборгованості без додаткового рішення суду нараховується пеня у розмірі трьох відсотків річних з урахуванням індексу інфляції.

8. Сплата штрафу не звільняє від обов'язку виконати постанову суду і подати звіт про її виконання. Повторне невиконання цього обов'язку тягне за собою застосування наслідків, установлених частинами першою і другою цієї статті, але розмір нового штрафу при цьому збільшується на суму штрафу, який було або мало бути сплачено за попередньою ухвалою.

9. Особа-позивач, на користь якої ухвалено постанову суду, має право подати до суду першої інстанції заяву про визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, що вчинені суб'єктом владних повноважень - відповідачем на виконання такої постанови суду або на порушення прав позивача, підтверджених такою постановою суду.

Таку заяву може бути подано протягом десяти днів з дня, коли позивач дізнався або повинен був дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів, але не пізніше дня завершення строку пред'явлення до виконання виконавчого листа, виданого за відповідною судовою постановою.

Заява підлягає розгляду та вирішенню у судовому засіданні із повідомленням осіб, які беруть участь у справі, протягом десяти днів з дня її отримання. Неприбуття у судові засідання осіб, які були належним чином повідомлені, не перешкоджає розгляду такої заяви.

10. За відсутності обставин протиправності відповідних рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень -

відповідача та порушення ним прав, свобод, інтересів особи-позивача, а так само якщо заяву подано із порушенням правил, що передбачені частинами першою і другою цієї статті, суд залишає заяву без задоволення. У разі наявності підстав для задоволення заяви суд ухвалює одну із постанов, що передбачені частиною другою статті 162 цього Кодексу.

Така постанова може бути оскаржена лише в апеляційному порядку.

11. Окремі ухвали, а також ухвали щодо накладення штрафу, постановлені відповідно до цієї статті, можуть бути оскаржені лише в апеляційному порядку".

У зв'язку з цим частину третю вважати частиною дванадцятою.

3.8. У Законі України "Про прокуратуру" (1789-12) (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., N 53, ст. 793; 2001 р., N 44, ст. 233):

1) у статті 36-1:

абзац четвертий частини третьої викласти в такій редакції:

"внесення апеляційної, касаційної скарги на судові рішення або заяви про їх перегляд за нововиявленими обставинами, заяви про перегляд Верховним Судом України судового рішення";

у частині четвертій слова "касаційного подання" замінити словами "апеляційної чи касаційної скарги, заяви про перегляд судових рішень Верховним Судом України, заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами";

2) у статті 37:

у назві слова "апеляційне, касаційне подання" замінити словами "апеляційна, касаційна скарга";

у частині першій слова "апеляційного, касаційного і окремого подання" замінити словами "апеляційної, касаційної скарги";

3) у статті 40:

у назві слова "апеляційного, касаційного та окремого подання" замінити словами "апеляційної, касаційної скарги";

у частині першій слова "Апеляційне, касаційне і окреме подання" замінити словами "Апеляційна, касаційна скарга";

частину другу викласти в такій редакції:

"Генеральний прокурор України, прокурори Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя і прирівняні до них прокурори, їх заступники мають право: відкликати із суду кримінальну справу, по якій обвинувачений не відданий до суду; відкликати або відмовитися від апеляційної, касаційної скарги, внесеної ним або нижчестоящим прокурором".

3.9. У статті 8 Закону України "Про оплату праці" (108/95-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., N 17, ст. 121; 1997 р., N 11, ст. 89):

у частині другій слова "крім випадку, передбаченого" замінити словами "крім випадків, передбачених частиною третьою цієї статті, та";

доповнити частиною третьою такого змісту:

"Умови розміру оплати праці суддів визначаються законом".

3.10. У частині четвертій статті 20 Закону України "Про Конституційний Суд України" (422/96-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., N 49, ст. 272) слова "з висуванням інших кандидатур" виключити.

3.11. У Законі України "Про Вищу раду юстиції" (22/98-ВР) (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 25, ст. 146; 2004 р., N 29, ст. 369; 2006 р., N 35, ст. 299; 2009 р., N 49, ст. 731; 2010 р., N 26, ст. 272):

1) частину першу статті 3 доповнити пунктом 1-1 такого змісту:

"1-1) за поданням відповідної ради суддів призначає суддів на посади голови суду, заступника голови суду та звільняє їх з цих посад";

2) у статті 6:

після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"У разі якщо відповідно до цього Закону на посаду члена Вищої ради юстиції має бути призначений суддя, він призначається з числа суддів, обраних на посаду судді безстроково".

У зв'язку з цим частини другу і третю вважати відповідно частинами третьою і четвертою;

у частині третій слова "частини першої" замінити словами "частин першої та другої";

3) частину першу статті 8 доповнити реченням такого змісту: "Два із трьох членів Вищої ради юстиції, що призначаються Верховною Радою України, повинні бути суддями";

4) статтю 9 доповнити реченням такого змісту: "Два із трьох членів Вищої ради юстиції, що призначаються Президентом України, повинні бути суддями";

5) частину першу статті 10 після слова "визначаються" доповнити словами "з числа суддів";

6) у статті 11:

доповнити новою частиною першою такого змісту:

"З'їзд адвокатів України призначає трьох членів Вищої ради юстиції, один з яких призначається з числа суддів".

У зв'язку з цим частини першу - третю вважати відповідно частинами другою - четвертою;

частину другу доповнити словами "крім вимог до кандидатів на посаду члена Вищої ради юстиції, встановлених частиною першою цієї статті";

7) у статті 12:

доповнити новою частиною першою такого змісту:

"З'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ призначає трьох членів Вищої ради юстиції, один з яких призначається з числа суддів".

У зв'язку з цим частини першу - третю вважати відповідно частинами другою - четвертою;

частину другу доповнити словами "крім вимог до кандидатів на посаду члена Вищої ради юстиції, встановлених частиною першою цієї статті";

8) у статті 13:

доповнити новою частиною першою такого змісту:

"Всеукраїнська конференція працівників прокуратури призначає двох членів Вищої ради юстиції, один з яких призначається з числа суддів".

У зв'язку з цим частини першу - п'яту вважати відповідно частинами другою - шостою;

частину другу доповнити словами "крім вимог до кандидатів на посаду члена Вищої ради юстиції, встановлених частиною першою цієї статті";

9) абзац другий частини першої статті 19 викласти в такій редакції:

"з питань призначення суддів на посади та звільнення їх з посад";

10) частину першу статті 27 доповнити пунктами 2-1, 2-2, 6-1 і 6-2 такого змісту:

"2-1) рішення про призначення суддів на посади голови суду, заступника голови суду;

2-2) рішення про звільнення суддів з посад голови суду, заступника голови суду";

"6-1) рішення у скарзі на результати кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді;

6-2) рішення у скарзі на відмову в рекомендуванні для обрання кандидатом на посаду судді безстроково";

11) у частині першій статті 29 слова "кваліфікаційної комісії суддів" замінити словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

12) доповнити статтями 29-1, 29-2 і 32-1 такого змісту:

"Стаття 29-1. Призначення суддів на посади голови суду, заступника голови суду

Вища рада юстиції призначає суддів на посади голови суду, заступника голови суду в порядку, встановленому Законом України "Про судоустрій і статус суддів".

Кандидатури на посади голови суду, заступника голови суду вносяться до Вищої ради юстиції за поданням відповідної ради суддів та розглядаються на засіданні Вищої ради юстиції персонально. Під час такого засідання Вищої ради юстиції з кандидатом проводиться співбесіда.

Рішення про призначення на посаду голови суду, заступника голови суду приймається за результатами розгляду кандидатури на засіданні Вищої ради юстиції відкритим голосуванням. Рішення про призначення судді на посаду голови суду, заступника голови суду вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини членів Вищої ради юстиції від її конституційного складу.

Вимоги до оформлення документів про призначення судді на посаду голови суду, заступника голови суду, а також порядок підготовки та розгляду зазначеного питання у Вищій раді юстиції затверджуються актами Вищої ради юстиції.

Стаття 29-2. Розгляд Вищою радою юстиції скарг на рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, прийнятих у процесі призначення чи обрання суддів на посаду

До Вищої ради юстиції можуть бути оскаржені рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо:

1) встановлення результатів кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді;

2) відмови у рекомендуванні для обрання кандидатом на посаду судді безстроково.

Скаргу на рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути подано до Вищої ради юстиції не пізніше одного місяця з наступного дня після його прийняття.

Скарга на рішення, зазначене у пункті 1 частини першої цієї статті, може бути подана кандидатом на посаду судді, який складав кваліфікаційний іспит і не погоджується з його результатами, а на рішення, зазначене у пункті 2 частини першої цієї статті, - кандидатом на посаду судді, якому відмовлено у рекомендуванні кандидатом для обрання на посаду судді безстроково.

Скарга розглядається Вищою радою юстиції протягом одного місяця з дня її надходження після перевірки, проведеної членом Вищої ради юстиції.

У результаті розгляду скарги Вища рада юстиції за наявності для цього підстав може:

1) задовольнити скаргу, скасувавши рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про встановлення результатів кваліфікаційного іспиту кандидата на посаду судді, який подав скаргу, та зобов'язавши Вищу кваліфікаційну комісію суддів України повторно провести кваліфікаційний іспит цього кандидата;

2) задовольнити скаргу, скасувавши рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо відмови у рекомендуванні судді для обрання кандидатом на посаду судді безстроково та зобов'язавши Вищу кваліфікаційну комісію суддів України прийняти нове рішення;

3) залишити скаргу без задоволення, а рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України без змін.

На засідання Вищої ради юстиції запрошується кандидат на посаду судді, який подав скаргу, та представник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Їх неявка з будь-яких причин не перешкоджає розгляду скарги";

"Стаття 32-1. Звільнення суддів з посад голови суду, заступника голови суду

Вища рада юстиції звільняє з посад голову суду, заступника голови суду в порядку, встановленому Законом України "Про судоустрій і статус суддів".

Питання про звільнення з посад голови суду, заступника голови суду розглядається за поданням ради відповідних спеціалізованих судів на засіданні Вищої ради юстиції, на яке запрошується голова суду, заступник голови суду, якого пропонується звільнити з посади. У разі неможливості взяти участь у засіданні Вищої ради юстиції з поважних причин голова суду, заступник голови суду, питання стосовно якого розглядається, може надати письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи. Письмові пояснення голови суду, заступника голови суду оголошуються на засіданні Вищої ради юстиції в обов'язковому порядку. Повторне нез'явлення голови суду, заступника голови суду, питання стосовно якого розглядається, є підставою для розгляду справи за його відсутності.

Рішення про звільнення з посади голови суду, заступника голови суду вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало більше половини членів Вищої ради юстиції від її конституційного складу.

Вимоги до оформлення документів про звільнення з посади голови суду, заступника голови суду, а також порядок підготовки та розгляду зазначеного питання у Вищій раді юстиції затверджуються актами Вищої ради юстиції";

13) пункт 1 частини першої статті 30 викласти в такій редакції:

"1) Вища кваліфікаційна комісія суддів України";

14) у статті 32:

у частині першій слова "кваліфікаційною комісією" замінити словами "Вищою кваліфікаційною комісією суддів України";

після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

"Суддя, справа якого розглядається, та/або його представник мають право надавати пояснення, ставити запитання учасникам засідання, висловлювати заперечення, заявляти клопотання і відводи".

У зв'язку з цим частини четверту і п'яту вважати відповідно частинами п'ятою і шостою;

доповнити частиною сьомою такого змісту:

"Якщо в процесі розгляду питання про звільнення судді за особливих обставин Вища рада юстиції дійде висновку про відсутність підстав для звільнення судді, проте вчинені суддею дії можуть мати наслідком дисциплінарну відповідальність, Вища рада

юстиції може прийняти рішення про притягнення суддів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів до дисциплінарної відповідальності, а щодо інших суддів - про направлення матеріалів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

15) пункт 4 частини першої статті 34 викласти в такій редакції:

"4) Вища кваліфікаційна комісія суддів України";

16) у статті 37:

частину другу викласти в такій редакції:

"Вища рада юстиції може накладати на цих суддів дисциплінарне стягнення - догану";

у частині третій слова "та направити це рішення до органу, який призначив чи обрав суддю" замінити словами "та про внесення подання про звільнення цього судді з посади до органу, який його призначив чи обрав";

17) частину четверту статті 42 доповнити реченням такого змісту: "Суддя, стосовно якого розглядається питання про дисциплінарну відповідальність, та/або його представник мають право надавати пояснення, ставити запитання учасникам засідання, висловлювати заперечення, заявляти клопотання і відводи";

18) у статті 46:

у частині першій слова "кваліфікаційної комісії" замінити словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

у частині четвертій слова "кваліфікаційних комісій" замінити словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України";

у пунктах 2 та 3 частини п'ятої слова "відповідної кваліфікаційної комісії" замінити словами "Вищої кваліфікаційної комісії суддів України".

3.12. Статтю 22-3 Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" (1977-12) (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 2-3, ст. 20; 2004 р., N 14, ст. 198; 2010 р., N 8, ст. 59) доповнити абзацом сьомим такого змісту:

"час роботи на посадах науково-викладацького складу Національної школи суддів України".

3.13. Пункт 10 частини першої статті 34 Закону України "Про виконавче провадження" (606-14) (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 24, ст. 207; 2003 р., N 5, ст. 46; 2004 р., N 6, ст. 37) викласти в такій редакції:

"10) внесення прокурором касаційної скарги на рішення суду або заяви до Верховного Суду України про перегляд судових рішень".

3.14. У частині другій статті 5 Закону України "Про статус народного депутата України" (2790-12) (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., N 42, ст. 212):

абзац другий доповнити реченням такого змісту: "За дорученням Голови Верховної Ради України до суду з питання дострокового припинення повноважень народного депутата також може звернутися Перший заступник чи заступник Голови Верховної Ради України";

абзац четвертий доповнити реченням такого змісту: "Верховна Рада України своїм рішенням також може зобов'язати звернутися до суду з питання про дострокове припинення повноважень народного депутата Першого заступника чи заступника Голови Верховної Ради України".

3.15. У Законі України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців" (755-15) (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., N 31-32, ст. 263 із наступними змінами):

1) частину другу статті 7 після абзацу одинадцятого доповнити новим абзацом такого змісту:

"забезпечує безперешкодний доступ судам загальної юрисдикції

до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та спільно з Державною судовою адміністрацією України встановлює порядок надання таких відомостей".

У зв'язку з цим абзац дванадцятий вважати абзацом тринадцятим;

2) доповнити статтею 22-1 такого змісту:

"Стаття 22-1. Надання доступу до Єдиного державного реєстру судам загальної юрисдикції

1. Судам загальної юрисдикції на безоплатній основі надається безперешкодний доступ до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

2. Доступ суду до відомостей про юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців забезпечується шляхом безоплатного підключення суду до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

3. Використання судом інформації здійснюється у формі спеціального витягу, що формується суддею, який здійснює розгляд справи, підписується ним з обов'язковим зазначенням дати і часу його формування та мети отримання таких відомостей і долучається до матеріалів справи.

4. Суду забороняється надавати іншим особам за їх зверненням відомості Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців.

5. Відповідальність за організацію доступу суду до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців та контроль за дотриманням вимог щодо захисту інформації здійснює керівник апарату суду.

6. Порядок доступу суду до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців визначається положенням, що затверджується спеціально уповноваженим органом з питань державної реєстрації за погодженням з Державною судовою адміністрацією України".

3.16. У пункті 3 розділу II "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо недопущення зловживань правом на оскарження" (2181-17) (Відомості Верховної Ради України, 2010 р., N 26, ст. 272) слова "апеляційні скарги" виключити.

Розділ XIII **ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ**

1. Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ утворюється з 1 жовтня 2010 року та розпочинає свою діяльність з 1 листопада 2010 року. До початку діяльності цього суду його повноваження здійснюють відповідні судові палати Верховного Суду України.

2. Касаційні скарги (подання) на рішення загальних судів у кримінальних і цивільних справах, подані до Верховного Суду України до 15 жовтня 2010 року і призначені (прийняті) ним до касаційного розгляду, розглядаються Верховним Судом України в порядку, який діяв до набрання чинності цим Законом.

Касаційні скарги (подання) на рішення загальних судів у кримінальних і цивільних справах, подані до Верховного Суду України після 15 жовтня 2010 року, передаються ним до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Кримінальні справи, які до набрання чинності цим Законом були призначені до судового розгляду апеляційними судами як судами першої інстанції, розглядаються цими судами. Оскарження судових рішень, прийнятих за результатами такого розгляду, а також судових рішень у кримінальних справах, які ухвалені апеляційними судами у першій інстанції до набрання чинності цим Законом і не набрали законної сили, здійснюється в касаційному порядку з урахуванням пунктів 1 і 2 цього розділу щодо суду, який здійснює касаційне провадження.

Кримінальні справи, що надійшли до апеляційних судів для розгляду у першій інстанції і не були призначені до судового розгляду на день набрання чинності цим Законом, передаються для розгляду відповідним районним, районним у місті, міським та міськрайонним судам з урахуванням територіальної підсудності.

Подання (заяви) про перегляд судових рішень у порядку виключного провадження з підстави, передбаченої пунктом 1 частини першої статті 400-4 Кримінально-процесуального кодексу України (1003-05), подані до Верховного Суду України до 15 жовтня 2010 року, розглядаються Верховним Судом України, а подані до Верховного Суду України після 15 жовтня 2010 року - передаються ним до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ.

Клопотання про перегляд судових рішень у порядку виключного провадження з підстав, передбачених пунктами 2 і 3 частини першої статті 400-4 Кримінально-процесуального кодексу України (1003-05), подані до Верховного Суду України до набрання чинності цим Законом, розглядаються в порядку, що діяв до набрання чинності цим Законом.

Судові рішення, прийняті судами першої інстанції до набрання чинності цим Законом, набирають законної сили та можуть бути оскаржені в апеляційному порядку протягом строків, що діяли до набрання чинності цим Законом.

Судові рішення, прийняті судами апеляційної інстанції до набрання чинності цим Законом, набирають законної сили та можуть бути оскаржені в касаційному порядку протягом строків, що діяли до набрання чинності цим Законом.

3. Встановлений статтею 80 цього Закону порядок переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду не поширюється на суддів Верховного Суду України, які на день набрання чинності цим Законом здійснюють судочинство у цивільних, кримінальних, адміністративних і господарських справах, та суддів військової колегії Верховного Суду України.

Судді Верховного Суду України, які на день набрання чинності цим Законом здійснюють судочинство у цивільних, кримінальних справах, за їх згодою переводяться до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ на підставі заяви про переведення за рішенням органу, який їх обрав чи призначив. Такі судді Верховного Суду України за їх бажанням також можуть бути переведені до апеляційних чи місцевих судів загальної юрисдикції на підставі заяви про переведення за рішенням органу, який їх обрав чи призначив.

Судді Верховного Суду України, які на день набрання чинності цим Законом здійснюють судочинство в адміністративних, господарських справах, за їх згодою переводяться відповідно до Вищого адміністративного суду України, Вищого господарського суду України на підставі заяви про переведення за рішенням органу, який їх обрав чи призначив. Такі судді Верховного Суду України за їх бажанням також можуть бути переведені відповідно до апеляційних чи місцевих адміністративних судів, апеляційних чи місцевих господарських судів на підставі заяви про переведення за рішенням органу, який їх обрав чи призначив.

Судді Верховного Суду України, переведені до вищих спеціалізованих судів чи інших судів загальної юрисдикції, прирівнюються за статусом, у тому числі за рівнем грошового, соціально-побутового забезпечення, до суддів Верховного Суду України.

У разі недостатності у відповідному суді вакансій, необхідних для переведення суддів Верховного Суду України, кількість таких вакансій підлягає збільшенню в порядку, встановленому цим Законом, для забезпечення переведення суддів Верховного Суду України.

Судді Верховного Суду України, не переведені до вищих спеціалізованих судів чи інших судів загальної юрисдикції, здійснюють свої повноваження до звільнення з посади відповідно до частини п'ятої статті 126 Конституції України (254к/96-ВР). Після звільнення таких суддів їх вакантні посади не заповнюються і підлягають скороченню до кількості посад суддів, визначеної цим Законом.

Кворум для прийняття рішення Верховним Судом України до моменту скорочення його складу до кількості суддів, установленої цим Законом, визначається, виходячи з кількості суддів, які обіймають свої посади у Верховному Суді України на момент прийняття рішення.

4. Військові суди ліквідуються з 15 вересня 2010 року. Після набрання чинності цим Законом військові суди гарнізонів, апеляційні військові суди регіонів, апеляційний суд Військово-Морських Сил розглядають лише ті справи, провадження в яких було відкрито. Розгляд таких справ здійснюється в терміни, визначені відповідним процесуальним кодексом, але не пізніше 15 вересня 2010 року.

Справи, провадження в яких не було відкрито, передаються до 15 вересня 2010 року головою відповідного військового суду голові відповідного апеляційного суду Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя з урахуванням територіальної підсудності.

Судді військових судів гарнізонів, апеляційних військових судів регіонів, апеляційного суду Військово-Морських Сил переводяться за їх згодою до місцевих або апеляційних судів, крім спеціалізованих, на підставі заяви про переведення за рішенням органу, який їх обрав чи призначив, зі звільненням їх з військової служби. Такі судді за їх згодою також можуть бути звільнені в установленому порядку з посади судді і направлені для подальшого проходження військової служби до Збройних Сил України, інших військових формувань.

Судді Військової судової колегії Верховного Суду України за їх згодою переводяться до Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ або до інших судів у порядку, встановленому пунктом 3 цього розділу, зі звільненням їх з військової служби. Такі судді за їх згодою також можуть бути звільнені в установленому порядку з посади судді і направлені для подальшого проходження військової служби до Збройних Сил України, інших військових формувань.

Суддям військових судів гарнізонів, апеляційних військових судів регіонів, апеляційного суду Військово-Морських Сил, Військової судової колегії Верховного Суду України:

які звільнені з військової служби, виплачується грошова допомога при звільненні з військової служби в порядку і розмірі, встановлених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" (2011-12);

які звільнені з посади судді і направлені для дальшого проходження військової служби до Збройних Сил України, інших військових формувань, виплачується вихідна допомога при виході судді у відставку в порядку і розмірі, встановлених цим Законом;

які звільнені з військової служби при одночасному виході у відставку з посади судді, на їх вибір виплачується грошова допомога при звільненні з військової служби в порядку і розмірі, встановлених Законом України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" (2011-12), чи вихідна допомога при виході судді у відставку в порядку і розмірі, встановлених цим Законом.

5. Голови судів та їх заступники, призначені на посади голови суду або заступника голови суду до набрання чинності цим Законом, здійснюють повноваження голови суду, заступника голови суду до закінчення строку, на який їх призначено.

Судді, які виконують обов'язки голови суду, у разі відсутності останнього, продовжують виконувати такі обов'язки до призначення голови суду в порядку, встановленому цим Законом.

Голови судів та їх заступники, призначені до набрання чинності цим Законом, термін повноважень яких спливає після набрання чинності цим Законом, продовжують здійснювати свої повноваження до призначення голів судів та їх заступників у порядку, встановленому цим Законом.

У разі якщо суддя на день набрання чинності цим Законом займав адміністративну посаду, яка не передбачена цим Законом, за ним зберігаються умови матеріального, соціально-побутового та медичного забезпечення за адміністративною посадою, що

медичного обслуговування за адміністративною посадою, що ліквідована, до закінчення строку, на який його було призначено.

Секретарі судових палат апеляційних судів, секретарі судових палат вищих спеціалізованих судів призначаються на посаду в порядку, встановленому цим Законом.

6. Не пізніше п'ятнадцяти днів з дня набрання чинності цим Законом у всіх судах загальної юрисдикції проводяться збори суддів з метою висунення кандидатів у делегати на відповідну конференцію суддів. Одночасно з висуненням кандидатів на конференцію суддів загальних судів збори суддів апеляційних судів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя обирають по одному представнику до складу організаційного бюро з проведення першої конференції суддів загальних судів з числа суддів цього суду, виходячи з досвіду роботи кандидатів та їх авторитету.

Пропозиції щодо кандидатів у делегати на конференцію суддів загальних судів подаються місцевими судами до апеляційних судів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, які після закінчення строку, передбаченого абзацом першим цього пункту, передають їх разом із своїми пропозиціями щодо кандидатів у делегати на конференцію суддів загальних судів представнику організаційного бюро з проведення першої конференції суддів загальних судів, обраному відповідним апеляційним судом.

Пропозиції щодо кандидатів у делегати на конференцію суддів адміністративних, господарських судів подаються безпосередньо до ради суддів відповідно адміністративних, господарських судів.

Перед проведенням першої конференції суддів загальних судів проводиться перше засідання організаційного бюро з проведення першої конференції суддів загальних судів, на якому обираються головуючий організаційного бюро та його заступник.

Проведення конференцій суддів адміністративних, господарських судів покладається на ради суддів відповідно адміністративних, господарських судів.

Організаційне бюро з проведення першої конференції суддів загальних судів, рада суддів адміністративних судів, рада суддів господарських судів у порядку, встановленому цим Законом, із числа висунених зборами суддів кандидатів у делегати затверджують склад відповідної конференції суддів, виходячи з досвіду роботи кандидатів у делегати, їх авторитету, і не пізніше двадцяти днів після закінчення строку, передбаченого абзацом першим цього пункту, організують проведення відповідних конференцій. Якщо до дня проведення конференції суддів загальних судів Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ не розпочне свою діяльність, то формування складу та проведення конференції суддів загальних судів здійснюється без участі представників цього суду.

Конференції суддів формують новий склад рад суддів, обирають делегатів на з'їзд суддів України та зі складу делегатів обирають членів організаційного комітету з проведення з'їзду суддів України за принципом рівного представництва від кожної конференції суддів - по три делегати.

Не пізніше одного місяця після закінчення строку, передбаченого абзацом шостим цього пункту, організаційний комітет з проведення з'їзду суддів України організовує проведення з'їзду в порядку, передбаченому цим Законом. На першому засіданні організаційного комітету обирається його голова, який відкриває засідання з'їзду суддів України.

З'їзд суддів України формує новий склад Ради суддів України відповідно до цього Закону.

7. Вища кваліфікаційна комісія суддів України формується у новому складі в порядку, встановленому цим Законом, і розпочинає свою діяльність після призначення не менше двох третин від її складу.

Кваліфікаційна комісія суддів військових судів до 15 вересня 2010 року передає наявні в неї матеріали до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, сформованої до набрання чинності цим Законом.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України, сформована до

набрання чинності цим Законом, а також кваліфікаційні комісії суддів загальних судів, кваліфікаційні комісії суддів відповідних спеціалізованих судів передають наявні в них матеріали до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, сформованої відповідно до вимог цього Закону, не пізніше як через 10 днів з дня її першого засідання.

Перебіг строків притягнення судді до дисциплінарної відповідальності у справах, що передаються до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, сформованої відповідно до цього Закону, зупиняється до прийняття нею справ.

Матеріали про призначення чи обрання суддів на посади, передані в установленому порядку до набрання чинності цим Законом, розглядаються у порядку, що діяв до набрання ним чинності.

8. Члени Вищої ради юстиції, призначені на посади до набрання чинності цим Законом, продовжують виконувати свої повноваження до закінчення терміну, на який їх призначено.

9. Голова Державної судової адміністрації України, заступники Голови Державної судової адміністрації України продовжують виконувати свої повноваження до моменту призначення нових Голови Державної судової адміністрації України та заступників Голови Державної судової адміністрації України в порядку, встановленому цим Законом.

10. Національна школа суддів України формується на базі Академії суддів України.

11. Судді, призначені чи обрані на посаду до набрання чинності цим Законом, зберігають визначення стажу роботи на посаді судді відповідно до законодавства, що діяло на день набрання чинності цим Законом.

12. Вимоги щодо наявності стажу роботи для зайняття посади судді в апеляційному, вищому спеціалізованому суді, Верховному Суді України не поширюються на суддів, які обіймають ці посади на день набрання чинності цим Законом.

13. До прийняття Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України Положення про автоматизовану систему документообігу суду адміністративні суди продовжують застосовувати норми законодавства, що діяли на момент набрання чинності цим Законом.

14. Кабінету Міністрів України:

1) у місячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

забезпечити розміщення Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ в адміністративних приміщеннях, де на день набрання чинності цим Законом розміщувалися судові палати у цивільних і кримінальних справах Верховного Суду України;

забезпечити передачу в оперативне управління Державної судової адміністрації України приміщень військових судів, що ліквідуються, для розміщення відповідних окружних та апеляційних адміністративних судів відповідно до пропозиції Ради суддів адміністративних судів України;

2) у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити в межах своїх повноважень перегляд чи скасування нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом;

затвердити Положення про соціальне та матеріальне забезпечення працівників Національної школи суддів України і передбачити відповідне фінансування у проектах законів про Державний бюджет України на 2011 та наступні роки;

розробити Декларацію про майновий стан судді з урахуванням

розробити декларацію про майновий стан суддів з урахуванням вимог цього Закону;

затвердити положення про Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень;

забезпечити виконання положень пункту 3.15 розділу XII "Прикінцеві положення" цього Закону щодо надання судам загальної юрисдикції безперешкодного доступу до відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

визначити порядок передачі архівів, таємного діловодства з військових судів, що ліквідуються;

3) передбачити у проекті Закону України про Державний бюджет України на 2011 рік видатки, пов'язані з реалізацією положень цього Закону, які набирають чинності з 1 січня 2011 року.

15. Рекомендувати Державній судовій адміністрації України:

1) до 1 січня 2011 року вжити заходів щодо створення Єдиної бази даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень;

2) вжити заходів для організаційного забезпечення проведення першої конференції суддів загальних судів, з'їзду суддів України, зокрема щодо надання відповідних приміщень для їх проведення.

16. Рекомендувати Раді суддів України до 1 грудня 2010 року затвердити за погодженням з Державною судовою адміністрацією України Положення про автоматизовану систему документообігу суду.

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

м. Київ, 7 липня 2010 року
N 2453-VI

Publications of document

- **Офіційний вісник України** on July 30, 2010 – 2010, / № 55/1 /, page 7, article 1900, код акта 52172/2010
- **Голос України** on August 3, 2010 – № 142
- **Урядовий кур'єр** on August 12, 2010 – № 148
- **Відомості Верховної Ради України** on October 22, 2010 – 2010, № 41, / № 41-42; № 43; № 44-45 /, page 1468, article 529

